



ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 879**

15 Ιουλίου 2002

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ετήσια Έκθεση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για το έτος 2001.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του ΠΡΟΕΔΡΟΥ της Αρχής
Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Αναμφισβήτητα το έτος 2001 θα παραμείνει στον ελληνικό χώρο ανεξίτηλο για τα προσωπικά δεδομένα και την ανεξάρτητη Αρχή για την προστασία τους.

Είναι το έτος κατά το οποίο η Ελλάδα, από τις πρώτες χώρες παγκοσμίως, καθιέρωσε συνταγματικά το δικαίωμα στην πληροφόρηση, το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας, αλλά και το δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή και χρήση των προσωπικών δεδομένων. Θεσμοθετήθηκε εξάλλου συνταγματικά και η δημιουργία και λειτουργία ανεξάρτητης Αρχής που διασφαλίζει και προστατεύει τα προσωπικά δεδομένα σε όλους τους τομείς. Το γεγονός αυτό πρέπει να τονιστεί με έμφαση αφού αποτελεί πρόοδο και δημοκρατική κατάκτηση η σημασία της οποίας πρέπει να γίνει από όλους αντιληπτή.

Κάνοντας απολογισμό του έργου της Αρχής κατά το πρώτο έτος της τρίτης χιλιετίας, θα ήθελα πρώτα να αναλογιστούμε την αδιανοήτου μεγέθους πρόοδο της επιστήμης της πληροφορικής, τα άλματα που πραγματοποιούνται καθημερινά και τα αγαθά που απορρέουν από αυτήν και έχουν τη δυνατότητα έμμεσα ή άμεσα να απολαύσουν οι πολίτες.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων παρακολουθώντας τη νέα πραγματικότητα προσπαθεί, χωρίς να παρεμποδίζει την ανάπτυξη, να στιγματίζει και να τιμωρεί όλα τα κακά που συνεπάγεται η εφαρμογή της -κακά που δυστυχώς δεν είναι λίγα- στον τομέα της ιδιωτικής ζωής.

Το τρίτο έτος λειτουργίας της η Αρχή έγινε περισσότερο γνωστή στο κοινό και αντιμετώπισε πολλά και σοβαρά προβλήματα δίδοντας τις δέουσες κατά την κρίση της λύσεις.

Μολονότι οι αποφάσεις τις οποίες εξέδωσε κυριολεκτικά καλύπτουν όλο το φάσμα της ιδιωτικότητας, το σύνολο δηλαδή της θεσμικής αποστολής της, δεν μπορώ να μην εξάρω ιδιαίτερα τρεις τέσσερις που εκ του περιεχομένου τους δείχνουν την ευαισθησία της Αρχής ως προς την κατά κανόνα απαγορευμένη, κατ' εξαίρεση όμως επιτρεπόμενη, επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Έτσι, με την 401/2001 γνωμοδότησή της σχετικά με το DNA καθορίστηκαν τα πλαίσια μέσα στα οποία και μόνο είναι νόμιμη η χρήση της μεθόδου αυτής που εκ του πράγματος υπεισέρχεται στον πυρήνα της προσωπικότητας του ατόμου.

Με την 608/2001 απόφαση ορίσθηκαν τα όρια στα οποία δικαιούται να κινείται ο δάσκαλος προκειμένου να ελέγχει μαθητή κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ενώ, τέλος, με την 1830/2001 οδηγία για την επεξεργασία των δεδομένων των εργαζομένων έγινε ερμηνεία του Ν. 2472/1997 στον ευαίσθητο τομέα των εργασιακών σχέσεων. (Οι αποφάσεις αυτές, αλλά και άλλες σημαντικές, περιέχονται στην έκθεση).

Είμαι υποχρεωμένος να τονίσω ότι η επιτυχία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων εξαρτάται αναμφισβήτητα και από την υποστήριξη του Κοινοβουλίου και της Κυβέρνησης ώστε ο άνθρωπος που διαβιώνει στην Ελλάδα να γνωρίζει ότι η συνταγματική επιταγή της προστασίας της αξιοπρέπειας δεν είναι απλή ευχή αλλά θεσμοθετημένη κατάκτηση.

Ο Πρόεδρος
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΑΦΕΡΜΟΣ
Επίτιμος Αντιπρόεδρος Αρείου Πάγου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, η οποία είναι ανεξάρτητη δημόσια Αρχή, έχει ως αποστολή της την εποπτεία της εφαρμογής του Ν. 2472/1997 και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά.

Η υποδομή της Αρχής, οργανωτικά και οικονομικά στοιχεία, συνοπτική περιγραφή της πληροφορικής και επικοινωνιακής υποδομής, καθώς και το στρατηγικό πλαίσιο της Αρχής αναφορικά με τις επιδιωκόμενες δράσεις της στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» παρουσιάζονται στις ακόλουθες ενότητες. Το πρώτο αυτό μέρος ολοκληρώνεται με μια συνοπτική παρουσίαση της έκθεσης.

1.1 ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

α) Ανθρώπινο Δυναμικό β) Οικονομικά Στοιχεία γ) Πληροφορική Υποδομή

α) Ανθρώπινο Δυναμικό

Η Αρχή επικουρείται στο έργο της από τη Γραμματεία που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και συγκροτείται από τρία τμήματα: αα) το τμήμα Ελεγκτών, ββ) το τμήμα Επικοινωνίας και γγ) το τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.

αα) Το τμήμα Ελεγκτών έχει αρμοδιότητες καθοριστικού χαρακτήρα για την εκπλήρωση της αποστολής της Αρχής. Ενδεικτικά στο τμήμα αυτό ανήκει η διενέργεια διοικητικών ελέγχων σε κάθε αρχείο, η προπαρασκευή της έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων που εντάσσονται στο νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η προπαρασκευή για την έκδοση Οδηγιών με σκοπό την ενιαία εφαρμογή της προστατευτικής του ατόμου νομοθεσίας, η προετοιμασία φακέλων, η σύνταξη μελετών, η υποβολή εισηγήσεων και η εν γένει συνδρομή της Αρχής κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες του κλάδου των επιστημών της Νομικής και Πληροφορικής.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του 207/1998 Προεδρικού Διατάγματος για την οργάνωση της Γραμματείας της Αρχής ο αριθμός των οργανικών θέσεων του τμήματος αυτού προβλέπεται σε 13. Το νευραλγικό όμως αυτό τμήμα για τη λειτουργία της Αρχής έχει σημαντικά κενά στη στελέχωσή του. Μόνο οι οκτώ θέσεις ελεγκτών καλύφθηκαν αρχικά με συνέπεια να αντιμετωπίζει η Αρχή σοβαρές δυσχέρειες στην εκπλήρωση του ελεγκτικού της έργου και στην εκτέλεση της εν γένει αποστολής της. Οι δυσχέρειες αυτές επιτάθηκαν από την παραίτηση ενός ελεγκτή, μέσα στο έτος 2001, με συνέπεια ο αριθμός των κενών θέσεων ελεγκτών να ανέρχεται σε έξι. Ο Πρόεδρος της Αρχής ζήτησε την πλήρωση των κενών θέσεων με το 810/17.7.2000 έγγραφό του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο οποίο όμως δεν δόθηκε ακόμα συνέχεια. Είναι επιτακτικά αναγκαία για την αποτελεσματική ενάσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής η προώθηση της διαδικασίας πλήρωσης των πιο πάνω κενών θέσεων.

ββ) Το τμήμα Επικοινωνίας αποτελείται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του κλάδου των Κοινωνικών Επιστημών, της Επικοινωνίας και της Μετάφρασης. Είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της επικοινωνιακής πολιτικής της Αρχής, μέρος της οποίας είναι και η μέριμνα των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας της Αρχής με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, με ιδιώτες και με υπηρεσίες του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η διοργάνωση ενημερωτικών και επιστημονικών ημερίδων και συνεδρίων επί θεμάτων αρμοδιότητας της Αρχής.

γγ) Το τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων αποτελείται από προσωπικό με γνώσεις Δημόσιας Διοίκησης και Οικονομικών. Οι υπάλληλοι του τμήματος είναι επιφορτισμένοι με τη γραμματειακή υποστήριξη του Προέδρου και των Μελών, την ηλεκτρονική τήρηση του πρωτοκόλλου, την τήρηση των πρακτικών των συνεδριάσεων, τη δακτυλογράφηση κάθε είδους κειμένων, την ταξινόμηση και διαρκή ενημέρωση κάθε αναγκαίου αρχείου και τη σύνταξη και εκτέλεση του οικονομικού προϋπολογισμού της Αρχής. Στα καθήκοντα του τμήματος υπάγεται επίσης η διαχείριση των οικονομικών υποθέσεων της υπηρεσίας (έκδοση ενταλμάτων πληρωμής, μισθοδοσίας, αποζημιώσεων και απολαβών των μελών και του προσωπικού, εκκαθάριση εσόδων και δαπανών), η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών και η υποστήριξη των μηχανογραφικών εφαρμογών και του λογισμικού.

β. Οικονομικά Στοιχεία

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη δημόσια Αρχή, έχει δικό της προϋπολογισμό τον οποίο εισηγείται ο Υπουργός Δικαιοσύνης ύστερα από δική της πρόταση.

Ο προϋπολογισμός της Αρχής ανήλθε για το οικονομικό έτος 2001 σε δρχ. 502.500.000 (ευρώ 1.474.688,19). Οι βασικές κατηγορίες προβλεπόμενων δαπανών είναι: μισθοδοσία, πληρωμές για υπηρεσίες και προμήθειες αγαθών και κεφαλαιακού εξοπλισμού, πρόσθετες παροχές και πληρωμές για μετακίνηση δημοσίων ή μη λειτουργών και μεταβιβαστικές πληρωμές. Το ως άνω ποσό δαπανήθηκε στο σύνολό του. Ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός της Αρχής, για το οικονομικό έτος 2002, ανέρχεται στο ποσό των 1.852.200,00 ευρώ.

Στον προϋπολογισμό του 2001, όπως και σε αυτόν του 2000, περιελήφθησαν και κωδικοί αναφορικά με τις δαπάνες για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση του προσωπικού της Αρχής, καθώς και με τις δαπάνες για την εκπροσώπηση της Αρχής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

γ. Πληροφορική Υποδομή

Η δημιουργία της πληροφορικής υποδομής της Αρχής επιτεύχθηκε σε δύο χρονικά στάδια. Στο πρώτο στάδιο, η Αρχή προμηθεύτηκε σταθμούς εργασίας, εξυπηρετητές, δικτυακό εξοπλισμό, συστημικό λογισμικό και γενικές εφαρμογές. Επίσης, εξοπλισμό και υπηρεσίες πρόσβασης στο Διαδίκτυο μέσω μισθωμένης τηλεπικοινωνιακής γραμμής. Στο δεύτερο στάδιο, κατά τη διάρκεια του έτους 2000, ολοκληρώθηκε η ανάπτυξη και εγκατάσταση ειδικών εφαρμογών λογισμικού.

Στις ειδικές αυτές εφαρμογές συγκαταλέγονται τα συστήματα διαχείρισης προσωπικού, παγίων, διεκπεραίωσης λογιστικών υποθέσεων, παρακολούθησης πρωτοκόλλου και αυτοματισμού γραφείου, καθώς και τα συστήματα διαχείρισης εγκυκλίων, εγγράφων, κέντρου τεκμηρίωσης, μητρώου και κέντρου εξυπηρέτησης πολίτη.

Κατά το έτος 2001 προσαρμόστηκε το πληροφοριακό σύστημα στο νέο νόμισμα ΕΥΡΩ.

Το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα επιτρέπει την ηλεκτρονική υποστήριξη του διοικητικού και λογιστικού έργου της Αρχής, καθώς και των ελεγκτικών και των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων της. Έτσι, βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα της Αρχής με την άριστη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού και αναβαθμίζονται ποιοτικά οι υπηρεσίες που παρέχονται από την Αρχή στον πολίτη.

1.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ»

Η Αρχή, συνειδητοποιώντας το σημαντικό και κρίσιμο ρόλο της στην Κοινωνία της Πληροφορίας, ανέπτυξε

έγκαιρα το σχετικό στρατηγικό της πλαίσιο, το οποίο είχε υποβάλει το έτος 2000 μαζί με αντίστοιχη πρόταση εκπόνησης Επιχειρησιακού Σχεδίου προς τη Διαχειριστική Αρχή του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την «Κοινωνία της Πληροφορίας». Μετά την έγκριση των ανωτέρω και κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης διαγωνισμού, που προκηρύχτηκε την 1.6.2001, και αξιολόγησης των προσφορών, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων συνήψε, στις 13.8.2001, σύμβαση με την Κοινοπραξία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και των εταιρειών Ευρωσύμβουλοι Α.Ε. και Planning Α.Ε. για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο καταρτίστηκε στη βάση της σχετικής στρατηγικής της Αρχής και με επιδιωκόμενους στόχους τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας προς τον πολίτη και τους υπεύθυνους επεξεργασίας και τη θετική συνδρομή της Αρχής στην ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Ειδικότερα, οι βασικές δράσεις (έργα), που περιέχονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο και εκτιμώνται ως ιδιαίτερα σημαντικοί για την προώθηση της αποστολής της Αρχής, διακρίνονται στις ακόλουθες:

- Ηλεκτρονικό Κέντρο Εξυπηρέτησης του Πολίτη. Στη δράση αυτή, η οποία προσανατολίζεται στην αξιοποίηση του Διαδικτύου ως βασικού τεχνολογικού μέσου, περιλαμβάνεται η βελτίωση των υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τον δικτυακό τόπο της Αρχής, η ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής υποβολής γνωστοποιήσεων, αιτήσεων και λοιπών προσφυγών και καταγγελιών, η βελτίωση της τηλεφωνικής εξυπηρέτησης των πολιτών μέσω της εγκατάστασης συστήματος ψηφιακού τηλεφωνικού κέντρου, η δημιουργία εκπαιδευτικού και πληροφοριακού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή, η δημιουργία ηλεκτρονικού κέντρου διαχείρισης εσωτερικής πληροφορίας της Αρχής, η εκπαίδευση του προσωπικού της Αρχής, καθώς και ενέργειες προώθησης και διάδοσης των νέων προσφερόμενων υπηρεσιών από την Αρχή.
- Ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών εργαστηριακής αξιολόγησης των υπολογιστικών και επικοινωνιακών υποδομών των υπευθύνων επεξεργασίας. Με τις υπηρεσίες αυτές επιδιώκεται η αποτελεσματική υποστήριξη του ελεγκτικού ρόλου της Αρχής και ιδιαίτερα της αποτίμησης του βαθμού ασφαλείας και εν γένει του επιπέδου προστασίας των προσωπικών δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας.
- Εκπαίδευση - Κατάρτιση. Αναφέρεται τόσο στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού της Αρχής, έτσι ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που θέτουν οι νέες τεχνολογίες, όσο και των υπευθύνων και των εκτελούντων την επεξεργασία σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων και ασφαλείας πληροφορικών και επικοινωνιακών υποδομών.
- Μελέτες εξειδίκευσης του ρυθμιστικού πλαισίου. Πρόκειται για την εκπόνηση μελετών με στόχο την εξειδίκευση του ρυθμιστικού πλαισίου σε διάφορους τομείς εφαρμογής, όπως στον τομέα της υγείας, της δημόσιας διοίκησης, των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, του χρηματοοικονομικού τομέα και του ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Μελέτη για τη δημιουργία συστήματος πιστοποίησης. Αναφέρεται στην πιστοποίηση διαχειριστικών συστημάτων, σύμφωνα με κάποιο πρότυπο, ως προς την ασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων.

1.3 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

Συμβολή στην τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου.

Μετά από αίτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης και ενόψει κατάρτισης σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, η Αρχή εξέδωσε γνωμοδότηση που αφορούσε τη χρήση DNA για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων.

Η Αρχή, επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα του γενετικού υλικού και τη διεισδυτικότητά του στην αποκάλυψη πολλών πτυχών της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιωτικής του ζωής, ζήτησε να υπάρξει εξαντλητική απαρίθμηση από τον νομοθέτη των αδικημάτων για τη διαλεύκανση των οποίων μπορεί να γίνει προσφυγή στο μέτρο αυτό και περιορισμό τους σε ιδιαίτερης βαρύτητας αδικήματα.

Παράλληλα αξίωσε την επικουρικότητα του μέτρου αυτού, δηλαδή τη χρήση του μόνο όταν υπάρχουν αποχρώσες ενδείξεις ενοχής ή ανάμιξης σε συγκεκριμένη ενέργεια κάποιων προσώπων, καθώς και την καταστροφή του ληφθέντος γενετικού υλικού μετά την εκπλήρωση του σκοπού που επιδιώκεται. Τέλος ζήτησε να περιβληθεί η σχετική διαδικασία με την εγγύηση του αρμόδιου Συμβουλίου Εφετών.

Ο νομοθέτης, ακολουθώντας βασικά τις υποδείξεις της Αρχής με το άρθρο 5 του Ν. 2728/2001, επέτρεψε την ανάλυση DNA για τη διαπίστωση της ταυτότητας του δράστη κακουργήματος με χρήση βίας ή εγκλήματος κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή πράξεων συγκρότησης ή συμμετοχής σε οργάνωση, κατά το άρθρο 187 του ΠΚ. Παράλληλα, με το άρθρο 1 του νόμου αυτού τροποποίησε το άρθρο 187 του ΠΚ, έτσι ώστε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του η συγκρότηση ή ένταξη σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα (οργάνωση) που επιδιώκει τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων που αναφέρονται ειδικά στη διάταξη αυτή.

Εξάλλου, η Αρχή επισήμανε την αναγκαιότητα τροποποιήσεων του Ν. 2472/1997, προκειμένου να αρθούν αμφισβητήσεις και ασάφειές του ως προς:

α. τη δυνατότητα χρήσης ευαίσθητων δεδομένων αναγκαίων για την υπεράσπιση ενώπιον πειθαρχικών οργάνων,

β. τη δυνατότητα επεξεργασίας από δημόσια αρχή δεδομένων υγείας η οποία είναι αναγκαία για λόγους δημόσιας υγείας ή για την άσκηση δημοσίου ελέγχου κοινωνικών παροχών,

γ. την επέκταση της εξαίρεσης επεξεργασίας εργασιακών δεδομένων και στο χώρο του δημόσιου τομέα.

Ακολούθως η Αρχή τόνισε την αναγκαιότητα τροποποιήσεων του Ν. 2472/1997 για την αντιμετώπιση επειγουσών περιπτώσεων που αναφέρονται στην άρση της υποχρέωσης ενημέρωσης καθώς και στην προσωρινή αναστολή της επεξεργασίας ή λειτουργίας αρχείου μέχρις ότου εκδοθεί οριστική απόφαση της Αρχής, ώστε να αντιμετωπίζονται τα θέματα αυτά με απόφαση του Προέδρου της Αρχής.

Τέλος η Αρχή έκρινε αναγκαία την τροποποίηση του τρόπου συγκρότησης και λειτουργίας της, έτσι ώστε να μπορεί να συνεδριάζει και σε τμήματα για την αντιμετώπιση ειδικότερων θεμάτων που εκκρεμούν, καθώς επίσης και για τον τρόπο εκπροσώπησής της ενώπιον δικαστηρίων.

Όλες οι προτάσεις αυτές υιοθετήθηκαν από τον νομοθέτη με το άρθρο 34 του Ν. 2915/2001.

1.4 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Μετά την παραπάνω σκιαγράφηση της υποδομής και των μηχανισμών στήριξης της Αρχής ακολουθούν οι βασικές δραστηριότητες στο δεύτερο μέρος της έκθεσης, και στο τρίτο μέρος οι διεθνείς εξελίξεις. Το παράρτημα περιλαμβάνει την τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 2472/1997 (άρθρο 34 Ν. 2915/2001), καθώς και σημαντικές αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις και οδηγίες που εξέδωσε η Αρχή κατά το έτος 2001.

Στο πλαίσιο του ελεγκτικού της ρόλου, η Αρχή προέβη στη διενέργεια διοικητικών ελέγχων αρχείων, επικεντρώνοντας αυτή τη φορά την προσοχή της στα αρχεία γενικών και ειδικών νοσοκομείων, όπως μαιευτηρίων, διαγνωστικών κέντρων, και του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Επίσης επαναλήφθηκαν οι έλεγχοι σε εταιρείες παροχής υπηρεσιών διαπίστωσης της πιστοληπτικής ικανότητας προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας συμμορφώθηκαν με τις προϋποθέσεις της Αρχής. Γενικά, διαπιστώθηκαν ελλείψεις μέτρων προστασίας, οι οποίες οδήγησαν την Αρχή στη χορήγηση άδειας λειτουργίας των αρχείων με όρους για τη σύνταξη κώδικα δεοντολογίας, πολιτικής ασφάλειας και τη λήψη και εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων προστασίας. Αναφορικά με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, επισημάνθηκαν προβλήματα που έχουν σχέση με τη ροή των πληροφοριών από τα ασφαλιστικά ταμεία και τα νοσοκομεία μέσω συνταγολογίων και εκφράστηκε η ανάγκη εξεύρεσης αποτελεσματικών τρόπων όπως χρήσης κωδικών για την ασφαλή διακίνηση των ευαίσθητων αυτών δεδομένων.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της αναφορικά με τον έλεγχο της εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν, η Αρχή διαπίστωσε ότι έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των ατόμων που προσφεύγουν στην Αρχή για το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν που τους αφορούν. Συγκεκριμένα, μέχρι το τέλος του 1999 η Αρχή είχε δεχτεί συνολικά 309 αιτήσεις για το αίτημα αυτό. Το έτος 2000 δέχθηκε 128 νέες αιτήσεις, ενώ το 2001 ο αριθμός αυτός ανήλθε σε 271. Οι προσφεύγοντες κατάγονται από 23 διαφορετικές χώρες, στην πλειοψηφία τους όμως είναι Ρουμάνοι, Αλβανοί και Βούλγαροι. Οι εν λόγω προσφυγές διεκπεραιώθηκαν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 85%. Σε ένα ποσοστό 49% διαπιστώθηκε καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα, που οδήγησε στην απλή ενημέρωση των αιτούντων ή την υποβολή αιτήματος διαγραφής. Για το υπόλοιπο 50% δεν διαπιστώθηκε καταχώριση και για το 1% τα στοιχεία των αιτούντων δεν ταυτίζονταν πλήρως με τα στοιχεία ατόμων καταχωρισμένων στο πληροφοριακό σύστημα Σένγκεν.

Αν και ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει γενικά συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις της Αρχής, δείχνει ωστόσο αυστηρότητα όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος των καταχωρίσεων αλλοδαπών ως ανεπιθύμητους στην Ελλάδα, με βάση το άρθρο 96 της Συνθήκης Σένγκεν.

Το 2001, η Αρχή επιλήφθηκε εκατοντάδων προσφυγών και αιτήσεων σχετικών με την τήρηση αρχείων και την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Επίσης, μετά από αιτήματα πολλών δημοσίων υπηρεσιών και φορέων, αλλά και με δική της πρωτοβουλία, η Αρχή εξέδωσε έναν μεγάλο αριθμό γνωμοδοτήσεων που αναφέρονταν στην εφαρμογή των βασικών αρχών της προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Πιο συγκεκριμένα, η Αρχή ασχολήθηκε με καταγγελίες πολιτών σχετικά με διαβιβάσεις σε τρίτους προσωπικών τους δεδομένων, με την επεξεργασία στοιχείων οικονομικής συμπεριφοράς από τράπεζες και το διατραπεζικό σύστημα «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ», με αιτήματα πολιτών για την άσκηση του δικαιώματος της πρόσβασης και με προσφυγές κατά εταιρειών άμεσης προώθησης προϊόντων και πωλήσεων, εταιρειών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας και σχετικά με το Πληροφοριακό Σύστημα Σένγκεν. Η Αρχή εξέδωσε 157 αποφάσεις πολλές από τις οποίες αφορούσαν καίρια θέματα προστασίας της προσωπικότητας και ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως ειδικότερα αναλύονται στο σχετικό κεφάλαιο. Ενδεικτικά, η Αρχή εξέδωσε αποφάσεις που αφορούσαν στη χρήση γενετικού υλικού (DNA) για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων ενόψει της κατάρτισης σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, στη διασφάλιση του απορρήτου ευαίσθητων δεδομένων κατά την έκδοση κάρτας αθλητή ύστερα από ιατρικές εξετάσεις, γνωμοδότηση σχετικά με την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια, οδηγία για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης αδειών λειτουργίας αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα, η Αρχή ολοκλήρωσε κατά το έτος 2001 την εξέταση εκατοντάδων αιτήσεων, που είχαν υποβληθεί κυρίως από οργανισμούς παροχής υπηρεσιών υγείας. Σε πολύ μεγάλο ποσοστό, οι αιτήσεις ικανοποιήθηκαν με τη χορήγηση άδειας, ενώ ένα μέρος εκκρεμεί είτε γιατί δόθηκε εντολή ελέγχου είτε γιατί ζητήθηκαν περισσότερες διευκρινήσεις από την πλευρά του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Από επικοινωνιακής άποψης, η Αρχή, με κύριους στόχους την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και των υπεύθυνων επεξεργασίας, ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, συνέχισε με συστηματικό τρόπο το έργο της. Συγκεκριμένα, ενέτεινε τις προσπάθειες ενθάρρυνσης των πολιτών στη χρήση της ιστοσελίδας της, ως μέσο άμεσης επικοινωνίας και άντλησης πληροφοριών, δημιούργησε αγγλική έκδοση της ιστοσελίδας της με σκοπό την ενημέρωση των ξένων αντίστοιχων Αρχών, άλλων διεθνών οργανισμών αλλά και ιδιωτών, συμμετέχει ενεργά στον ιστοχώρο «Circa», ο οποίος έχει δημιουργηθεί με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και έχει σκοπό τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών Αρχών Προστασίας Δεδομένων, όσον αφορά προσφυγές πολιτών και άλλα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, και, τέλος, διοργάνωσε με επιτυχία την Εαρινή Σύνοδο των Επιτρόπων των Ευρωπαϊκών Αρχών Προστασίας Δεδομένων του 2001 στην Αθήνα.

Το τρίτο κεφάλαιο της έκθεσης αναφέρεται στις διεθνείς εξελίξεις, στην Εαρινή Σύνοδο των Προέδρων των Ευρωπαϊκών Αρχών Προστασίας Δεδομένων, σε εργασίες σχετικές με την Κοινή Εποπτική Αρχή Ευρωπόλ και στις εργασίες της Ομάδας του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στις κύριες δραστηριότητες της Αρχής περιλαμβάνονται η διενέργεια διοικητικών ελέγχων αρχείων και επεξεργασιών, η κατάρτιση κανονιστικών πράξεων και συστάσεων, η εξέταση προσφυγών, η εξέταση αιτήσεων και

η χορήγηση αδειών τήρησης αρχείων ή επεξεργασιών ευαίσθητων δεδομένων, η ενημέρωση και η συμβολή στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων και η κατάρτιση υποδειγμάτων και σχετικών τεχνικών οδηγιών και λοιπών πληροφοριών για την υποστήριξη των υπεύθυνων επεξεργασίας αναφορικά με τις υποχρεώσεις τους της γνωστοποίησης, της ενημέρωσης και της λήψης των κατάλληλων μέτρων ασφάλειας. Οι ενότητες που ακολουθούν αντιστοιχούν στις προαναφερόμενες κατηγορίες βασικών δραστηριοτήτων.

2.1 ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Η δραστηριότητα αυτή της Αρχής, που προβλέπεται από το άρθρο 19 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, αποσκοπεί στην εξακρίβωση της τήρησης της νομιμότητας κατά τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά στην προστασία της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου. Εκτείνεται στα αρχεία τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και διενεργείται από ελεγκτές είτε αυτεπάγγελτα είτε ύστερα από καταγγελία.

2.1.1 Διαδικασία και έκταση διοικητικού ελέγχου αρχείου

Ο έλεγχος εκτείνεται στη νομιμότητα της λειτουργίας του αρχείου, στη φύση και την κατηγορία των δεδομένων, το σκοπό της επεξεργασίας, τη διασύνδεση αρχείων, τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα βασικά χαρακτηριστικά του πληροφορικού συστήματος, τα μέτρα ασφαλείας του αρχείου ή της επεξεργασίας, τα προσόντα των προσώπων που εκτελούν την επεξεργασία. Η Αρχή έχει καταρτίσει ενημερωτικές οδηγίες, όπου περιγράφονται οι απαιτήσεις ασφάλειας και τα αναγκαία οργανωτικά και διοικητικά μέτρα για την ασφάλεια του πληροφοριακού συστήματος μιας επιχείρησης. Οι οδηγίες αυτές είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Αρχής στο Διαδίκτυο και παρέχονται στον ελεγχόμενο φορέα.

2.1.2 Διενεργηθέντες έλεγχοι

Το έτος 2001, η Αρχή προέβη στη διενέργεια δεκαπέντε (15) διοικητικών ελέγχων αρχείων. Οι επιλεγέντες φορείς αφορούσαν, μεταξύ άλλων, αρχεία γενικών και ειδικών νοσοκομείων, όπως μαιευτηρίων, διαγνωστικών κέντρων και οργανισμών εποπτευόμενων από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Επίσης επαναλήφθηκαν οι έλεγχοι σε δύο εταιρείες παροχής υπηρεσιών διαπίστωσης της πιστοληπτικής ικανότητας προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας συμμορφώθηκαν με τις προϋποθέσεις της Αρχής.

Όσον αφορά τον προγραμματισμό των ελέγχων των αρχείων του δημοσίου τομέα, η προτεραιότητα δόθηκε στον έλεγχο φορέων που η λειτουργία των αρχείων τους απαιτεί άδεια συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων. Το 2001, οι έλεγχοι επικεντρώθηκαν στον τομέα Υγείας και Πρόνοιας.

Ειδικότερα οι οργανισμοί που ελέγχθηκαν είναι οι εξής:

Α) Νοσηλευτικά ιδρύματα - Κλινικές

1. Νοσοκομείο ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
2. Νοσοκομείο ΣΩΤΗΡΙΑ
3. ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ
4. Μαιευτήριο ΗΡΑ
5. Μαιευτήριο ΜΗΤΕΡΑ
6. Μαιευτήριο ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
7. Ψυχιατρική Κλινική ΓΑΛΗΝΗ

Β) Διαγνωστικά Κέντρα - Κέντρα Αδυνατίσματος

1. BIO-CHECK INT A.E.
2. ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ Α.Ε.
3. EUROMEDICA A.E.
4. DNA A.E.

Γ) Εταιρίες διαχείρισης πληροφοριών χρηματοπιστωτικής ικανότητας

1. TrustNet
2. Interlease - Infobank

Δ) Δημόσιος τομέας

1. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας
2. Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού

2.1.3 Παρατηρήσεις και συμπεράσματα

• Νοσηλευτικά Ιδρύματα

Εν όψει του όγκου και του ευαίσθητου χαρακτήρα των προσωπικών δεδομένων, τα οποία συλλέγονται και αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στα νοσηλευτικά ιδρύματα, κρίθηκε αναγκαία από την Αρχή η πραγματοποίηση ελέγχου της υπολογιστικής και επικοινωνιακής υποδομής τους, καθώς και των διαδικασιών ασφαλούς επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

Οι διοικητικοί έλεγχοι επικεντρώθηκαν στην εξέταση των μέτρων ασφαλείας, σε οργανωτικό και τεχνικό επίπεδο, τα οποία έχουν ληφθεί από τους υπεύθυνους επεξεργασίας ιδιαίτερα σε σχέση με τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, καθώς και στην εξέταση της νομιμότητας διακίνησης και απλών προσωπικών δεδομένων. Διαπιστώθηκαν ελλείψεις μέτρων προστασίας, οι οποίες οδήγησαν την Αρχή στη χορήγηση άδειας λειτουργίας των αρχείων με όρους για τη σύνταξη κώδικα δεοντολογίας, πολιτικής ασφαλείας και τη λήψη και εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων προστασίας.

• Διαγνωστικά Κέντρα - Κέντρα αδυνατίσματος

Τα διαγνωστικά κέντρα συλλέγουν επίσης μεγάλο όγκο δεδομένων υγείας. Οι διαπιστώσεις των ελέγχων συνοψίζονται στην έλλειψη, σε ορισμένες περιπτώσεις, κωδίκων δεοντολογίας και λήψης και εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων ασφαλείας, όπως ελέγχου πρόσβασης, που οδήγησαν την Αρχή στην επιβολή αντίστοιχων όρων στο πλαίσιο της άδειας τήρησης των σχετικών αρχείων. Και στην περίπτωση των κέντρων αδυνατίσματος διαπιστώθηκαν ελλείψεις στην τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Ν. 2472/1997 και ειδικότερα ως προς την υποβολή γνωστοποίησης και τη λήψη κατάλληλων μέτρων προστασίας, που οδήγησαν την Αρχή στη διατύπωση ανάλογων όρων.

• Άμεση εμπορία - Πληροφορίες πιστοληπτικής ικανότητας

Ο επαναληπτικός έλεγχος στις εταιρείες παροχής πληροφοριών πιστοληπτικής ικανότητας επικεντρώθηκε κυρίως στην ανταπόκρισή τους στην απόφαση 50/20.1.2000 της Αρχής, καθώς και στη λήψη και εφαρμογή κατάλληλων μέτρων ασφαλείας. Σε γενικές γραμμές, αν και διαπιστώθηκε βελτίωση σχετικά με την τήρηση της ανωτέρω απόφασης και τη λήψη επαρκών μέτρων ασφαλείας, απαιτείται από την πλευρά των εταιρειών περαιτέρω προσπάθεια προσαρμογής της λειτουργίας των σχετικών αρχείων στο νομικό πλαίσιο του Ν. 2472/1997, χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα του πολίτη και με τρόπο που να διασφαλίζονται τα προσωπικά του δεδομένα.

• Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού

Όσον αφορά το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, ο έλεγχος επικεντρώθηκε κυρίως στα αρχεία χορήγησης αυξητικής ορμόνης, υιοθεσιών, επιθεώρησης, βιοϊατρικής έρευνας και νεοπλασιών. Τα αρχεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας είναι σε μεγάλο ποσοστό αυτοματοποιημένα, αλλά σε κάποιο ποσοστό και χειρόγραφα. Διαπιστώθηκε επίσης η έλλειψη ιδιαίτερα φυσικών, καθώς επίσης και άλλων τεχνικών μέτρων ασφαλείας. Ακόμα, επισημάνθηκαν προβλήματα που έχουν σχέση με τη ροή των πληροφοριών από τα ασφαλιστικά ταμεία και τα νοσοκομεία μέσω συνταγολογίων και εκφράστηκε η ανάγκη εξεύρεσης άλλων τρόπων όπως χρήσης κωδικών για την ασφαλή διακίνηση των ευαίσθητων αυτών δεδομένων, σε συνεργασία με το Υπουργείο.

Το Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού, εποπτευόμενος φορέας του Υπουργείου, παρέχει εξειδικευμένο έργο πρόληψης και δημόσιας υγείας και αναπτύσσει ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα στο πεδίο υγείας του παιδιού. Απαιτείται βελτίωση των μέτρων ασφαλείας για την προστασία των αρχείων του Ινστιτούτου, τα οποία τηρούνται ηλεκτρονικά και χειρόγραφα.

2.2 ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η εξέταση προσφυγών και η απάντηση ερωτημάτων είναι το σημαντικότερο και καίριο μέρος του έργου της Αρχής που γίνεται άμεσα αντιληπτό από τον πολίτη και διαμορφώνει τη δημόσια εικόνα της. Η προστασία των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής, που είναι και ο πρωταρχικός σκοπός της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, πραγματώνεται με τη μεσολάβησή της στην επίλυση προβλημάτων στα οποία καλείται να παίξει τον ανεξάρτητο ρόλο που της έχει ανατεθεί από το νόμο. Κατά τη διάρκεια του έτους 2001, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων επιλήφθηκε 944 προσφυγών-αιτήσεων και ερωτημάτων, τα οποία έχουν απαντηθεί ή επιλυθεί σχεδόν στο σύνολό τους.

Η Αρχή επιλήφθηκε ύστερα από αιτήσεις και ερωτήματα ιδιωτών, δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών. Τα αιτήματα των ιδιωτών αφορούσαν κυρίως καταγγελίες για παράνομη χρήση προσωπικών τους δεδομένων από δημόσιες υπηρεσίες και φορείς, από ιδιώτες και από το διατραπεζικό σύστημα πληροφοριών ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Τα αιτήματα των δημοσίων υπηρεσιών και φορέων αφορούσαν κυρίως στη χορήγηση άδειας επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων αναγκαίων για την επίτευξη των σκοπών τους.

2.2.1 Εξέταση προσφυγών - Γνωμοδοτήσεις - Οδηγίες - Αποφάσεις

Ειδικότερα, η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων κατά τη διάρκεια του έτους 2001 εξέδωσε 3 γνωμοδοτήσεις, 1 οδηγία και 157 αποφάσεις. Σε 17 περιπτώσεις επιλήφθηκε αυτεπάγγελτα και στις υπόλοιπες ύστερα από αιτήματα ιδιωτών, φορέων και οργανισμών ιδιωτικού δικαίου, δημοσίων υπηρεσιών και αρχών, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και δημόσιων οργανισμών. Σε 11 περιπτώσεις κηρύχθηκε αναρμόδια να αποφανθεί είτε διότι τα σχετικά θέματα υπάγονται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων είτε διότι ανήκαν στην αρμοδιότητα άλλων αρχών. Σε 60 περιπτώσεις έκανε έν όλω ή εν μέρει δεκτά τα αιτήματα που υποβλήθηκαν από ιδιώτες ενώ σε 32 άλλες περιπτώσεις απέρριψε τα αιτήματα των ιδιωτών. Σε 14 περιπτώσεις απάντησε σε ερωτήματα που υποβλήθηκαν από ιδιώτες και φορείς του ιδιωτικού δικαίου. Σε 21 περιπτώσεις απάντησε σε ερωτήματα που υπέβαλαν δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα και φορείς του δημοσίου δικαίου. Εξάλλου έκανε δεκτά εν όλω ή εν μέρει 18 αιτήματα που υπέβαλαν δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα και οργανισμοί δημοσίου δικαίου και απέρριψε 8 αιτήματα των φορέων αυτών. Σε δύο περιπτώσεις ανέβαλε την κρίση της μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση από τα δικαστήρια, όπου εκκρεμούσαν οι σχετικές υποθέσεις, και σε τέσσερις περιπτώσεις διαβίβασε τις υποθέσεις στον αρμόδιο εισαγγελέα. Σε 12 περιπτώσεις επέβαλε πρόστιμα σε ιδιώτες υπεύθυνους επεξεργασίας, σε άλλες 12 απηύθυνε συστάσεις και σε 8 υποθέσεις απηύθυνε αυστηρές συστάσεις. Επίσης, σε 7 περιπτώσεις επέβαλε σε ιδιώτες την κύρωση της προειδοποίησης και σε άλλες 3 την κύρωση της αυστηρής προειδοποίησης. Εξάλλου σε 7 περιπτώσεις απηύθυνε συστάσεις σε δημόσιες αρχές, νομικά πρόσωπα και φορείς του δημοσίου δικαίου και σε άλλες 5 περιπτώσεις αυστηρές συστάσεις. Επίσης, σε μια περίπτωση επέβαλε πρόστιμο σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Σε δύο περιπτώσεις διέταξε τη διαγραφή παρανόμως τηρουμένων δεδομένων σε αρχείο ιδιώτη και σε άλλες δύο σε αρχείο δημοσίου και δήμου. Σε άλλη περίπτωση διέταξε δημόσιο λειτουργό (καθηγητή μέσης εκπαίδευσης) να επιστρέψει σε μαθήτρια προσωπικά της δεδομένα, που είχαν συλλεγεί παράνομα. Σε 2 περιπτώσεις διέταξε τη διακοπή παράνομων επεξεργασιών και σε άλλη υπόθεση απέρριψε αίτημα ίδρυσης αρχείου ευαίσθητων δεδομένων από φορέα του ιδιωτικού δικαίου. Τέλος, σε 2 υποθέσεις αποφάνθηκε για το χρόνο τήρησης δεδομένων στο Εθνικό Τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν.

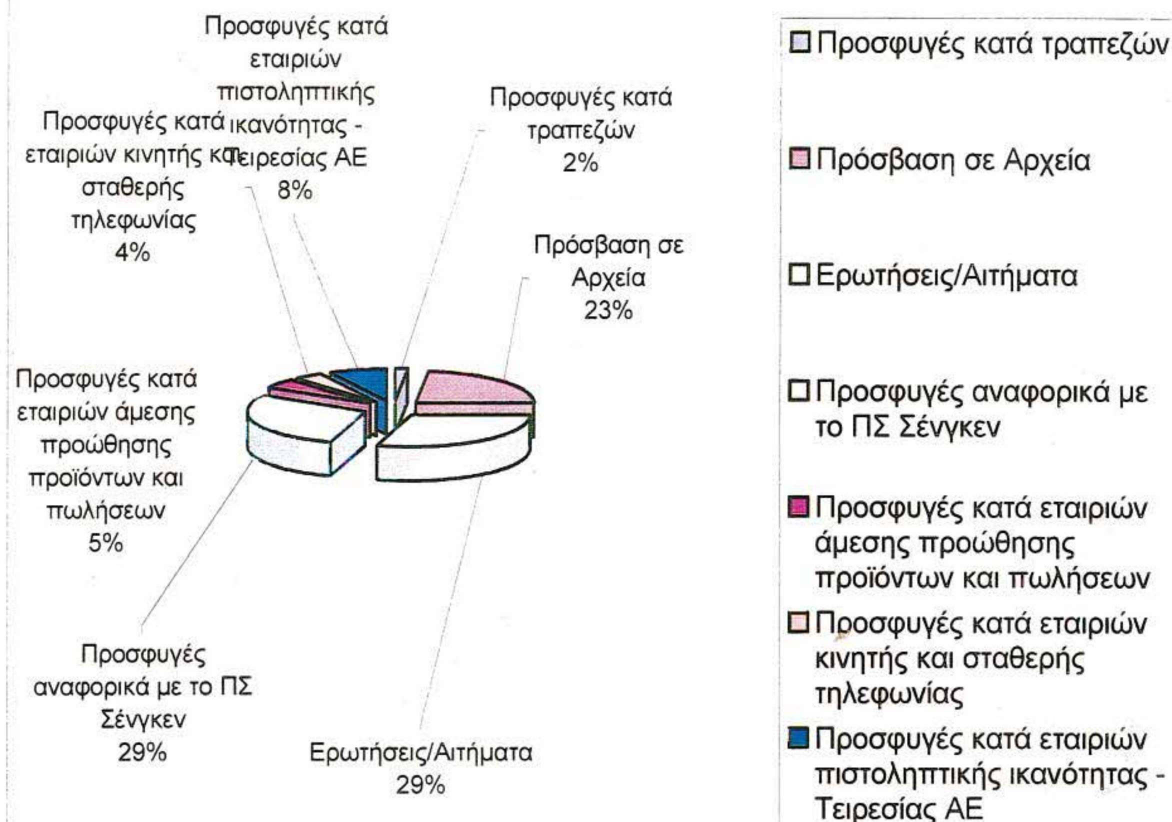
Πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία της 115/2001 γνωμοδότησης για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων με την οποία προσαρμόζονται και εξειδικεύονται σε ερμηνευτικό επίπεδο οι κανόνες δικαίου που θεσπίστηκαν με το Ν. 2472/1997 στο χώρο των εργασιακών σχέσεων.

Σημαντική ήταν και η 15/2001 γνωμοδότηση για τη χρήση γενετικού υλικού για το σκοπό της διαλεύκανσης εγκλημάτων. Τέλος πρέπει να εξαρθούν οι αποφάσεις της Αρχής που αφορούν τη νομιμότητα αρχείων που θα χρησιμοποιηθούν σε τηλεοπτικές εκπομπές καθώς επίσης και των αρχείων της Ελληνικής Εταιρίας Σαϊεντολογίας, όταν έγινε προσφυγή σε συνταγματικές αρχές και αξίες για την προστασία της προσωπικότητας του ατόμου και της ιδιωτικής του ζωής.

Η κατηγοριοποίηση των προσφυγών και γενικότερων αιτημάτων πολιτών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Κατηγοριοποίηση Προσφυγών

Προσφυγές κατά τραπεζών	17
Πρόσβαση σε Αρχεία	219
Ερωτήσεις/Αιτήματα	281
Προσφυγές αναφορικά με το ΠΣ Σένγκεν	271
Προσφυγές κατά εταιριών άμεσης προώθησης προϊόντων και πωλήσεων	46
Προσφυγές κατά εταιριών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας	37
Προσφυγές κατά εταιριών πιστοληπτικής ικανότητας - Τειρεσίας ΑΕ	73
	944



Κατηγορίες προσφυγών-αιτημάτων πολιτών σε ποσοστιαία κλίμακα

Στη συνέχεια παρατίθενται οι σχετικές αποφάσεις της Αρχής, καθώς και ιδιαίτερα στοιχεία αναφορικά με την εξέταση προσφυγών σχετικών με το Πληροφοριακό Σύστημα Σένγκεν.

2.2.2 Νομοθετικό πλαίσιο και γενικές αρχές του δικαίου

Οι διατάξεις του Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που αποτελούν εξειδίκευση και προσαρμογή της κοινοτικής οδηγίας 95/46/24.10.1995 στο Ελληνικό Δίκαιο, συνιστούν το γνώμονα που καθοδηγεί την Αρχή στις αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις της. Ήδη με το άρθρο 9Α του Συντάγματος, όπως διαμορφώθηκε με το από 6.4.2001 ψήφισμα της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής, η προστασία του ατόμου από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών του δεδομένων έχει αναχθεί σε συνταγματική αξία και οι πιο πάνω νομοθετικές διατάξεις έχουν συνταγματική βάση και θεμελίωση. Ειδικότερα η Αρχή αξιοποίησε τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1β του Ν. 2472/1997 που απαιτεί για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας να είναι τα δεδομένα συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα απ' όσα κάθε φορά απαιτούνται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. Το βασικό όμως και θεμελιακό κανονιστικό πλαίσιο αποτελούν οι συνταγματικές αρχές και αξίες που έχουν αποτυπωθεί στο Σύνταγμά μας ή απορρέουν από τη συστηματική ερμηνεία του. Τον πυρήνα της συνταγματικής προστασίας αποτελούν οι θεμελιώδεις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος που καθιερώνουν το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου σαν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και τη σύμφυτη με αυτήν συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, καθώς και το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας. Ακολουθούν οι διατάξεις του άρθρου 5Α και 9 παρ. 1 που καθιερώνουν το δικαίωμα στην πληροφόρηση και το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ατόμου. Περαιτέρω η αρχή της αναλογίας μέσου με σκοπό που απορρέει από τη θεμελιακή συνταγματική αξία της ελευθερίας και είναι σύμφυτη με το συνταγματικά ανεκτό σύστημα των περιορισμών της ασκεί καθοριστικό ρόλο σε πολλές αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις της Αρχής. Παράλληλα, αξίες και αρχές που έχουν υπερνομοθετικό κύρος και απορρέουν από διεθνείς συνθήκες, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συμπληρώνουν το νομοθετικό πλαίσιο και αποτελούν γνώμονα για τον ερμηνευτικό χειρισμό της κείμενης νομοθεσίας αναφορικά με την προστασία της προσωπικότητας και των προσωπικών δεδομένων. Σε πολλές περιπτώσεις η Αρχή προσέφυγε

σε διατάξεις ή γενικές αρχές του Αστικού Δικαίου, ιδίως προκειμένου να κρίνει το κύρος δικαιοπραξιών στις οποίες στηρίζεται η συναίνεση του ατόμου για την επεξεργασία προσωπικών του δεδομένων ή τη νομιμότητα του σκοπού της επεξεργασίας και της συλλογής προσωπικών δεδομένων.

ΟΔΗΓΙΑ 115/2001

Για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων

Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων προβληματίστηκε έντονα από την έλλειψη νομοθετικής ρύθμισης για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Ο προβληματισμός επιτάθηκε τόσο από την ευρεία έκταση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων και την ένταση της χρήσης μεθόδων παρακολούθησής τους όσο και από την αναγκαιότητα της εξειδίκευσης και προσαρμογής του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στις ιδιαιτερότητες του πεδίου των εργασιακών σχέσεων που χαρακτηρίζεται από μια εγγενή ανισότητα των μερών. Έτσι οδηγήθηκε στην έκδοση μιας από τις σημαντικότερες οδηγίες της, την 115/2001, με την οποία προσαρμόζονται οι υφιστάμενοι κανόνες και οι γενικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε ερμηνευτικό επίπεδο στις αναγκαιότητες των εργασιακών σχέσεων, καθοδηγείται ο εφαρμοστής του δικαίου στην ερμηνεία και εφαρμογή του και διευκρινίζεται το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο με ένα συστηματικό και ενιαίο ερμηνευτικό χειρισμό του, που αποτελεί το γνώμονα τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τους εργοδότες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από την εργασιακή σχέση, καθώς επίσης και για την εκπλήρωση των συναφών υποχρεώσεων τους. Η ερμηνευτική αυτή προσέγγιση αφορά τόσο τους εργαζόμενους στο Δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, καθώς επίσης τους υποψήφιους για εργασία και τους πρώην εργαζόμενους, αφορά επίσης τα γραφεία εύρεσης εργασίας και διαμεσολάβησης. Οι σκοποί επεξεργασίας καθορίζονται από τη σχέση απασχόλησης και αφορούν την επιλογή του προσωπικού, την εκπλήρωση της εργασιακής σχέσης και την εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, καθώς επίσης και την οργάνωση της εργασίας. Έτσι, συλλογή και επεξεργασία δεδομένων των εργαζομένων που δεν αφορούν ούτε έμμεσα τη σχέση απασχόλησης δεν είναι θεμιτή. Η συγκατάθεση του εργαζόμενου δεν μπορεί να άρει την απαγόρευση υπέρβασης του σκοπού. Η εγγενής ανισότητα των μερών που απορρέει από τη σχέση εξάρτησης του εργαζόμενου θέτει σε αμφιβολία την ελευθερία της συγκατάθεσης. Παραίτηση του εργαζόμενου από τα δικαιώματα που παρέχει ο Ν. 2472/1997 είναι άκυρη. Η άσκηση δε των δικαιωμάτων που απορρέουν από το νόμο αυτό σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να οδηγήσει σε δυσμενή αξιολόγηση του εργαζόμενου.

Σχετικά με τις προϋποθέσεις συλλογής δεδομένων των εργαζομένων, η Οδηγία, στηριζόμενη στην αρχή του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου (άρθρο 5 παρ. 1 και 7 παρ. 2α Ν. 2472/1997) και λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση εξάρτησης του εργαζόμενου, θεωρεί τον ίδιο τον εργαζόμενο ή υποψήφιο ως πηγή άντλησης δεδομένων. Η συλλογή πληροφοριών από τρίτους είναι ανεκτή, υπό το πρίσμα των άρθρων 4 παρ. 1 και 5 παρ. 2 α, β, ε Ν. 2472/1997, μόνο εφόσον είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας (συλλογής πληροφοριών για βρεφοκόμο ή ταμία) και μόνο μετά από προηγούμενη ενημέρωση ή συγκατάθεσή του. Προηγούμενες εξετάσεις, αναλύσεις και συναφείς διαδικασίες είναι ανεκτές μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίες για το σκοπό της επεξεργασίας και μόνο μετά από γραπτή συγκατάθεση του υποψηφίου. Έτσι, συλλογή ευαίσθητων δεδομένων κατά κανόνα απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να είναι ανεκτή σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως συλλογή δεδομένων που αφορούν ποινικές διώξεις και καταδίκες για ορισμένες θέσεις, οπότε όμως πρέπει να συλλέγονται μόνο απευθείας από τον ίδιο τον εργαζόμενο ή τον υποψήφιο.

Δεδομένα που αφορούν την υγεία πρέπει να συλλέγονται απευθείας από το υποκείμενο και μόνο εφόσον είναι αναγκαία για την αξιολόγηση της καταλληλότητας του υποψηφίου για ορισμένη θέση, για λόγους υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας καθώς και για τη θεμελίωση δικαιωμάτων των εργαζόμενων. Γενετικές εξετάσεις μπορούν να γίνουν στο πλαίσιο του σκοπού της εργασιακής σχέσης μόνο με βάση ρητή και ειδική διάταξη νόμου.

Σχετικά με την προστασία από τη χρήση συστήματος ελέγχου και παρακολούθησης. Η εισαγωγή και χρήση κλειστών κυκλωμάτων παρακολούθησης, ηχοσκόπησης, βιντεοσκόπησης και άλλων συναφών συστημάτων στους εργασιακούς χώρους επιτρέπεται μόνο εφόσον είναι αναγκαία για την ασφάλεια του χώρου εργασίας, την προστασία προσώπων και αγαθών. Δεδομένα που συλλέγονται για τους σκοπούς αυτούς δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως αποκλειστικά κριτήρια αξιολόγησης των εργαζομένων.

Ο διαρκής έλεγχος των εργασιακών χώρων με τέτοια μέσα απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση είναι ανεκτός εφόσον δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας και είναι απολύτως αναγκαίος για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των χώρων (εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται προηγουμένως για την εισαγωγή τέτοιων συστημάτων. Πρέπει επίσης να προβλέπεται η ύπαρξη χώρων που δεν ελέγχονται. Η χρήση βιομετρικών μεθόδων για τη διαπίστωση της ταυτότητας των εργαζομένων και την πρόσβαση σε ορισμένους χώρους είναι ανεκτή μόνο εφόσον επιβάλλεται από ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφάλειας των χώρων και δεν υπάρχει άλλο μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Ο έλεγχος της επικοινωνίας των εργαζομένων στους εργασιακούς χώρους (τηλεφωνικές κλήσεις, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) επιτρέπεται εφόσον είναι απολύτως αναγκαίος για τον έλεγχο της διεκπεραίωσης της εργασίας και ιδίως τον έλεγχο των δαπανών.

Σχετικά με τη διαβίβαση δεδομένων των εργαζομένων. Τα δεδομένα των εργαζομένων μπορεί να διαβιβάζονται σε τρίτους μόνο εφόσον η διαβίβαση προβλέπεται από νόμο που συνάδει με το Ν. 2472/1997 ή είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των σκοπών που σχετίζονται άμεσα με την εργασιακή σχέση. Η διαβίβαση στα συνδικαλιστικά όργανα επιτρέπεται εφόσον είναι αναγκαία για την άσκηση συνδικαλιστικού δικαιώματος. Η διαβίβαση δεδομένων υγείας μέσα στην εργασιακή μονάδα επιτρέπεται μόνο σε σχέση με τα πορίσματα και εφόσον είναι ανα-

γκαία για την προστασία της υγείας ή τη διαμόρφωση κρίσης για την καταλληλότητα του εργαζόμενου. Στην περίπτωση της διαβίβασης που υπερβαίνει τους πιο πάνω σκοπούς, η συγκατάθεση του εργαζόμενου δεν τη νομιμοποιεί.

Τέλος, τα δικαιώματα των εργαζομένων έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας ορίζονται σαφώς στα άρθρα 11-14 του Ν. 2472/1997 (δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης, αντίρρησης και δικαστικής προστασίας). Η αστική ευθύνη του υπόχρεου ρυθμίζεται από το άρθρο 23 Ν. 2472/1997.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

15/2001

Μια από τις σημαντικότερες γνωμοδοτήσεις της Αρχής αφορά στη χρήση γενετικού υλικού (DNA) για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων ενόψει της κατάρτισης σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

Ο Ν. 2472/1997 κατατάσσει τα γενετικά δεδομένα στα ευαίσθητα δεδομένα, η επεξεργασία των οποίων υπόκειται σε ιδιαίτερες προϋποθέσεις και εγγυήσεις. Η Αρχή επίστησε τους κινδύνους από τη χρήση τέτοιων δεδομένων, η γνωστοποίηση των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε κατηγοριοποίηση και αποκλεισμό ατόμων. Σε αντίθεση με τα δακτυλικά αποτυπώματα, τα δεδομένα που προκύπτουν από τη γενετική ανάλυση καθιστούν εφικτές μελλοντικές και ευρύτατες παρεμβάσεις στην προσωπικότητα και τη ζωή του ατόμου. Κατευθυντήρια γραμμή της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης θα πρέπει να είναι η αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται και της προστασίας της προσωπικότητας.

Έτσι η σκοπούμενη ρύθμιση πρέπει να προσανατολίζεται στις εξής κατευθύνσεις :

α) Θα πρέπει να περιέχει εξαντλητική απαρίθμηση των αδικημάτων για την διακρίβωση των οποίων είναι επιτρεπτή η συλλογή του γενετικού υλικού και να περιορίζεται στα ιδιαιτέρως σοβαρά αδικήματα.

β) Να επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρχουν αποχρώσες ενδείξεις ενοχής ή ανάμειξης σε εγκληματική ενέργεια. Προληπτική ανάλυση γενετικού υλικού και μάλιστα σε απροσδιόριστο ή δυσανάλογα μεγάλο αριθμό προσώπων να αποκλείεται.

γ) Η γενετική ανάλυση να περιορίζεται στο μη κωδικοποιημένο τμήμα του DNA και στη διακρίβωση της ταυτότητας. Να αποκλείεται η δημιουργία μορφοτύπου (προφίλ).

δ) Να είναι υποχρεωτική η καταστροφή του DNA μετά την εκπλήρωση του σκοπού.

ε) Η διεξαγωγή της ανάλυσης να γίνεται με κατάλληλες διαδικασίες ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση. Η νομοθετική ρύθμιση που επακολούθησε (άρθρο 5 Ν. 2928/2001) δέχθηκε κατά βάση τις υποδείξεις της Αρχής. Ο νομοθέτης επέτρεψε την προσφυγή στη γενετική εξέταση ως αποδεικτικό μέσο, μόνο όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις τέλεσης ή ανάμειξης σε σοβαρές αξιόποινες πράξεις, τις οποίες και χαρακτήρισε. Ο χαρακτηρισμός αυτός έγινε με γενική ρήτρα κατά το μέρος που αφορά κακουργήματα με χρήση βίας.

19/2001

Γνωμοδότηση για έκδοση κάρτας αθλητή ύστερα από ιατρικές εξετάσεις. Όροι για τη διασφάλιση του απορρήτου ευαίσθητων δεδομένων.

α) Το σχετικό έντυπο να διασπαστεί σε μία σελίδα με τα στοιχεία ταυτότητας του αθλητή που μπορεί να αποστέλλεται ηλεκτρονικά και σε άλλες τρεις με ιατρικά δεδομένα που πρέπει να αποστέλλεται από ιατρό στην τοπική ένωση σε κλειστό φάκελο.

β) Το σχετικό αρχείο κάθε ποδοσφαιρικής ένωσης να τηρείται αποκλειστικά από γιατρό υποκείμενο στην τήρηση του ιατρικού απορρήτου.

86/2001

Η Αρχή γνωμοδότησε για τη συμβατότητα της διάταξης του άρθρου 54 παρ. 2 του Ν. 2910/2001 με τις προστατευτικές του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων διατάξεις του Ν. 2472/1997. Η διάταξη του άρθρου 54 παρ. 2 του Ν. 2910/2001 που επιβάλλει στους Διευθυντές κλινικών και θεραπευτηρίων να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία για την άφιξη ή αναχώρηση αλλοδαπών και αν υποτεθεί ότι υπηρετεί ανάγκες πολιτικής καταπολέμησης του εγκλήματος αντίκειται στην αρχή της αναλογίας γιατί το μέσο που επέλεξε είναι απρόσφορο ή δυσανάλογα περιοριστικό (διαβίβαση των στοιχείων όλων των αλλοδαπών, άρση ιατρικού απορρήτου σε μεγάλη έκταση). Η διάκριση δε μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών είναι θεμιτή ενόψει του άρθρου 5 παρ. 5 που καθιερώνει για καθέναν δικαίωμα στην προστασία της υγείας. Ενόψει αυτών η Αρχή προτείνει είτε την κατάργηση είτε την τροποποίησή της με άλλη διάταξη που θα επιτρέπει τη διαβίβαση των στοιχείων αυτών μόνο όταν υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες τέλεσης αξιόποινης πράξης.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Οι αποφάσεις που εξέδωσε η Αρχή το έτος 2001 κατατάσσονται ως εξής κατά θεματικές ενότητες :

ΕΝΝΟΙΕΣ - ΟΡΙΣΜΟΙ

α) Έννοια επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων

Η εγκατάσταση από το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο συστήματος καρτών που συνίσταται στη συλλογή και καταχώριση των αριθμών τους καθώς και στοιχείων σχετικών με τη χρήση τους (φωτογραφία, ονοματεπώνυμο εργαζόμενου, κωδικό μισθοδοσίας του) με σκοπό την αναγνώριση του προσωπικού και τον έλεγχο της πρόσβασής του σε ορισμένους χώρους συνιστά αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 περ. δ του Ν. 2472/1997 για την οποία απαιτείται γνωστοποίηση του σχετικού αρχείου στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (8/2001).

Κατοχή, καταχώριση σε αρχείο που τηρείται από δημοσιογράφο ή άλλο υπεύθυνο ραδιοτηλεοπτικού δικτύου και τηλεοπτική χρήση εικόνων και πληροφοριών συνιστούν επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 περ. δ του Ν. 2472/1997. Την εφαρμογή του νόμου αυτού στον Τύπο και τη ραδιοτηλεόραση επιβάλλουν τόσο η ρητή αναφορά του νόμου στην επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων κατά την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος (άρθρο 7 παρ. 2ζ) όσο και κυρίως η αντιπαραβολή του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 2472/1997 με το άρθρο 3 παρ. 12 του Ν. 2328/1995 που καθιστά υποχρεωτική τη διατήρηση στο αρχείο των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών των μαγνητοσκοπήσεων των εκπομπών τους για ορισμένο χρόνο (95/2001).

Δεδομένα ήχου και εικόνας που συλλέγονται από κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης συνιστούν δεδομένα προσωπι-

κού χαρακτήρα για τη νομιμότητα της επεξεργασίας των οποίων είναι αρμόδια η Αρχή εφόσον καταχωρούνται σε αρχείο (132/2001).

Οι πληροφορίες που εξάγονται από την ανάλυση του DNA αποτελούν προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1α του Ν. 2472/1997 (69/2001).

Η αυτόματη προώθηση κλήσεων, δηλαδή η δυνατότητα του κατόχου τηλεφωνικής συσκευής με χρήση συγκεκριμένου κωδικού αριθμού να δίνει εντολή με την οποία όλες οι κλήσεις που λαμβάνονται στην τηλεφωνική συσκευή του να προωθούνται σε άλλο αριθμό τηλεφώνου που ορίζεται απ' αυτόν, αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (52/2001).

β) Υπεύθυνος επεξεργασίας

Εταιρεία, που αναλαμβάνει δυνάμει συμβάσεως με άλλη εταιρεία τη διαφήμισή της, έχοντας, δυνάμει της συμβάσεως, την ευχέρεια επιλογής των προσώπων στα οποία θα αποστείλει το διαφημιστικό υλικό, είναι υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων των προσώπων που παραλαμβάνουν το διαφημιστικό υλικό (124/2001).

γ) Εκτελών την επεξεργασία

Η μηχανογράφηση του δημοτολογίου και του μητρώου αρρένων μπορεί να ανατεθεί σε ανάδοχο ως εκτελούντα την επεξεργασία υπό τον όρο όμως ότι με τη σχετική προκήρυξη και σύμβαση θα καθιερώνονται:

i) Η υποχρέωση του αναδόχου να σέβεται τους θεμελιώδεις κανόνες της θεμιτής επεξεργασίας, ειδικότερα τις αρχές του σκοπού, της αναλογίας, της ακρίβειας και της επικαιρότητας.

ii) Ο σεβασμός των δικαιωμάτων του υποκειμένου (ενημέρωσης, πρόσβασης, αντίρρησης).

iii) Η υποχρέωση σεβασμού της εχεμύθειας και της τήρησης του απορρήτου (76/2001).

δ) Τρίτος μη εξουσιοδοτημένος

Τα αποτελέσματα του ελέγχου του ΣΔΟΕ δεν επιτρέπεται να κοινοποιούνται σε τρίτα πρόσωπα παρά μόνο στον εντολέα του ελέγχου και τον αρμόδιο Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, διαφορετικά στοιχειοθετείται αξιόποινη πράξη (42/2001, 55/2001).

Στην κατάσταση κοινοχρήστων πολυκατοικίας έχουν αποκλειστικά πρόσβαση οι ιδιοκτήτες και οι ένοικοι των διαμερισμάτων. Γι' αυτό η σχετική κατάσταση πρέπει να αναρτάται σε χώρο της πολυκατοικίας όπου να έχουν πρόσβαση μόνο οι ιδιοκτήτες και οι ένοικοι και όχι τρίτοι (72/2001).

Οι Τράπεζες μπορούν να παρέχουν σε εταιρείες με σκοπό τη διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας τα δεδομένα που οι ίδιες έχουν εισάγει στο διατραπεζικό σύστημα ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και όχι εκείνα των οποίων είναι αποκλειστικοί αποδέκτες (71/2001).

Υπεύθυνος επεξεργασίας που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την παροχή ιατρικών υπηρεσιών και δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο υποχρεούται να μη γνωστοποιεί τα δεδομένα των ασθενών σε τρίτους εάν υπάρχει ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου (47/2001).

Πεδίο εφαρμογής του Ν. 2472/1997

Η πρόσβαση της τραπεζικής εταιρείας Barclays Bank, που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Τράπεζα δεδομένων της Α.Ε. ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ μέσω εκπροσώπου της, της Εταιρείας ΔΕΛΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ που εδρεύει στην Ελλάδα και εκτελεί την επεξεργασία των αντλούμενων δεδομένων για λογαριασμό της, είναι νόμιμη σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, εφόσον η Εταιρεία αυτή τηρεί τους νόμιμους όρους επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (158/2001).

Αρμοδιότητα της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

Η αρμοδιότητα της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων προϋποθέτει την τήρηση αρχείου επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (34/2001). Έτσι, είναι αναρμόδια η Αρχή σε περίπτωση καταγγελίας πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν ποινικό αδίκημα από πρόσωπο που δεν τηρεί αρχείο (89 και 149/2001) και παραπέμπει την υπόθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα (89/2001).

Η Αρχή δεν έχει αρμοδιότητα να επιληφθεί στη διαδικασία διεξαγωγής δίκης σύμφωνα με τη συνταγματική αρχή της διάκρισης των εξουσιών, δεδομένου άλλωστε ότι η δικογραφία μιας υπόθεσης δεν συνιστά αρχείο κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 (57, 104, 125, 146, 147, 151/2001).

Η Αρχή δεν έχει αρμοδιότητα για την εκτέλεση εισαγγελικής παραγγελίας για την οποία μόνες αρμόδιες είναι οι εισαγγελικές και ανακριτικές Αρχές (126/2001).

Όταν εκκρεμεί δίκη ή διενεργείται προανάκριση ή κύρια ανάκριση ο αρμόδιος δικαστικός ή εισαγγελικός λειτουργός θα κρίνει για τη νομιμότητα της συλλογής προσωπικών δεδομένων εν όψει της συνταγματικής κατοχύρωσης του δικαιώματος προστασίας από την παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (51, 161/2001).

Αναρμόδια είναι η Αρχή να επιληφθεί αιτήματος διαχειριστή εταιρείας για παράνομη χρήση παραστατικών εγγράφων της εταιρείας του από άλλη εταιρεία σε εκκρεμή ποινική δίκη αφενός μεν διότι δεν αναφέρονται σε δεδομένα φυσικού προσώπου και αφετέρου διότι η δικογραφία εκκρεμούς δίκης δεν συνιστά αρχείο (125/1001).

Σε περίπτωση που η ακρίβεια των δεδομένων αρχείου δημοσιογράφου, που αποτελεί προϋπόθεση για την κρίση της Αρχής σχετικά με τη νομιμότητα της συγκρότησής του, έχει παραπεμφθεί στο ποινικό δικαστήριο, η Αρχή οφείλει να αναβάλει την κρίση της μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης (95/2001).

Δεν έχει αρμοδιότητα η Αρχή για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Γενικών Αρχείων του Κράτους (100/2001) ούτε για δεδομένα ανθρώπων που απεβίωσαν (100/2001).

Σχέση του Ν. 2472/1997 με άλλες διατάξεις που ρυθμίζουν σχετικά θέματα, εφόσον τα προσωπικά δεδομένα περιέχονται σε δημόσια έγγραφα, η πρόσβαση στα οποία ρυθμίζεται διεξοδικά από το διοικητικό νόμο (άρθρο 5 Ν. 2690/1999) που έχει καθιερώσει σχετικά ειδική διαδικασία, η Αρχή είναι αναρμόδια να επιληφθεί αιτήματος πρόσβασης σε τέτοια δεδομένα στο μέτρο που εκκρεμεί σχετική αίτηση στο αρμόδιο διοικητικό όργανο (2/2001).

Η Αρχή δέχθηκε να εξετάσει αίτημα μέλους σωματείου, που διαγράφηκε απ' αυτό για γνωστοποίηση σχετικών αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης του σωματείου, αν και μπορούσε να γίνει επίκληση των σχετικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα (αρ. 78) εφόσον τα σχετικά στοιχεία αναφέρονται σε προσωπικά δεδομένα του υποκειμένου (5/2001).

Στοιχεία που αναφέρονται στην οργάνωση, τις αρμοδιότητες υπηρεσίας, τα ονόματα και τις ενέργειες των αρ-

μοδίων υπαλλήλων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της δεν εμπίπτουν στο Ν. 2472/1997. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα με τους όρους του άρθρου 5 του Ν. 2690/1999 (98/2001).

Χαρακτηριστικά δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

α) Νομιμότητα συλλογής

Προϋπόθεση της νομιμότητας της επεξεργασίας είναι η νόμιμη περιέλευση των δεδομένων στον υπεύθυνο (59/2001).

Νόμιμη η συλλογή που γίνεται από δημόσια προσβάσιμη πηγή, όπως είναι τα τηρούμενα από τα Δικαστήρια δημόσια βιβλία (73/2001).

Τα αρχεία του ΙΚΑ δεν είναι προσβάσιμα από οποιονδήποτε άλλο δημόσιο οργανισμό έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από άλλο φορέα που επιδιώκει διαφορετικούς σκοπούς, πράγμα που θα σήμαινε καταστρατήγηση του Ν. 2472/1997 (18/2001).

Η βίαιη και χωρίς τη θέληση μαθήτριας αφαίρεση τετραδίου με προσωπικές σημειώσεις της από τον καθηγητή της και η ανάγνωση του περιεχομένου του συνιστά μη νόμιμη συλλογή δεδομένων, διότι η προσβολή της προσωπικότητας του μαθητή είναι βαρύτερη από την επιβολή πειθαρχικής ποινής. Γι' αυτό η Αρχή διατάσσει την επιστροφή του τετραδίου στη μαθήτρια (35/2001).

β) Η επεξεργασία συνδέεται με ορισμένο νόμιμο σκοπό

Είναι νόμιμη η επεξεργασία οικονομικών δεδομένων από εκτελούντα την επεξεργασία στα πλαίσια του σκοπού της αντιπροσώπευσης, που περιλαμβάνει τη διενέργεια δικαστικών και εξωδίκων ενεργειών για λογαριασμό του αντιπροσωπευομένου (20/2001).

Συλλογή δεδομένων που υπερβαίνει το σκοπό της επεξεργασίας δεν είναι νόμιμη άσχετα από την τυχόν συναίνεση του υποκειμένου. Έτσι, η συμπλήρωση ειδικής ερώτησης στο έντυπο απογραφής πληθυσμού και κατοικιών της ΕΣΥΕ σχετικά με τη συναίνεση του υποκειμένου στην αφαίρεση ιστών του σώματός του για μεταμόσχευση υπερβαίνει το σκοπό της επεξεργασίας. Η επεξεργασία αυτή θα ήταν νόμιμη μόνο αν στηριζόταν στη συμπλήρωση ειδικού εντύπου (άρθρο 12 Ν. 2417/1999), οπότε θα απαιτείτο ειδική αδειοδότηση (7/2001).

Τα στοιχεία που περιέχουν οι υπεύθυνες δηλώσεις προς τους ΟΤΑ για μεταδημότευση πρέπει να είναι αναγκαία για το σκοπό της επεξεργασίας, δηλαδή την εξακρίβωση της κοινότητας του υποκειμένου. Έτσι, το θρήσκευμα και το επάγγελμα υπερβαίνουν το σκοπό αυτό (9/2001).

Η αναγραφή του θρησκεύματος και των προσδιορισμών που αφορούν στα τέκνα αναγνωρισμένα ή μη (από πρώτο ή δεύτερο γάμο, κ.λπ.) υπερβαίνει το σκοπό του πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης (65/2001).

Η αναγραφή του θρησκεύματος στις ληξιαρχικές πράξεις που εκδίδουν οι δήμοι πρέπει να γίνεται μόνο στις περιπτώσεις που το θρήσκευμα, σύμφωνα με το νόμο, αποτελεί προϋπόθεση άσκησης δικαιώματος (134/2001).

Η αναγραφή των στοιχείων προηγούμενου γάμου (όνομα τέως συζύγου, ημερομηνία γάμου, διαζυγίου) στα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης των ΟΤΑ θα πρέπει να γίνεται μόνο στην περίπτωση που υπάρχουν τέκνα από προηγούμενο γάμο (127/ 2001).

Τα πιστοποιητικά στρατολογικής κατάστασης τύπου Α΄ έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την πιστοποίηση της εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων ή της νόμιμης απαλλαγής από αυτές. Έτσι, υπερβαίνει το σκοπό αυτό η αναγραφή των λόγων απαλλαγής. Γι' αυτό η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 Νομοθετικού Διατάγματος 67/1968, που παρέχει στην αρμόδια υπηρεσία τη δυνατότητα να αντλεί από τα πιστοποιητικά αυτά δεδομένα υγείας των υποψήφιων για διορισμό, είναι αντίθετη με το Ν. 2472/ 1997 (142/2001).

Στα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης και ελληνικής ιθαγένειας των δήμων δεν επιτρέπεται να αναφέρεται ούτε εμμέσως το γεγονός της υιοθεσίας ανηλίκου (με αναφορά της σχετικής διάταξης σαν τρόπου κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας). Η σχετική αξίωση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας προσκρούει στο άρθρο 5 του Ν. 2472/1997 και στο απόρρητο της υιοθεσίας (Ν. 2447/1996 και άρθρο 20 παρ. 2 και 4 Ευρωπαϊκής Σύμβασης Υιοθεσίας). Η σχετική ενημέρωση του βιβλίου των δημοτολογίων να γίνεται υπηρεσιακά (143/2001).

Επεξεργασία οικονομικών δεδομένων πελατών της από Ασφαλιστική Εταιρεία (έκδοση πιστωτικής κάρτας) χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση και ενημέρωση, που συνιστά εκτροπή από τον αρχικό σκοπό της επεξεργασίας που περιορίζεται στην ομαλή εκτέλεση της ασφαλιστικής σύμβασης, είναι παράνομη (46, 138/2001).

Η απευθείας πρόσβαση των Τραπεζών στη βάση δεδομένων της Α.Ε. ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ επιτρέπεται μόνο για τον προληπτικό έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας. Χρησιμοποίηση των δεδομένων αυτών για άλλο σκοπό, όπως για την υποστήριξη εννόμου συμφέροντος της Τράπεζας σε δίκη της ενώπιον Δικαστηρίου υπερβαίνει το θεμιτό σκοπό της επεξεργασίας. Για τη νόμιμη προς τούτο χρησιμοποίηση των δεδομένων αυτών απαιτείται η συνδρομή των όρων του άρθρου 5 παρ. 2 εδ. ε (προηγούμενο ειδικό αίτημα και ενημέρωση του υποκειμένου), (61/2001).

γ) Τα δεδομένα να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα απ' όσα κάθε φορά απαιτούνται

Η εγκατάσταση από το Ιπποκράτειο Νοσοκομείο συστήματος καρτών για την αναγνώριση του προσωπικού και τον έλεγχο πρόσβασης σε ορισμένους χώρους είναι θεμιτή επεξεργασία δεδομένων διότι κινείται μέσα στα όρια της αναλογικότητας εφόσον ο κωδικός που εμπεριέχεται στη μαγνητική λωρίδα συνίσταται στον αριθμό των εργαζομένων στο αρχείο μισθοδοσίας. Πριν όμως από τη συλλογή και την εισαγωγή του μέτρου σε ευαίσθητους χώρους πρέπει να ενημερωθούν σχετικά οι εργαζόμενοι (8/2001).

Η χρήση βιομετρικών μεθόδων (π.χ. επεξεργασία δακτυλικών αποτυπωμάτων) για τη διαπίστωση της ταυτότητας των εργαζομένων και την πρόσβαση σε ορισμένους χώρους επιτρέπεται εφόσον, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, επιβάλλεται από εξαιρετικές συνθήκες ασφάλειας και είναι το μόνο μέσο για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται άδεια της Αρχής (8/2001).

Το στοιχείο της ιθαγένειας είναι συναφές και πρόσφορο στα δελτία ταυτότητας (107/2001).

Αίτημα Πταισματοδικείου προς το ΚΕΠΥΟ για τη χορήγηση δισκέτας με τα στοιχεία των φορολογουμένων για να ανευρεθεί το ΑΦΜ των προσώπων στα οποία επιβλήθηκε πρόστιμο έτσι ώστε να διευκολυνθεί η βεβαίωση και είσπραξή του υπερβαίνει την αρχή της αναλογίας γιατί καθιστά δυνατή την πρόσβαση σε άλλες πληροφορίες πέρα από τις απαιτούμενες για το σκοπό αυτό και μάλιστα

και άλλων φορολογουμένων. Η υποχρέωση αναγραφής του ΑΦΜ στους σχετικούς τίτλους ανήκει στο ΚΕΠΥΟ (1/2001).

Προκειμένης επιλογής σε θέση διευθυντή ΕΣΥ η διαβίβαση στο αρμόδιο συμβούλιο κρίσης και στον επιλεγέντα απόφασης με την οποία κρίθηκε ανάπηρος υποψήφιος υπερβαίνει τα όρια της αναλογίας εφόσον έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των υποψηφίων (13/2001).

Είναι άσχετη με εκκρεμούσα σε Νομαρχία υπόθεση αλλαγής ονόματος επιστολή που έστειλε ο αιτών στον Πρωθυπουργό ξένου Κράτους (59/2001).

Δεν είναι συναφές και πρόσφορο για το σκοπό της επεξεργασίας αρχείου δικηγορικής εταιρείας το στοιχείο σύμφωνα με το οποίο ο αιτών φέρεται ως αντισυμβαλλόμενος πελάτης της τεχνικής εταιρείας, ενώ αυτός δεν είχε κανένα δεσμό με την εταιρία αυτή (101/2001).

Η αξίωση της Υπηρεσίας Αλλοδαπών να ζητήσει εκκαθαριστικό σημείωμα αλλοδαπού για την παράταση της άδειας παραμονής του στην Ελλάδα υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο εφόσον ο ενδιαφερόμενος προσκόμισε βεβαίωση για την επάρκεια των εισοδημάτων του και προσφέρεται να υποβάλει σχετική υπεύθυνη δήλωση (131/2001).

Η συλλογή του εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας, υποψήφιου για διορισμό από Οργανισμό για τον έλεγχο του ύψους των εισοδημάτων του στα πλαίσια της εφαρμογής κοινωνικών κριτηρίων πρόσληψης, υπερβαίνει το μέτρο της αναγκαιότητας, εφόσον ο σκοπός της επεξεργασίας μπορούσε να επιτευχθεί με άλλα ηπιότερα μέσα, όπως το απόσπασμα του εκκαθαριστικού ή σχετική υπεύθυνη δήλωση (144/2001).

δ) Ακρίβεια και ενημέρωση των δεδομένων

Η υποχρέωση της ακρίβειας και της ενημέρωσης των δεδομένων βαρύνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Μη νόμιμη η άρνηση της Α.Ε. ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ να διαγράψει από τη βάση δεδομένων της δεδομένα σχετικά με πλειστηριασμό ακινήτου του αιτούντα που είχε ματαιωθεί λόγω ανυπαρξίας χρέους (24, 139/2001).

Η διαγραφή δυσμενών οικονομικών στοιχείων από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ που καταχωρήθηκαν νόμιμα χωρεί εφόσον ο ενδιαφερόμενος προσκομίσει τα απαιτούμενα από τον κανονισμό επεξεργασίας δεδομένων (απόφαση Αρχής 523/1999) δικαιολογητικά (104/2001).

Δεν συνιστά απόκλιση από την αρχή της ακρίβειας η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 6 του Ν. 2774/1999 που παρέχει στον φορέα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών τη δυνατότητα πληρωμής των υπηρεσιών αυτών ανωνύμως ή με χρήση ψευδωνύμου (120/2001). Γιατί κατά το πνεύμα του νομοθέτη η χρήση ψευδωνύμου αναφέρεται σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διεύθυνσης ή ηλεκτρονικού εμπορίου. Αλλά και στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να έχει τη δυνατότητα αντιστοίχισης του ψευδωνύμου με τα πραγματικά στοιχεία του χρήστη (120/2001).

Δεν είναι νόμιμη η χρήση ονόματος τρίτου από χρήστη τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών χωρίς τη συγκατάθεσή του. Γι' αυτό, όταν οι φορείς τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, για λόγους εξυπηρέτησης της σχετικής σύμβασης, λαμβάνουν δεδομένα συνδρομητών, πρέπει προηγουμένως να διαπιστώνουν την ακρίβειά τους (120/2001).

Τα δεδομένα, για να είναι πρόσφορα για το σκοπό της επεξεργασίας, πρέπει να διατηρούνται από τον υπεύθυνο μόνο κατά την περίοδο που, κατά την κρίση της Αρχής, απαιτείται για το σκοπό της επεξεργασίας (123/2001).

Έτσι, η διάταξη του Προεδρικού Διατάγματος 155/1996, που ορίζει ότι ο καταχωρημένος ως τοξικομανής στο αρχείο ακαταλλήλων για οδήγηση δεν μπορεί να αποκτήσει άδεια οδήγησης αν δεν παρέλθει πενταετία από την απεξάρτησή του, είναι αντίθετη με το Ν. 2472/1997, γιατί η διατήρηση των δεδομένων αυτών επί πέντε έτη μετά την απεξάρτηση του ασθενούς τα καθιστά απρόσφορα για το σκοπό της επεξεργασίας (123/2001).

Η Αρχή λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα πρόληψης και αποτροπής εγκλημάτων σε τράπεζες, καθώς επίσης και την ανάγκη επίλυσης διενέξεων που αναλύονται έως αμφισβητήσεως οικονομικών συναλλαγών, αποφάσισε να επιτρέψει την παράταση του χρόνου διατήρησης των δεδομένων που συλλέγονται από την εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων σε τράπεζες από 15 ημέρες σε 45 ημέρες κατ' ανώτατο όριο (40/2001).

Συντρέχει εξαιρετική περίπτωση διατήρησης δεδομένων που συλλέγονται για τη βεβαίωση παραβάσεων του Κ.Ο.Κ. με ειδικές ηλεκτρονικές συσκευές ή άλλα τεχνικά μέσα, για χρονικό διάστημα μέχρι έξι έτη, εφόσον αποτελούν πταισματικές παραβάσεις, στις οποίες εφαρμόζεται το δεκαπενθήμερο ελέγχου συμπεριφοράς οδηγών, για δε τις υπόλοιπες για χρονικό διάστημα δύο ετών. Για παραβάσεις που συνιστούν πλημμελήματα, μέχρι οκτώ έτη (67/2001).

Ο χρόνος τήρησης των δεδομένων των χρηστών που ζητούν τηλεφωνική σύνδεση από εμπορικούς συνεργάτες τηλεπικοινωνιακών εταιριών πρέπει να είναι ο ελάχιστος και μετά τη διεκπεραίωση της αίτησης θα πρέπει, αν δεν δίνονται στον υπεύθυνο επεξεργασίας, να καταστρέφονται ή να επιστρέφονται στον πελάτη (77/2001).

Η ΑΤΕ υποχρεούται να διαγράψει από το φάκελο υπαλλήλου της τα στοιχεία που σχετίζονται με τα πολιτικά της φρονήματα γιατί τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν σύμφωνα με το νόμο να χρησιμοποιηθούν για την υπηρεσιακή της εξέλιξη ούτε συνδέονται με το σκοπό της τήρησης του σχετικού αρχείου (83/2001).

Προϋποθέσεις επεξεργασίας

Συγκατάθεση του υποκειμένου

Βασική προϋπόθεση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που απορρέει από την αρχή του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού του ατόμου είναι η προηγούμενη συγκατάθεσή του, που κάμπτεται σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις.

Έτσι δεν είναι νόμιμα:

Η έκδοση από εταιρία ασφαλιστικού συμβολαίου χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου (4/2001).

Η έκδοση από τράπεζα πιστωτικής κάρτας χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου (41/2001).

Η εξέταση από τράπεζα της πιστοληπτικής ικανότητας του συζύγου της αιτούσας δάνειο χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση και ενημέρωσή του και χωρίς οποιαδήποτε ανάμειξή του στη δανειακή σχέση (54/2001).

Η επεξεργασία στοιχείων πελατών εκ μέρους χρηματιστηριακής εταιρίας προκειμένου να προβεί σε άνοιγμα λογαριασμού για αγορά μετοχών στο χρηματιστήριο χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου (66/2001).

Η εγγραφή σε αρχείο υποψήφιων πελατών για ασφάλιση χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου (160/2001).

Επιχειρηματίας, αποδέκτης δυσμενών οικονομικών δεδομένων πελάτη του από εταιρία παροχής εμπορικών πληροφοριών, δεν μπορεί να τα επεξεργαστεί χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση και ενημέρωσή του (130/2001). Η συγκατάθεση του υποκειμένου μπορεί να προκύπτει από τη σχέση που συνδέει το υποκείμενο με τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από το συνδυασμό των περιστάσεων που συνοδεύουν την επεξεργασία.

Έτσι, η Αρχή συνήγαγε συγκατάθεση του υποκειμένου προς την εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών με την οποία συνδεόταν με συμβατική σχέση για τη διενέργεια εκ μέρους της για λογαριασμό του χρηματιστηριακών πράξεων μέσω οποιασδήποτε χρηματιστηριακής εταιρίας από το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος είχε δώσει λευκή συγκατάθεση στην εταιρία να συναλλάσσεται με οποιαδήποτε χρηματιστηριακή επιχείρηση (81/2001).

Η συγκατάθεση του υποκειμένου στη συλλογή δεδομένων του από εταιρία εμπορίας και αποστολής διαφημιστικού υλικού τεκμαίρεται από την επανειλημμένη τηλεφωνική επικοινωνία εκπροσώπου της μαζί του με σκοπό τη συλλογή των δεδομένων του και την τετραετή διαφημιστική επικοινωνία μαζί του χωρίς να προβάλει ποτέ αντιρρήσεις (124/2001).

Αντιθέτως δεν συνάγεται συγκατάθεση του υποκειμένου για τη χρήση φωτογραφιών γάμου του από Ινστιτούτο Αισθητικής για διαφημιστικούς σκοπούς και μάλιστα δια του τύπου από το γεγονός ότι είχε ενημερωθεί ότι οι φωτογραφίες του φυλάσσονται στο Ινστιτούτο (37/2001).

Η συγκατάθεση του ερευνητή να περιληφθεί το όνομά του στο σχετικό αρχείο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος δεν σημαίνει και συγκατάθεσή του για την ανακοίνωση του ονόματός του μέσω του διαδικτύου (78/2001).

Η διάδοση μέσω του διαδικτύου πορισμάτων αξιολόγησης ερευνητών είναι θεμιτή μόνον εφόσον υπάρχει ρητή, ελεύθερη και ειδική συγκατάθεσή τους (38/2001).

Περιπτώσεις κάμψης της αρχής της προηγούμενης συγκατάθεσης

α) Επεξεργασία αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης

Η επεξεργασία των δεδομένων των ιδιοκτητών διαμερισμάτων πολυκατοικίας στο μέτρο που είναι αναγκαία για διαχειριστικούς σκοπούς (αναγραφή στον πίνακα κοινοχρήστων, κλπ.) μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συγκατάθεσή τους διότι επιβάλλεται για την εκπλήρωση συμβατικών τους υποχρεώσεων (72/2001).

β) Επεξεργασία αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλεται από το νόμο

Νόμιμο αίτημα Δήμου για πρόσβαση στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων με σκοπό να κατανείμει τις δαπάνες κατασκευής πεζοδρομίων και έργων αποχέτευσης στους υπόχρεους ιδιοκτήτες, εφόσον η χορήγηση των σχετικών στοιχείων είναι αναγκαία για την εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσής του και εμπίπτει στις εξαιρετικές περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 85 παρ. 5γ του Ν. 2238/1994 για την κάμψη του φορολογικού απορρήτου (118/2001).

Η ως άνω όμως επεξεργασία είναι θεμιτή εφόσον περιορίζεται στο ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, διεύθυνση κατοικίας και ΑΦΜ των υπόχρεων, αφορά μόνο στους οφειλέτες του Δήμου και θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τη σύνταξη των τίτλων είσπραξης (118/2001).

Αντιθέτως δεν είναι νόμιμο το αίτημα Επιμελητηρίου για πρόσβαση σε φορολογικούς καταλόγους προκειμένου να καθορίσει τις συνδρομές των μελών του, διότι δεν εμπίπτει στις ειδικές περιπτώσεις κάμψης του φορολογικού απορρήτου του άρθρου 85 του Ν. 2238/1994, που ρυθμίζουν αποκλειστικά το θέμα αυτό, και δεν έχουν έδαφος εφαρμογής οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν. 2472/1997 (117/2001).

Η χορήγηση από τη Διεύθυνση Φυλακών στο ΣΔΟΕ στοιχείων σχετικών με τις αμοιβές που εισέπραξαν δικηγόροι από κρατούμενους για τον έλεγχο της τυχόν διάπραξης φορολογικών παραβάσεων είναι θεμιτή ενόψει του άρθρου 4 παρ. 2 και 6 του Ν. 2343/1995 που επιβάλλουν υποχρέωση στις δημόσιες υπηρεσίες για συνδρομή του ΣΔΟΕ (113/2001).

Θεμιτή: Η απευθείας πρόσβαση του ΥΠΕΧΩΔΕ στα στοιχεία των παραβατών οδηγών που τηρούνται στο μηχανογραφικό κέντρο του ΥΜΕ αναγκαία για την είσπραξη των προστίμων (99/2001).

Η συλλογή και εν γένει επεξεργασία οικονομικών δεδομένων ανωνύμων εταιριών από ορκωτούς ελεγκτές στο πλαίσιο της ελεγκτικής τους αρμοδιότητας (17/2001).

γ) Επεξεργασία αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια Αρχή

Εμπίπτουν στην έννοια του έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου άσκησης δημόσιας εξουσίας για την εκτέλεση των οποίων είναι αναγκαία η συλλογή δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου:

Η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο) από υποψήφιους βουλευτές για τις επικοινωνιακές τους ανάγκες ως εντασσόμενες στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, μόνο όμως από δημόσια προσβάσιμες πηγές και μόνο για το σκοπό αυτό, χωρίς να μπορεί να γίνει διάθεση των δεδομένων αυτών σε τρίτους (11/2001).

Η γνωστοποίηση σε βουλευτές των ονομάτων των μελών Δ.Σ. ΔΕΚΟ καθώς και των αποδοχών τους στα πλαίσια της άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου (48/2001).

Η υποχρέωση αυτή βαρύνει τις υπηρεσίες του Δημοσίου, τα ΝΠΔΔ, καθώς και τα ΝΠΙΔ, των οποίων η Διοίκηση ορίζεται από την κυβέρνηση ή επιδοτούνται από το Δημόσιο (48/2001).

Η ως άνω όμως γνωστοποίηση θα πρέπει να γίνεται συγκεντρωτικά κατά κατηγορία και είδος απασχόλησης. Ονομαστική αναφορά των δεδομένων αυτών είναι θεμιτή μόνο σε περιπτώσεις διαφοροποίησης των αποδοχών (έκτακτες αποδοχές), (48/2001).

Η λειτουργία των Ληξιαρχείων, τα βιβλία των οποίων είναι δημόσια προσβάσιμες πηγές, για την άντληση στοιχείων τρίτων από κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον (23/2001).

Η δυνατότητα άσκησης ελέγχου από την αρμόδια Αρχή για τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων χορήγησης επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (6/2001). Η δυνατότητα αυτή περιορίζεται σε οικονομικά δεδομένα και δεν εκτείνεται σε ευαίσθητα (6/2001).

Η υποβολή κάθε χρόνο στο τμήμα ελέγχου και διαφάνειας του ΕΣΡ στοιχείων των μετόχων και των μελών του Δ.Σ. των Εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ΜΜΕ, για την ικανοποίηση των επιταγών της διαφάνειας και της δημοσιότητας. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών είναι θεμιτή εφόσον περιορίζεται στο όνομα και την ιδιότητα των προσώπων αυτών και δεν εκτείνεται στο ποι-

νικό τους μητρώο, την περιουσιακή τους κατάσταση και τα ονόματα των συγγενών τους.

Η διαβίβαση από τον ΟΑΕΔ στην Ευρωπαϊκή Ένωση στοιχείων ανέργων στο πλαίσιο εθνικού σχεδίου δράσης για την απασχόληση (43/2001).

Η ανακοίνωση από Δήμο των στοιχείων των φυσικών προσώπων στα οποία χορηγούνται άδειες λειτουργίας καταστημάτων που υπηρετεί το σκοπό της διαφάνειας, εφόσον όμως περιορίζεται στο ονοματεπώνυμο, επωνυμία, είδος επιχείρησης και διεύθυνσης των δικαιούχων και δεν εκτείνεται στο ΑΦΜ, την διεύθυνση κατοικίας του και τα δικαιολογητικά που υπέβαλαν (76/2001).

Η υποβολή εκκαθαριστικού σημειώματος της φορολογικής δήλωσης από τις συζύγους ασφαλισμένων στο ΤΑΠ-ΟΤΕ για τον έλεγχο τυχόν συνταξιοδότησής τους από άλλο ταμείο (44/2001).

Η είσπραξη από τους Φαρμακευτικούς Συλλόγους των οφειλών των Ασφαλιστικών Ταμείων προς τα Φαρμακεία, με σκοπό την απόδοσή τους σ' αυτά, εφόσον η διαδικασία αυτή προβλέπεται από το νόμο (90/2001).

Οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι μπορούν να χορηγούν σε τρίτους στοιχεία των μελών τους από τα αρχεία που τηρούν εφόσον η χορήγηση αυτή αποβλέπει στην ανάπτυξη της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία γι'αυτό στοιχεία και δεν αποβλέπει στην αποστολή διαφημιστικού υλικού (90/2001).

Η επεξεργασία δεδομένων εργαζομένων από Ασφαλιστικό Ταμείο και ΙΚΑ στο μέτρο που είναι αναγκαία για την έκδοση καταλογιστικής πράξης βεβαίωσης εισφορών (106/2001).

Ο έλεγχος που διενεργείται από την ΕΛ.ΑΣ για την εξακρίβωση της τυχόν παράνομης εισόδου αστυνομικών σε χαρτοπαικτικές λέσχες (111/2001).

Η χορήγηση από τη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών στην Εθνική Στατιστική Υπηρεσία στοιχείων αναγνώρισης φορτηγών και αγοραίων ταξί με σκοπό τη διενέργεια στατιστικής για τις οδικές μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών (102/2001).

Η χορήγηση στην ίδια υπηρεσία (ΕΣΥΕ) από το Υπουργείο Μεταφορών αρχείου κυκλοφορούντων οχημάτων για τη διεξαγωγή δειγματοληπτικής έρευνας στις αστικές, υπεραστικές και διεθνείς κινήσεις οχημάτων (102/2001).

Η γνωστοποίηση σε δικαστικό επιμελητή εφοδιασμένο με τίτλο εκτελεστό περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη τηρούμενων σε δημόσια αρχεία και αναγκαίων για την εκτέλεση του τίτλου (30/2001).

Η διαβίβαση από δημόσια υπηρεσία ή οργανισμό σε αστυνομικό τμήμα της διεύθυνσης κατοικίας προσώπου κατά του οποίου εκδόθηκε εκτελεστός τίτλος αναγκαία για την εκτέλεση του τίτλου αυτού (45/2001).

Η επίδοση στην οικία του υποκειμένου δικογράφου από το οποίο προκύπτει ότι ήταν θετό τέκνο (60/2001).

δ) Επεξεργασία αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του τρίτου, στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των υποκειμένων και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες τους

Για τη στάθμιση της ως άνω υπεροχής η Αρχή προσφεύγει σε πολλές περιπτώσεις στις αρχές της αναλογίας. Έτσι, κρίθηκε ως υπέρτερο το έννομο συμφέρον του υπεύθυνου ή του τρίτου για την επεξεργασία δεδομένων του υποκειμένου χωρίς τη συγκατάθεσή του:

Το συμφέρον για την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος έναντι του συμφέροντος του υποκειμένου (36/2001). Έτσι, είναι νόμιμη η λειτουργία της βάσης δεδομένων της Α.Ε. ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ εφόσον έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις που θέσπισε η Αρχή ως προς την κατηγορία των δεδομένων, τη μνεία εξόφλησης ή ματαίωσης και τον χρόνο τήρησης (36/2001).

Νομίμως καταχωρίζονται στον ΤΕΙΡΕΣΙΑ τα οικονομικά δεδομένα φυσικού προσώπου που ενεργεί ως εκπρόσωπος εταιρίας (36/2001).

Νόμιμη η καταχώριση στον ΤΕΙΡΕΣΙΑ επιταγής με ένδειξη «εξοφλήθηκε». Είναι αδιάφορο αν μετά την εξόφληση η επιταγή κηρύχθηκε άκυρη (129/2001).

Παράνομη η καταχώριση επιταγής στον ΤΕΙΡΕΣΙΑ εάν δεν κοινοποιήθηκε στον καθ'ού μέσα σε ένα δίμηνο από την έκδοσή της (91/2001).

Το συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας που αντλεί προσωπικά δεδομένα από δημόσια προσβάσιμη πηγή με σκοπό την προώθηση και διαφήμιση υπηρεσιών είναι υπέρτερο του συμφέροντος του υποκειμένου (14/2001).

Για την προστασία όμως της ιδιωτικής ζωής του ατόμου ο νομοθέτης έλαβε ειδική μέριμνα καθιερώνοντας το Μητρώο των προσώπων που δεν επιθυμούν να περιλαμβάνονται σε τέτοια αρχεία (άρθρο 13 παρ. 3 & 19 παρ. 48 Ν. 2472/1997). Γι' αυτό πριν από κάθε αποστολή διαφημιστικού υλικού οφείλει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να συμβουλεύεται το Μητρώο αυτό της Αρχής (21, 154, 155, 156, 157, 159/2001).

Το έννομο συμφέρον κατασκευάστριας εταιρίας να συγκεντρώσει στοιχεία ιδιοκτητών αυτοκινήτων από το αρχείο του Υπουργείου Μεταφορών προκειμένου να διενεργήσει τεχνικές διαρρυθμίσεις για λόγους ασφάλειας υπερέχει καταφανώς των δικαιωμάτων των ιδιοκτητών (31/2001).

Το συμφέρον του Συνδικάτου Αυτοκινητιστών Ταξί Αττικής για πρόσβαση στο αρχείο του ΥΜΕ προκειμένου να πληροφορηθεί τις μεταβολές στα ταξί της περιοχής του με σκοπό να προστατεύσει το κοινωνικό σύνολο από ταξί που λειτουργούν παρανόμως και να ερευνήσει συναφείς καταγγελίες είναι υπέρτερο των συμφερόντων των ιδιοκτητών ταξί (32/2001).

Το συμφέρον τράπεζας, εκδότριας πιστωτικών καρτών, να καταγράφει τηλεφωνική συνδιάλεξη πελάτη της με αντικείμενο την πληροφόρησή του για τον τρόπο ακύρωσης πιστωτικής κάρτας για να διασφαλίσει το ακριβές περιεχόμενο της συνδιάλεξης, τον χρόνο πραγματικής της διάρκειας και να αποκλείσει την δυνατότητα συναλλαγών από μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο με χρήση κάρτας που έχει απολεσθεί ή κλαπεί υπερέχει του συμφέροντος του υποκειμένου (152/2001).

Το συμφέρον του προσώπου να μην περιλαμβάνεται σε δημόσια προσβάσιμους καταλόγους στηρίζεται στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και της προσωπικότητας. Έτσι, ο χρήστης τηλεφωνικών υπηρεσιών δικαιούται, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 Ν. 2774/1999, να ζητεί να μη συμπεριλαμβάνεται σε έντυπο ή ηλεκτρονικό κατάλογο του ΟΤΕ (50/2001).

Γι' αυτό ο φορέας παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών οφείλει να ενημερώνει το συνδρομητή για τις δυνα-

τότητες απορρήτου που προσφέρονται ώστε να προβεί στην κατάλληλη επιλογή (49/2001).

Η εγκατάσταση σε πολυκατοικία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης είναι θεμιτή εφόσον, εν όψει των συνθηκών, είναι το μόνο αναγκαίο μέσο για την προστασία προσώπων και αγαθών (132/2001).

Πρέπει όμως να προηγηθεί σχετική ενημέρωση με τρόπο κατανοητό, οι κάμερες να τοποθετούνται στην κεντρική είσοδο και τους κοινόχρηστους χώρους και το σχετικό αρχείο να καταστρέφεται το αργότερο σε 48 ώρες εκτός αν τελέσθηκε αξιόποινη πράξη (132/2001).

Μη νόμιμη όμως η εγκατάσταση κυκλώματος τηλεόρασης κατά το μέρος που επιτρέπει τη λήψη εικόνων από τον εσωτερικό χώρο διαμερίσματος. Υπεροχή εννόμου συμφέροντος ιδιοκτήτη διαμερίσματος (140/2001).

Δεν είναι υπέρτερο το έννομο συμφέρον δημοτικής επιχείρησης, που ζητά στοιχεία δημοτών με σκοπό την ενημέρωσή τους για κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες φορέων της περιοχής έναντι του συμφέροντος των δημοτών (137/2001).

Εφόσον ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με άλλα λιγότερο επαχθή για τους δημότες μέσα, όπως είναι η ενημέρωση με τον τοπικό Τύπο, η αποστολή ενημερωτικών φυλλαδίων, κλπ. (137/2001).

Το έννομο συμφέρον τρίτου για τη χρήση δεδομένων του υποκειμένου αναγκαίων για την αναγνώριση, άσκηση και υπεράσπιση δικαιώματός του ενώπιον Δικαστηρίου είναι υπέρτερο του εννόμου συμφέροντος του υποκειμένου. Έτσι, μπορεί να χορηγηθούν από τη ΔΟΥ εκθέσεις του ΣΔΟΕ, απολύτως αναγκαίες για την υπεράσπιση δικαιώματος σε Δικαστήριο (75/2001), από τον ΟΑΕΔ στοιχεία τρίτων αναγκαία για την υπεράσπιση δικαιώματος του ενδιαφερομένου ενώπιον Δικαστηρίου (82/2001), οικονομικά δεδομένα του υποκειμένου (27/2001), στοιχεία του πειθαρχικού φακέλου του υποκειμένου (75, 110, 116/2001).

Αντιθέτως, η χορήγηση από το Υπουργείο Οικονομικών βεβαιωμένων πολεοδομικών προστίμων δεν είναι νόμιμη εν όψει της κάλυψης των στοιχείων αυτών από το φορολογικό απόρρητο (άρ. 85 παρ. 1 & 2 Ν. 2238/1994).

Αίτημα εταιρίας να λάβει γνώση της κίνησης τραπεζικών λογαριασμών πρώην υπαλλήλου της για την αντίκρουση αγωγής καταβολής μισθών είναι θεμιτό, εν όψει του τραπεζικού απορρήτου, μόνο ως προς τα παραστατικά πληρωμής των μισθών (64/2001).

Θεμιτή η χρήση πορίσματος εξέτασης DNA σαν αποδεικτικού μέσου σε δίκη για αναγνώριση της πατρότητας, εφόσον το αποδεικτικό αυτό στοιχείο έχει συλλεγεί νόμιμα με την εκούσια δηλαδή υποβολή στη σχετική αιματολογική εξέταση του υποκειμένου (69/2001).

Θεμιτή η γνωστοποίηση από τηλεφωνική εταιρία των κλήσεων των αντιδίκων του ενδιαφερόμενου προς αυτόν προκειμένου να αποδείξει σε εκκρεμή δίκη τις προσπάθειες εξώδικου συμβιβασμού της υπόθεσης (70/2001).

Θεμιτή η διαβίβαση στην αιτούσα από την Υπηρεσία Αλλοδαπών της πληροφορίας ότι αλλοδαπή έχει συνάψει άκυρο γάμο με τον εν διαστάσει σύζυγό της γιατί το στοιχείο αυτό είναι αναγκαίο για την απόδειξη στο Δικαστήριο της πιθανής διγαμίας του συζύγου της (126/2001).

Ο εκάστοτε υπεύθυνος επεξεργασίας είναι αρμόδιος να κρίνει αν τα δεδομένα που ζητούνται για χρήση ενώπιον Δικαστηρίου βρίσκονται σε σχέση συνάφειας με την επίδικη διαφορά. Ο υπεύθυνος μπορεί να ζητήσει γνωμοδότηση της Αρχής. Αν ο προσφεύγων δεν είναι υπεύθυνος επεξεργασίας η Αρχή τον προτρέπει να απευθυνθεί στον υπεύθυνο, που υποχρεούται να αιτιολογήσει τόσο τη διαβίβαση όσο και την πιθανή άρνησή του (147/2001).

Το νομοθετικά κατοχυρωμένο απόρρητο της υιοθεσίας δεν αποκλείει το δικαίωμα συγγενών προσώπων που επικαλούνται κληρονομικά δικαιώματα να λάβουν γνώση της υιοθεσίας (60/2001).

Το έννομο συμφέρον του συζύγου να πληροφορηθεί από χαρτοπαικτική λέσχη τον ακριβή χρόνο επίσκεψής της από τη σύζυγό του, που έχασε διάφορα ποσά, δεν υπερέχει του εννόμου συμφέροντος της συζύγου για πληροφοριακό αυτοκαθορισμό της, εφόσον η ίδια απεκάλυψε σ' αυτόν την επίσκεψη αυτή, και από σχετική βεβαίωση τράπεζας, όπου φαίνονται οι ημερομηνίες και τα ποσά αναλήψεων μέσω του ΑΤΜ της λέσχης, προκύπτουν οι ημερομηνίες αυτές (79/2001).

Το έννομο συμφέρον Ινστιτούτου Αισθητικής να δημοσιεύσει δια του Τύπου φωτογραφίες γάμου πελάτισσάς του που φυλάσσονται σε αυτό για διαφημιστικούς σκοπούς δεν υπερτερεί του εννόμου συμφέροντος του υποκειμένου που απορρέει από την ανάγκη προστασίας της προσωπικότητάς του (37/2001).

Γενική δημοσιοποίηση των στοιχείων των οφειλετών Δήμου δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας, δηλαδή την είσπραξη της οφειλής του ΚΕΔΕ και δεν υπερέχει έναντι της προστασίας των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων (63/2001).

Για ειδικές μόνο περιπτώσεις όπου θάλπεται ο σκοπός της διαφάνειας είναι θεμιτή η ανακοίνωση συγκεκριμένων στοιχείων εφόσον στις περιπτώσεις αυτές ο σκοπός αυτός υπερέχει των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων (63/2001).

Για την εξυπηρέτηση του σκοπού της πληροφόρησης του οφειλέτη είναι σκόπιμη η κωδικοποιημένη ανακοίνωση (63/2001).

Δεν υπερέχει το έννομο συμφέρον της Εθνικής Βιβλιοθήκης να ανακοινώσει στο Διαδίκτυο το αρχείο των ερευνητών που έχουν πρόσβαση στα χειρόγραφά της έναντι του εννόμου συμφέροντος των ερευνητών να προστατεύσουν την προσωπικότητά τους, διότι η αξία της πνευματικής εργασίας του ερευνητή, που προστατεύεται από το Σύνταγμα, είναι μεγαλύτερη από την τεχνική και χρονική διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού, που αφορά απλώς στη διακίνηση της πληροφορίας (78/2001).

Δεν υπερέχει το έννομο συμφέρον της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας να ανακοινώσει μέσω του Διαδικτύου τα πορίσματα αξιολόγησης ερευνητών έναντι του εννόμου συμφέροντος των ερευνητών να προστατεύσουν την προσωπικότητά τους, διότι το συμφέρον της ενημέρωσης δεν δικαιολογεί την προσβολή της προσωπικότητάς τους, δεδομένου άλλωστε ότι η ενημέρωση ικανοποιείται με άλλα πρόσφορα μέσα ενώ το Διαδίκτυο εγκλείει κινδύνους διότι είναι προσιτό στον καθένα (38/2001).

Το έννομο συμφέρον του Τεχνικού Επιμελητηρίου να κοινοποιεί μέσω της ιστοσελίδας του στο Διαδίκτυο βασικά στοιχεία ταυτότητας καθώς και στοιχεία ειδικότητας των μελών του υπερέχει έναντι τα εννόμου συμφέροντος τούτων για προστασία των προσωπικών των δεδομένων, διότι ο σκοπός της πληροφόρησης που υπηρετεί είναι επικρατέστερος των δικαιωμάτων των μελών του, των οποί-

ων δεν θίγονται έτσι θεμελιώδεις ελευθερίες (103/2001).

Για κοινοποίηση όμως περισσότερων δεδομένων των μελών του απαιτείται η συγκατάθεσή τους (103/2001).

Ευαίσθητα δεδομένα - Προστασία προσωπικότητας

Η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων γίνεται μόνο για νόμιμους, εξαντλητικά αναφερόμενους στο άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 σκοπούς, και ύστερα από άδεια της Αρχής (26/2001).

Δεν απαιτείται να είναι ρητή η συγκατάθεση του υποκειμένου για την τήρηση αρχείου ευαίσθητων δεδομένων από υπεύθυνο που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την παροχή υπηρεσιών υγείας και δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο. Μπορεί να συναχθεί από το σύνολο των περιστάσεων που συνοδεύουν την υπόθεση, όπως είναι η επανειλημμένη επίσκεψη του ασθενούς στον υπεύθυνο (47, 88/2001).

Η αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον Δικαστηρίου συνιστά νόμιμο λόγο επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων του υποκειμένου χωρίς τη συγκατάθεσή του από τρίτο στο μέτρο που είναι απολύτως αναγκαία για το σκοπό αυτό (άρθρο 7 παρ. 2 εδ. γ΄, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 2819/2000).

Έτσι είναι θεμιτή η επίκληση καταδικαστικής απόφασης τρίτου ενώπιον Δικαστηρίου εφόσον τελεί σε συνάφεια με το αντικείμενο της δίκης, υπό τον όρο ότι η συλλογή των στοιχείων αυτού έγινε νόμιμα (από καταθέσεις μαρτύρων) (68/2001).

Είναι θεμιτή η χορήγηση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ιατρικών εξετάσεων του υποκειμένου σε τρίτο αναγκαίων για την υπεράσπιση δικαιώματός του ενώπιον Δικαστηρίου (97/2001).

Είναι θεμιτή η επίκληση από την ΑΤΕ πειθαρχικής καταδίκης υπαλλήλου της για να αποκρούσει αγωγή του για αποζημίωση λόγω μη προαγωγής (83/2001).

Δεν είναι όμως θεμιτή η επίκληση των πολιτικών φρονημάτων του έστω και εμμέσως (83/2001).

Δεν είναι θεμιτή η αναφορά σε δικόγραφο των θρησκευτικών πεποιθήσεων διαδίκου (108, 9/2001).

Είναι θεμιτή η επίκληση πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν αξιόποινη πράξη προκειμένου να ασκήσει ο ενδιαφερόμενος μήνυση κατά του υποκειμένου (74/2001).

Δεν είναι αναγκαία για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον Δικαστηρίου η χορήγηση ιατρικών γνωματεύσεων για την ψυχική υγεία παθόντος από αξιόποινη πράξη, εφόσον τα στοιχεία αυτά έχουν προσκομιστεί στο Δικαστήριο και μπορούν να αμφισβητηθούν ως προς την εγκυρότητά τους (98/2001).

Για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων αναγκαία για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον Δικαστηρίου απαιτείται άδεια του υπεύθυνου επεξεργασίας. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν είναι υπεύθυνος η Αρχή τον προτρέπει να απευθυνθεί στον υπεύθυνο (147/2001).

Δεν είναι νόμιμη η επίκληση της συνδικαλιστικής δράσης υπαλλήλου για να αξιολογηθεί η υπηρεσιακή του ικανότητα (26/2001).

Η συλλογή και επεξεργασία από την Ακαδημία Αθηνών βιολογικών, κλινικών και γενετικών χαρακτηριστικών που προδιαθέτουν σε ανάπτυξη καρδιαγγειακών νοσημάτων, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο διευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος, συνιστά νόμιμο λόγο χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας σχετικού αρχείου με τον όρο της ανωνυμίας των στοιχείων αυτών (10/2001).

Η απογραφή των ατόμων που θεραπεύονται από το ΚΕΘΕΑ πρέπει να γίνεται όχι ονομαστικά αλλά με βάση κωδικό αριθμό (22/2001).

Στο έντυπο που χρησιμοποιούν τα Νοσοκομεία για τη διασφάλιση της διαφάνειας και του ελέγχου στη διακίνηση των παραγόντων πήξης του αίματος, πρέπει να αντικατασταθούν τα ονόματα των αιμορροφιλικών ασθενών με κωδικούς γνωστούς μόνο στο γιατρό, τον ασθενή και το Νοσοκομείο (80/2001).

Η γνωστοποίηση από το ΓΕΕΘΑ δεδομένων που αφορούν την ψυχική υγεία στρατευσίμων (ψυχικής νόσου, χρήση ναρκωτικών ουσιών):

- στις Δ/νσεις Υγιεινής των Νομαρχιών είναι θεμιτή μόνο στο πλαίσιο της παροχής απ' αυτές υπηρεσιών υγείας και μόνο με συνδρομή των όρων του εδαφίου δ' της παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997.

- στις τελωνειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών μόνο εφόσον τα αποστελλόμενα στοιχεία είναι αναγκαία για τη διακρίβωση εγκλημάτων (58/2001).

Αντιθέτως δεν είναι θεμιτή η αποστολή των στοιχείων αυτών στο ΥΜΕ για έκδοση άδειας οδήγησης (58/2001).

Είναι θεμιτή η αποστολή στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης (ΕΚΤΕΠΝ) από θεραπευτικές κοινότητες και την ΕΛ.ΑΣ στοιχείων σχετικών με επιδημιολογικούς δείκτες για την κάλυψη των αναγκών πληροφόρησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο υπό τον όρο της ανωνυμοποίησης των σχετικών στοιχείων μέσω κωδικού από την ημερομηνία γέννησης, τρίτο γράμμα πατέρα, μητέρας και αριθμό 1 για άνδρες και 2 για γυναίκες (136/2001).

Στοιχεία δημοτολογίου που αφορούν στην εθνική προέλευση δεν μπορούν να γνωστοποιηθούν σε τρίτο παρά μόνο με συνδρομή των εξαιρετικών όρων της παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997 (100/2001).

Στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου (διασφάλισης των αρχών της διαφάνειας και της δημοσιότητας), οι αρμόδιες υπηρεσίες μπορούν να δηλούν στη Βουλή στοιχεία ποινικών διώξεων και καταδικών υπαλλήλων απροσώπως, με διαγραφή κάθε στοιχείου που θα αποκάλυπτε την ταυτότητα. Ονομαστική διαβίβαση είναι μόνο σε συνδρομή του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 (84/2001).

Θεμιτή η σύσταση και λειτουργία από το Υπουργείο Δικαιοσύνης μητρώου αποφυλακισμένων, όπου θα καταχωρίζονται στοιχεία ποινικών καταδικών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της εγκληματολογικής και σωφρονιστικής πολιτικής (85/2001).

Η ίδρυση και λειτουργία αρχείου προσώπων που δεν είναι μέλη της Ελληνικής Εταιρίας Σαϊεντολόγων δεν εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 7Α του Ν. 2472/1997, που αφορά αποκλειστικά τα μέλη και τους εταίρους. Συνεπώς απαιτείται άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων δεδομένων (96/2001).

Επεξεργασία που εκτείνεται σε όλα τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και παρέχει στον υπεύθυνο επεξεργασίας δυνατότητα καθολικής γνώσης των στοιχείων της προσωπικότητας των υποκειμένων και σχηματισμού γενικού μορφοτύπου της προσωπικότητάς τους αντίκειται όχι

μόνο στις αρχές του άρθρου 4 του Ν. 2472/1997 αλλά και στη συνταγματικά κατοχυρωμένη ανθρώπινη αξιοπρέπεια και προσβάλλει υπέρμετρα τις θεμελιώδεις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων και την ιδιωτική τους ζωή.

Η επίκληση από την Ελληνική Εταιρία Σαϊεντολογίας του σκοπού της παροχής θρησκευτικών υπηρεσιών δεν μπορεί να νομιμοποιήσει μια τέτοια επεξεργασία, γιατί μπορεί μεν σε όλες τις γνωστές θρησκείες να γνωστοποιούνται ευαίσθητα δεδομένα αλλά δεν τηρούνται αρχεία του συνόλου των ευαίσθητων δεδομένων των πιστών. Ούτε η συγκατάθεση των υποκειμένων μπορεί να νομιμοποιήσει μια τέτοια επεξεργασία και να παράσχει νόμιμη βάση στην απεμπόληση του δικαιώματος πρόσβασης στα δεδομένα που τα αφορούν, αφού η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι αναπαλλοτρίωτη. Έτσι, είναι παράνομη η τήρηση και λειτουργία τέτοιου αρχείου δεδομένων, καθώς επίσης και η παραίτηση από το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα που αφορούν τα υποκείμενα (96/2001).

Προστασία της προσωπικότητας

Η Αρχή έδειξε έντονο ενδιαφέρον για την προστασία της προσωπικότητας, της αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου. Σε μια βαρυσήμαντη απόφασή της έκρινε τη νομιμότητα αρχείου τηλεοπτικής εταιρίας που έχει σκοπό την επιλογή προσώπων που θα μετάσχουν σε τηλεοπτική εκπομπή γνωστή με το όνομα «Μεγάλος Αδελφός». Στο αρχείο αυτό καταχωρίζονται οι υποψήφιοι για υπογραφή σύμβασης συμμετοχής στην εκπομπή. Τα κύρια χαρακτηριστικά της εκπομπής αυτής συνίστανται στην υποχρεωτική συμβίωση αυτών που θα λάβουν μέρος επί 112 ημέρες σε ειδικό τηλεοπτικό χώρο χωρίς την παραμικρή επικοινωνία με τον κόσμο. Δεν θα διαθέτουν κανένα μέσο επικοινωνίας, ούτε και χαρτί και μολύβι. Θα έχουν εγκαταλείψει κάθε επαγγελματική, οικογενειακή ή κοινωνική δραστηριότητα ή σχέση. Στο σπίτι του «Μεγάλου Αδελφού» όπως ονομάζεται ο χώρος της υποχρεωτικής συμβίωσης καθένας θα ζει με 11 αγνώστους. Το σπίτι είναι εξοπλισμένο με βιντεοκάμερες και αυτόματες συσκευές μαγνητοσκόπησης σε μεγάλο αριθμό που θα καταγράφουν κάθε τους κίνηση ή ήχο εικοσιτέσσερις ώρες το 24ωρο επί 7 ημέρες την εβδομάδα. Θα παρακολουθούνται συνεχώς από τους παραγωγούς και το κοινό ακόμη και κατά τον ύπνο τους. Ορισμένη ώρα κάθε μέρα θα συλλέγονται οι πιο ενδιαφέρουσες σκηνές κατά την κρίση του παραγωγού και θα προβάλλονται από το σταθμό για 45 λεπτά ημερησίως, ενώ παράλληλα θα γίνεται συνεχής μετάδοση της εκπομπής μέσω του Διαδικτύου.

Η Αρχή, σταθμίζοντας τα δεδομένα αυτά που συνθέτουν τα κύρια χαρακτηριστικά της εκπομπής, στην οποία αποβλέπει η σύμβαση που θα καταρτισθεί με τους υποψήφιους που θα επιλεγούν, έκρινε ότι οδηγείται σε εξαφάνιση η ιδιωτική ζωή ως πυρήνας της ανθρώπινης προσωπικότητας. Η αναλαμβανόμενη από τον υποψήφιο υποχρέωση οδηγεί στον εξευτελισμό της αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου κατά παράβαση του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος. Η ανθρώπινη ύπαρξη απαξιώνεται και γίνεται άθυρμα της τηλεθέασης χωρίς την παραμικρή δυνατότητα αντίδρασης. Ακόμη και η δυνατότητα αποχώρησης από το παιχνίδι εν όψει των συνθηκών υπό τις οποίες και μόνο μπορεί να γίνει, ύστερα δηλαδή από εξήγηση του λόγου αποχώρησης σε ειδικό δωμάτιο με την ονομασία «δωμάτιο εξομολόγησης», βιντεοσκόπηση και μετάδοση της διαδικασίας αυτής, δεν είναι προϊόν ελεύθερης βούλησης αλλά υπέρμετρου καταναγκασμού.

Έτσι, η συναίνεση του υποκειμένου, που θα μπορούσε να νομιμοποιήσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για συλλογή προσωπικών δεδομένων και δημιουργία αρχείου αντίκειται προς θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος με αυτόματη τριτενέργεια στις ιδιωτικές σχέσεις (άρθρα 2 παρ.1, 5, 5α, 9, 9α, στο νόμο / 174, 178, 179 ΑΚ, άρθρο 4 παρ.1α του Ν. 2472/1997) και τα χρηστά ήθη. Εν όψει της ιδιαίτερης βαρύτητας της παράβασης, η Αρχή διέταξε τη διακοπή της επεξεργασίας αυτής (άρθρο 2 παρ. 1 εδ. ε) (92/2001).

Διασυνοριακή ροή δεδομένων

Η Αρχή επέτρεψε τη διαβίβαση δεδομένων αλλοδαπού από το Υπουργείο Εξωτερικών στην υπηρεσία μεταναστεύσεως των ΗΠΑ κρίνοντας ότι η αμερικανική νομοθεσία έχει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Άλλωστε η διαβίβαση είναι αναγκαία για τη διασφάλιση ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου για την αντιμετώπιση της ανάγκης παροχής ασύλου (128/2001).

Μέτρα ασφάλειας

Η Αρχή συνέστησε σε πολλές περιπτώσεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας να λάβουν τα κατάλληλα οργανωτικά και λειτουργικά μέτρα ασφαλούς τήρησης και αποτροπής της διαρροής δεδομένων (29, 40, 77, 133, 150/2001).

Ειδικότερα:

Υποχρέωσε τη Διοίκηση του ΙΚΑ να περισυλλέξει εγκαταλελειμμένα αρχεία ασφαλισμένων και να τα καταστρέψει (39/2001).

Συνέστησε στις εταιρείες τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών να απαγορευθεί η διατήρηση των δικαιολογητικών που συνυποβάλλονται με τη σχετική αίτηση στους εμπορικούς τους συνεργάτες μετά την υπογραφή της σύμβασης χρήσης τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (77/ 2001).

Συνέστησε στο ΥΠΕΧΩΔΕ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας νέου αρχείου με την απευθείας πρόσβασή του στο αρχείο του ΥΜΕ, να προβαίνει σε τακτικούς δειγματοληπτικούς ελέγχους του αρχείου ώστε να διαπιστώνεται η ταύτιση των στοιχείων που κάθε φορά ζητούνται με τα στοιχεία των εκθέσεων παραβάσεων (99/2001).

Συνέστησε στους δημόσιους οργανισμούς να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας των εγγράφων, σε κάθε περίπτωση νόμιμης διακίνησής τους, ιδίως όταν περιλαμβάνονται πληροφορίες που δεν θα έπρεπε να είναι ευρέως γνωστές (119/2001).

Τα στοιχεία αξιολόγησης των ενδιαφερόμενων να μετάσχουν σε έκθεση αργυροχρυσοχοΐας πρέπει να παραδίδονται σε ορκωτό λογιστή, να τηρούνται για ένα έτος, να μην έχει πρόσβαση σε αυτό το Ελληνικό Κέντρο Αργυροχρυσοχοΐας (ΕΛΚΑ), παρά μόνο σε περίπτωση αμφισβητήσεων και ο λογιστής να δεσμεύεται για τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και της καταστροφής του μετά από ένα έτος (87/2001).

Δικαίωμα πρόσβασης

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να δώσει στο

υποκείμενο όλα τα δεδομένα που το αφορούν, καθώς και την προέλευσή τους (141/2001).

Η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 2 του Ν. 2472/1997, που καθιερώνει το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου στα δεδομένα που το αφορούν, κατισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου, καθώς και κάθε άλλης ιεραρχικά κατώτερης διάταξης (94, 135/2001), όπως είναι ο κανονισμός Στρατιωτικής Αλληλογραφίας (Απόφ. ΥΠ.ΕΘ.Α 29.5.1980) που απαγορεύει την πρόσβαση του ενδιαφερόμενου σε υπηρεσιακά έγγραφα που τον αφορούν (94/2001), το Π. Δ. 15/1986 που απαγορεύει στους αστυνομικούς την πρόσβαση σε υπηρεσιακές τους εκθέσεις (135/2001).

Το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου στα στοιχεία που ελέγχει το ΣΔΟΕ δεν θίγεται, εκτός αν μετά από κρίση του διεξάγοντος την έρευνα, υποκείμενη στον έλεγχο της Αρχής, διαπιστωθεί ότι διακυβεύεται η ασφάλεια του διενεργούμενου ελέγχου και συντρέχουν οι όροι του άρθρου 12 παρ.5 του Ν. 2472/1997 (113/2001).

Δικαίωμα ενημέρωσης

Σε περίπτωση πρόσβασης τρίτου σε δημόσια έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα του υποκειμένου, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 2690/1994, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώσει προηγουμένως το υποκείμενο (153/2001).

Σε κάθε περίπτωση πρόσβασης τρίτου σε δεδομένα του υποκειμένου, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 και 7 παρ. 2 του Ν.2472/1997, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ενημερώσει προηγουμένως το υποκείμενο (45, 64, 106, 152, 154, 155, 156, 117, 159/2001).

Το δικαίωμα του τρίτου, στη συσκευή του οποίου προωθείται αυτόματα τηλεφωνική κλήση κατ' εντολή άλλου, στον οποίο αφορά η κλήση, να πληροφορηθεί την ταυτότητα του συνδρομητή που την προώθησε στηρίζεται στο άρθρο 11 του Ν. 2472/1997, δεδομένου ότι στην παρούσα φάση της τεχνολογίας δεν είναι εφικτή η προηγούμενη αδάπανη ενημέρωσή του, δεν ανάγεται στη σφαίρα του απορρήτου της τηλεφωνικής ανταπόκρισης και ρυθμίζεται από το Ν. 2774/1999 (52/2001).

Συντρέχει νόμιμη περίπτωση άρσης του δικαιώματος ενημέρωσης του υποκειμένου, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 του Ν. 2472/1997:

- κατά τη συλλογή από το ΣΔΟΕ στοιχείων για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων (113/2001),
- στο πλαίσιο προανάκρισης που διεξάγει το Λιμεναρχείο για παράνομη μεταφορά ναρκωτικών (145/2001).

Συντρέχει νόμιμη περίπτωση ενημέρωσης του υποκειμένου δια του Τύπου κατά τη διαβίβαση στοιχείων από το ΥΜΕ σε τρίτους προκειμένου να καταστεί δυνατή η ικανοποίηση αιτημάτων πρόσβασης στο αρχείο του (33/ 2001).

Δικαίωμα αντίρρησης

Απλή αίτηση κατόχου δελτίου ταυτότητας για την αντικατάστασή της συνιστά άσκηση δικαιώματος αντίρρησης για διαγραφή δεδομένων άσχετων με την αναγνώριση της ταυτότητας και δεν προϋποθέτει απώλεια του δελτίου (107/2001).

Το δικαίωμα προσφυγής στην Αρχή δεν κωλύεται από τη μη υποβολή αίτησης στον υπεύθυνο επεξεργασίας (κατ' άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 2472/1997), εφόσον έχει ήδη εκδηλωθεί η σχετική άρνησή του (50/2001).

Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ υποχρεούται να απαντά σε αντιρρήσεις μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή τους (91/2001).

Μητρώο απορρήτων αρχείων

Δεν είναι νόμιμο αίτημα του ΣΔΟΕ να υπαχθεί το αρχείο του στο Μητρώο Απορρήτων Αρχείων στο οποίο υπάγονται μόνο τα αρχεία των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Δημοσίας Τάξης και της ΕΥΠ (113/2001).

2.2.3 Διενέργεια Διοικητικού Ελέγχου στο Εθνικό Τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και Εξέταση Σχετικών Προσφυγών

Τα κράτη μέλη που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση Σένγκεν έχουν θέσει αρκετούς όρους για την εφαρμογή της στο έδαφός τους. Μεταξύ των όρων αυτών συγκαταλέγεται η υποχρέωση κάθε κράτους μέλους «να ορίσει μια ανεξάρτητη αρχή ελέγχου, η οποία είναι αρμόδια, σύμφωνα με το αντίστοιχο εθνικό δίκαιο, να ασκεί ανεξάρτητο έλεγχο του αρχείου του Εθνικού Τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System - SIS) και να διερευνά αν, από την επεξεργασία και την τήρηση των δεδομένων που έχουν καταχωρισθεί στο SIS, προσβάλλονται ή όχι τα δικαιώματα του ενδιαφερομένου προσώπου» (Άρθρο 114 της Συνθήκης).

Η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο με το νόμο 2514/97. Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, η οποία ιδρύθηκε με το νόμο 2472/97, έχει μεταξύ των διαφόρων αρμοδιοτήτων της, πολλές από τις οποίες περιγράφονται στην παρούσα έκθεση, και τον έλεγχο του Εθνικού Τμήματος του SIS. Συνεπώς, το να χαρακτηρίζεται από πολλούς η Αρχή Προστασίας Δεδομένων ως «Αρχή Σένγκεν» είτε οφείλεται σε παραπληροφόρηση είτε σε υποτίμηση του έργου της.

Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν που έχει δημιουργηθεί βάσει της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν είναι ένα κοινό σύστημα πληροφοριών στο οποίο κάθε κράτος μέλος καταχωρίζει πληροφορίες για καταζητούμενα ή ανεπιθύμητα άτομα και αναζητούμενα οχήματα, όπλα, έγγραφα (συνήθως διαβατήρια) και τραπεζογραμμάτια. Η επεξεργασία των δεδομένων αυτών γίνεται βάσει συγκεκριμένων αυστηρών προϋποθέσεων που ορίζονται στη σύμβαση, από τα εθνικά τμήματα του SIS (Γραφεία SIRENE).

Για τη λειτουργία του αρχείου του Εθνικού Τμήματος του SIS απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997, άδεια της Αρχής για τη συλλογή και επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων που περιέχονται στο προαναφερόμενο αρχείο. Η άδεια την οποία είχε χορηγήσει η Αρχή έληξε την 30.06.2000 και προκειμένου να ανανεωθεί, ομάδα ελεγκτών, στο πλαίσιο άσκησης των ελεγκτικών της αρμοδιοτήτων, πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων στα γραφεία του SIRENE, στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, καθώς και στη Διεύθυνση Πληροφορικής του ίδιου Υπουργείου, όπου είναι εγκατεστημένοι οι κεντρικοί υπολογιστές του συστήματος και το τμήμα ανάπτυξης εφαρμογών του ίδιου συστήματος. Τελικά, χορηγήθηκε, υπό όρους, άδεια λειτουργίας η οποία λήγει την 31.12.2001.

Η Αρχή κατά τη διενέργεια των ελέγχων αντιμετώπισε διάφορα ζητήματα, τα κυριότερα από τα οποία έχουν σχέση: 1) με την ασφάλεια του Συστήματος 2) την εν γένει νομιμότητα των καταχωρίσεων 3) τα δικαιώματα των υπο-

κειμένων των οποίων τα δεδομένα έχουν καταχωριστεί και 4) την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλεί η λεγόμενη «ιδιοποίηση» δεδομένων.

1. Ασφάλεια του Συστήματος

Διαπιστώθηκε συμμόρφωση του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τις υποδείξεις της Αρχής, έτσι όπως αυτές διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια των ελέγχων του προηγούμενου έτους. Εκτιμάται ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης στον τομέα της ασφάλειας και έγιναν συγκεκριμένες υποδείξεις.

2. Νομιμότητα των καταχωρίσεων

Οι καταχωρίσεις στο Σύστημα Σένγκεν υπόκεινται στους κανόνες της Σύμβασης Εφαρμογής Σένγκεν και ειδικότερα του άρθρου 105, το οποίο όμως λόγω της γενικότητάς του υποχωρεί και εφαρμόζεται η ειδικότερη ρύθμιση του ελληνικού νόμου (2472/97 άρθρο 4.1) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 104.1 και 104.2 της συνθήκης Σένγκεν: συγκεκριμένα, τα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν στο N-SIS, ανεξαρτήτως της συγκαταθέσεως του υποκειμένου (αφού εδώ ισχύει το άρθρο 5.2.δ Ν. 2472/1997) πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. Τη νομιμότητα των καταχωρίσεων στο N-SIS πρέπει να ελέγχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας του αρχείου. Ο έλεγχος αυτός της νομιμότητας αφορά την ίδια τη συλλογή, καταχώριση και, εν γένει, επεξεργασία δεδομένων στην οποία προβαίνει ο εκτελών την επεξεργασία. Για να γίνεται νόμιμα η καταχώριση αυτή πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις της συμβάσεως και ιδίως αυτές των άρθρων 94-101, αλλά προπάντων του άρθρου 4 του 2472/97. Αφορά δε το σύνολο των καταχωρίσεων και όχι μόνο αυτές του άρθρου 95. Σημειώνεται ότι η νομιμότητα πρέπει να ελέγχεται από το καταχωρούν μέλος σύμφωνα με το άρθρο 105 Σένγκεν αλλά και σύμφωνα με τη Σύμβαση 108/28.1.1981 άρθρο 5 του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και τη Σύσταση R (87) 15 /17.9.1987 του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη χρήση των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα. Το νόμιμο της εγγραφής του περιεχομένου αυτής στο N-SIS θα πρέπει να ελέγχεται, ώστε να είναι βέβαιο ότι η συγκεκριμένη εγγραφή είναι ακριβής μεταφορά της εντολής και τα προσωπικά δεδομένα εγγράφονται νόμιμα στο SIS σύμφωνα με τα άρθρα της Συνθήκης. Η βασική αρχή όμως του Ν. 2472/1997, όπως αυτή εμφανίζεται στο άρθρο 4.1, είναι δεσμευτική και για την περίπτωση του υπεύθυνου επεξεργασίας του N-SIS.

Ανεξάρτητα από τον έλεγχο της τήρησης των κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που ασκεί η Αρχή, βάσει του νόμου 2521/1997 άρθρο 21 παρ. 4, τοποθετήθηκαν με απόσπαση δικαστικοί λειτουργοί (ένας Εισαγγελέας Πρωτοδικών και ένας Πρόεδρος Πρωτοδικών) στα γραφεία του SIRENE με σκοπό τον έλεγχο της νομιμότητας των καταχωρίσεων στο εθνικό SIS. Η παρουσία των δικαστικών λειτουργών που σκοπό έχει την επικουρία και συμμετοχή στον έλεγχο της νομιμότητας κάθε καταχωρίσεως εκτιμάται ως θετική από την Αρχή.

3. Δικαιώματα των υποκειμένων

Στη Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν καθορίζεται η φύση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα πρόσωπα, καθώς και οι τυχόν περιορισμοί που προβλέπονται από αυτή. Τα δικαιώματα αυτά είναι:

α. Δικαίωμα πρόσβασης και ανακοίνωσης (άρθρο 109)

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που το αφορούν και οι οποίες είναι καταχωρισμένες στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν. Για το σκοπό αυτό μπορεί να υποβάλει αίτηση στις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους.

β. Δικαίωμα διόρθωσης (άρθρο 110)

Κάθε πρόσωπο μπορεί να επιτύχει τη διόρθωση των δεδομένων που το αφορούν και περιέχουν πραγματικό ή νομικό σφάλμα.

γ. Δικαίωμα ανάληψης δράσης με σκοπό τη διόρθωση, διαγραφή, ενημέρωση ή αποζημίωση (άρθρο 111)

Κάθε πρόσωπο δικαιούται στο έδαφος κάθε συμβαλλόμενου μέρους να εγείρει αγωγή ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου ή οποιασδήποτε άλλης αρμόδιας αρχής.

δ. Δικαίωμα αίτησης εξέτασης των δεδομένων (άρθρο 114 παρ.2)

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να ζητήσει από μια εθνική αρχή ελέγχου να διερευνήσει τα δεδομένα που το αφορούν και έχουν καταχωρισθεί στο σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, καθώς και τη χρήση τους.

Σε σχέση με τα παραπάνω δικαιώματα η Αρχή παρατηρεί τα εξής:

• Δικαίωμα Πρόσβασης των Υποκειμένων

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου τέθηκε το ζήτημα της απευθείας πρόσβασης των υποκειμένων στα καταχωρισμένα στο N-SIS προσωπικά δεδομένα που τα αφορούν. Βάσει του άρθρου 109: (1) το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που το αφορούν και τα οποία είναι καταχωρισμένα σε αρχείο στο SIS ασκείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του συμβαλλομένου μέρους στην επικράτεια του οποίου αυτό ασκεί το δικαίωμα προσβάσεως. Εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, η εθνική αρχή ελέγχου του άρθρου 114.1 αποφασίζει αν και με ποια διαδικασία ανακοινώνονται οι πληροφορίες. (2) Η ανακοίνωση πληροφοριών προς τον ενδιαφερόμενο αποκλείεται αν είναι ικανή να βλάψει την εκτέλεση του νόμιμου έργου σε συνάρτηση με την καταχώριση ή για τους λόγους προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων.

Κατά συνέπεια είναι δυνατόν κάθε άτομο, το οποίο είναι καταχωρισμένο στο SIS, να ζητά και να λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την καταχώριση αυτή. Τις πληροφορίες αυτές μπορεί να λαμβάνει και απευθείας από το ΥΔΤ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας του σχετικού αρχείου, διότι τούτο δεν απαγορεύεται από το εθνικό μας δίκαιο. Αντιθέτως στο άρθρο 12 παράγραφος 5 του Ν. 2472/1997 προβλέπεται και ειδική διαδικασία, η οποία αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα, βάσει της οποίας είναι δυνατόν να μην ανακοινωθούν απευθείας δεδομένα εφόσον τούτα αφορούν την εθνική ασφάλεια ή τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Παράλληλα, η Αρχή είναι αρμόδια βάσει του 114.2 της Σύμβασης Εφαρμογής να διερευνά τα δεδομένα που αφορούν κάθε άτομο, αυτή όμως η αρμοδιότητά της δεν απαλλάσσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας από την υποχρέωσή του έναντι του υποκειμένου.

Κάθε άτομο, τα στοιχεία του οποίου έχουν καταχωρισθεί ή θεωρεί ότι έχουν καταχωρισθεί στο SIS, μπορεί να προσφύγει στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων ασκώντας

τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης και να ζητήσει τη διόρθωση ή διαγραφή των δεδομένων, εφόσον η καταχώρισή τους δεν πληροί τις προϋποθέσεις της Σύμβασης. Η Αρχή ασκώντας την ελεγκτική της αρμοδιότητα μπορεί να ζητήσει τη διόρθωση ή διαγραφή καταχωρίσεων που έγιναν από το ελληνικό τμήμα του SIS ή, σε περίπτωση που η σχετική καταχώριση έχει γίνει από εθνικό τμήμα του SIS άλλου συμβαλλόμενου μέρους, να παραπέμψει την υπόθεση στην αντίστοιχη αρχή ελέγχου του συμβαλλομένου αυτού. Πέραν αυτών, ο Πρόεδρος της Αρχής μετέχει στις συνεδριάσεις της Κοινής Αρχής Ελέγχου Σένγκεν που λαμβάνουν χώρα μία φορά τον μήνα στις Βρυξέλλες και έχουν στόχο την από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από την άσκηση των αρμοδιοτήτων των εθνικών αρχών ελέγχου καθώς και την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αυξητική τάση που ακολουθεί ο αριθμός των πολιτών που προσφεύγουν στην Αρχή για το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν που τους αφορούν. Συγκεκριμένα, μέχρι το τέλος του 1999 η Αρχή είχε δεχτεί συνολικά 309 αιτήσεις για το ζήτημα αυτό. Το έτος 2000 δέχθηκε 128 νέες αιτήσεις, ενώ το έτος 2001 ο αριθμός των νέων αιτήσεων πρόσβασης υπερδιπλασιάστηκε, αφού ήσαν 271.

Ανάλυση των 271 προσφυγών του έτους 2001 δείχνει ότι αυτές προέρχονται από πολίτες 23 διαφορετικών χωρών. Στην πλειοψηφία τους οι προσφεύγοντες είναι υπήκοοι Ρουμανίας (41%), Αλβανίας (28%) και Βουλγαρίας (5%). Οι Έλληνες πολίτες που προσέφυγαν είναι ελάχιστοι (2%). Από τις αιτήσεις αυτές εντός του 2001 διεκπεραιώθηκαν οι 231, (ποσοστό 85%). Για τις 115 δεν διαπιστώθηκε καταχώριση, για τις 113 διαπιστώθηκε ότι υπήρχε, ενώ για 3 άτομα απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση, μια και δεν υπήρχε πλήρης ταύτιση στοιχείων. Από τις 113 καταχωρίσεις διαγράφηκαν ύστερα από ενέργειες της Αρχής οι 12, απορρίφθηκε το αίτημα 8 ατόμων, ενώ για τις υπόλοιπες 93 καταχωρίσεις απλά ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι για την ύπαρξη εγγραφής στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν. Από πλευράς χώρας προέλευσης της καταχώρισης, οι προσφυγές αφορούν καταχωρίσεις που έχουν γίνει κυρίως από την Ιταλία και τη Γερμανία, χώρες με ιδιαίτερα αυξημένο το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης.

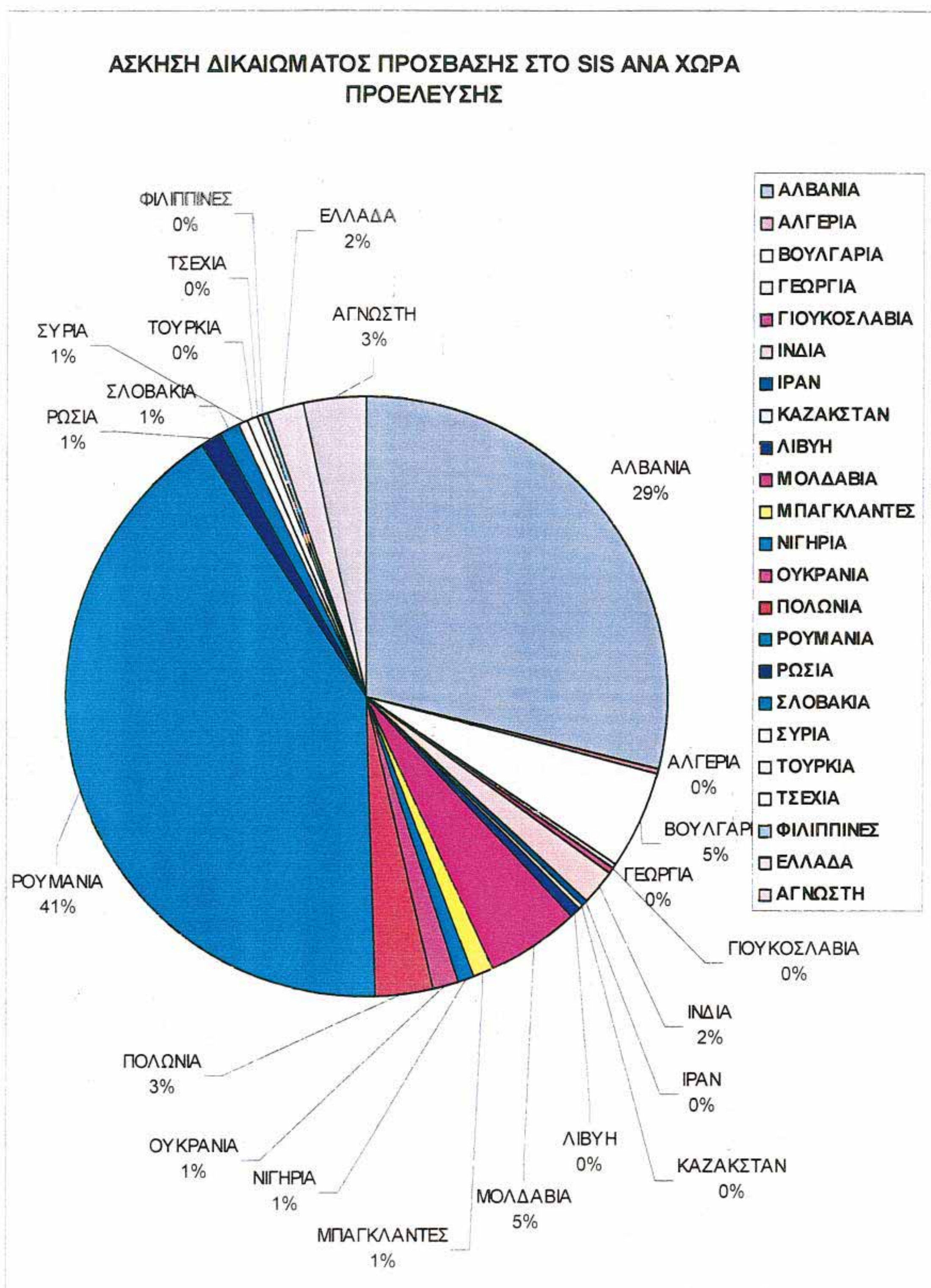
Μεγάλος αριθμός αιτήσεων αφορά επίσης περιπτώσεις ταυτοπροσωπίας, κατά τις οποίες ο αιτών υπήρξε θύμα κλοπής ή απώλειας του διαβατηρίου του το οποίο χρησιμοποιήθηκε παράνομα από τρίτον. Στις περιπτώσεις αυτές υφίσταται καταχώριση με τα στοιχεία του αιτούντος η οποία αφορά όμως άλλο πρόσωπο. Για τη διαπίστωση της ταυτοπροσωπίας χρησιμοποιείται, με παρέμβαση της Αρχής, η μέθοδος της αντιπαραβολής των δακτυλικών αποτυπωμάτων του αιτούντος με αυτά που τηρούνται στη σχετική καταχώριση και αφορούν το πρόσωπο που έκανε παράνομη χρήση του κλαπέντος ή απολεσθέντος διαβατηρίου.

Η Αρχή θεωρεί ότι το Ελληνικό Τμήμα του Συστήματος Σένγκεν επιδεικνύει ιδιαίτερη αυστηρότητα όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος μιας καταχώρισης αλλοδαπών πολιτών ως ανεπιθύμητους στην Ελλάδα, με βάση το άρθρο 96 της Συνθήκης Σένγκεν. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες τρεις περιπτώσεις που απασχόλησαν την Αρχή εντός του έτους 2001:

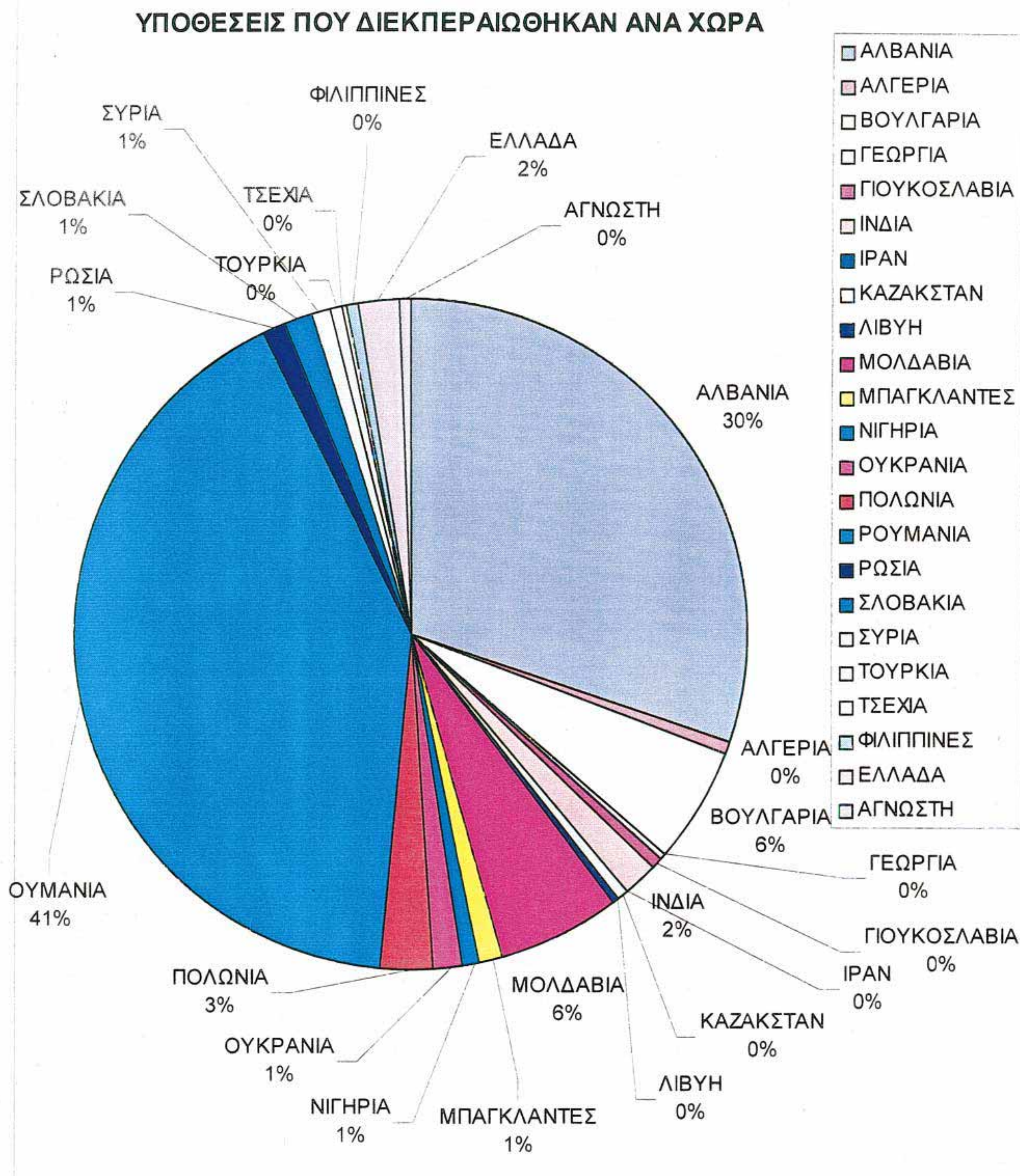
α) Ο αλλοδαπός I.S.V συνελήφθη από τις ελληνικές Αρχές για παράνομη είσοδο και παραμονή στη χώρα. Με απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αλεξανδρούπολης καταδικάστηκε σε φυλάκιση τριών (3) μηνών, η ποινή ανεστάλη επ' αόριστον και διατάχθηκε η απέλαση του από τη χώρα. Για το λόγο αυτό καταχωρίσθηκε τόσο στον εθνικό κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών όσο και στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, σύμφωνα με το άρθρο 96 της Συνθήκης Σένγκεν. Το επιβληθέν σε βάρος του αλλοδαπού μέτρο απαγόρευσης καθορίστηκε από τις Ελληνικές Αρχές ως αορίστου διαρκείας. Η καταχώριση βασίστηκε στο άρθρο 112 της Συνθήκης Σένγκεν (Σ.Σ.) σύμφωνα με το οποίο η ισχύς του υφισταμένου σε βάρος του αλλοδαπού μέτρου απαγόρευσης, μετά την παρέλευση της τριετίας, δύναται να ανανεώνεται συνεχώς. Ωστόσο, το άρθρο 112 της Σ.Σ. έχει εφαρμογή στα δεδομένα που έχουν καταχωρισθεί στο SIS για αναζήτηση προσώπων, ενώ ο λόγος καταχώρισης του συγκεκριμένου αλλοδαπού είναι η παράνομη είσοδος και παραμονή στη χώρα. Όμως στην περίπτωση αυτή έχει εφαρμογή το άρθρο 113 της Συνθήκης σύμφωνα με το οποίο δεδομένα άλλα από το αναφερόμενο στο άρθρο 112 διατηρούνται κατά ανώτατο όριο για δέκα χρόνια. Κατά συνέπεια, η καταχώριση του εν λόγω αλλοδαπού μπορεί να διατηρηθεί κατά ανώτατο όριο για δέκα χρόνια από την ημερομηνία καταχώρισής του στο SIS. Η Αρχή εξέδωσε σχετική απόφαση με την οποία διατάσσει τη διαγραφή της αορίστου διαρκείας του μέτρου απαγόρευσης του συγκεκριμένου αλλοδαπού και επιτρέπει τη διατήρηση της καταχώρισης στο SIS μέχρι τη συμπλήρωση δεκαετίας από την αρχική ημερομηνία καταχώρισης.

β) Όμοια ακριβώς είναι η περίπτωση των αλλοδαπών Β.Μ. και Β.Ο., οι οποίοι καταδικάστηκαν από το Αυτόφωρο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Γυθείου σε φυλάκιση πενήντα (50) ημερών, για παράνομη είσοδο και παραμονή στη χώρα και παροχή εργασίας χωρίς την αντίστοιχη άδεια. Η ποινή ανεστάλη επ' αόριστον και διατάχθηκε η απέλαση τους από τη χώρα. Το επιβληθέν σε βάρος τους μέτρο απαγόρευσης καθορίστηκε από τις Ελληνικές Αρχές ως αορίστου διαρκείας με βάση το άρθρο 112 της Συνθήκης. Και στην περίπτωση αυτή η Αρχή διέταξε τη διαγραφή της αορίστου διαρκείας του μέτρου απαγόρευσης των εν λόγω αλλοδαπών και επιτρέπει τη διατήρηση της καταχώρισης μέχρι τη συμπλήρωση δεκαετίας από την ημερομηνία της αρχικής καταχώρισης.

Στη συνέχεια, στον πίνακα και τα διαγράμματα παρατίθενται αριθμητικά και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις προσφυγές και την έκβαση αυτών.



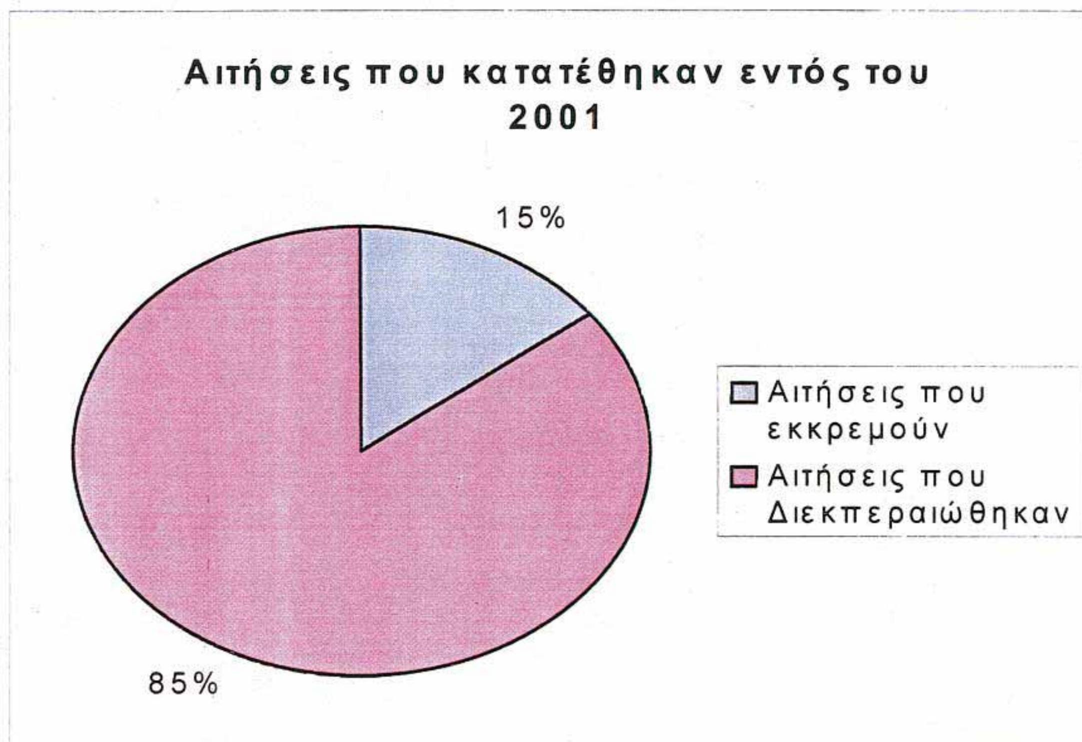
Διάγραμμα 1. Άσκηση δικαιώματος στο SIS ανά χώρα προέλευσης



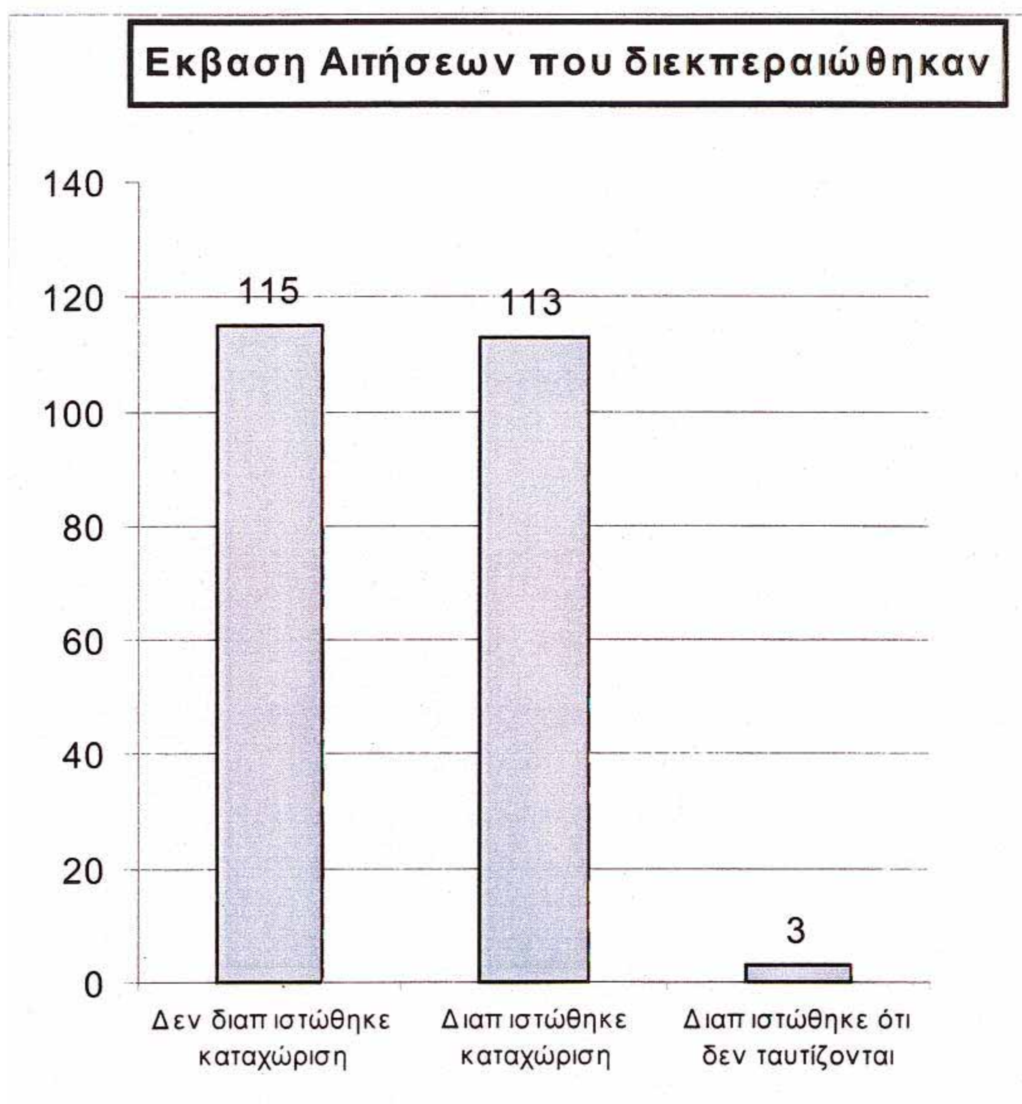
Διάγραμμα 2. Υποθέσεις που διεκπεραιώθηκαν στο SIS ανά χώρα προέλευσης

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

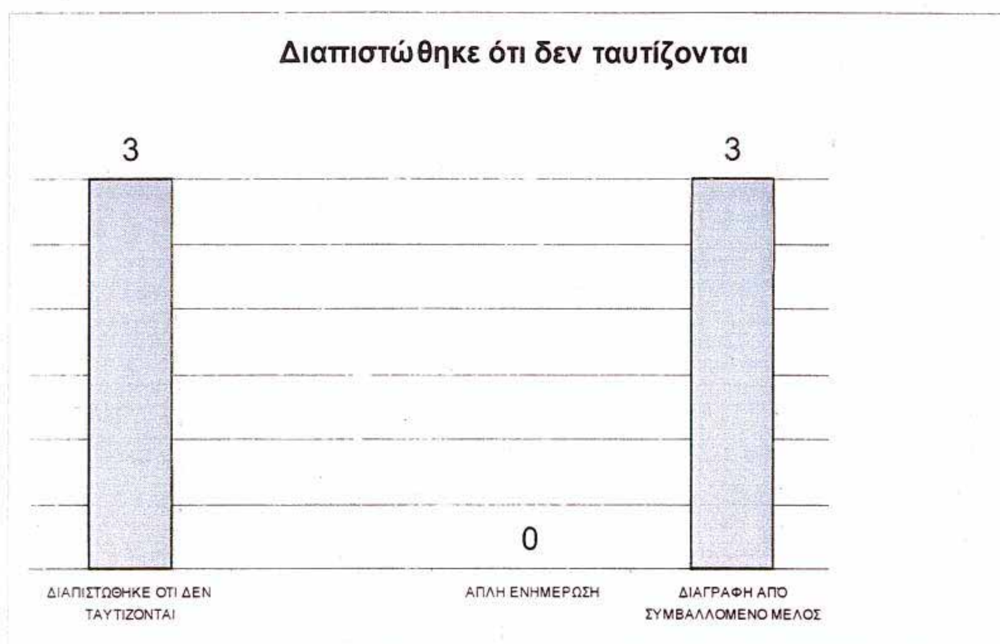
Κατατεθείσες αιτήσεις	Αιτήσεις που εκκρεμούν	Αιτήσεις που διεκπεραιώθηκαν
271	40	231



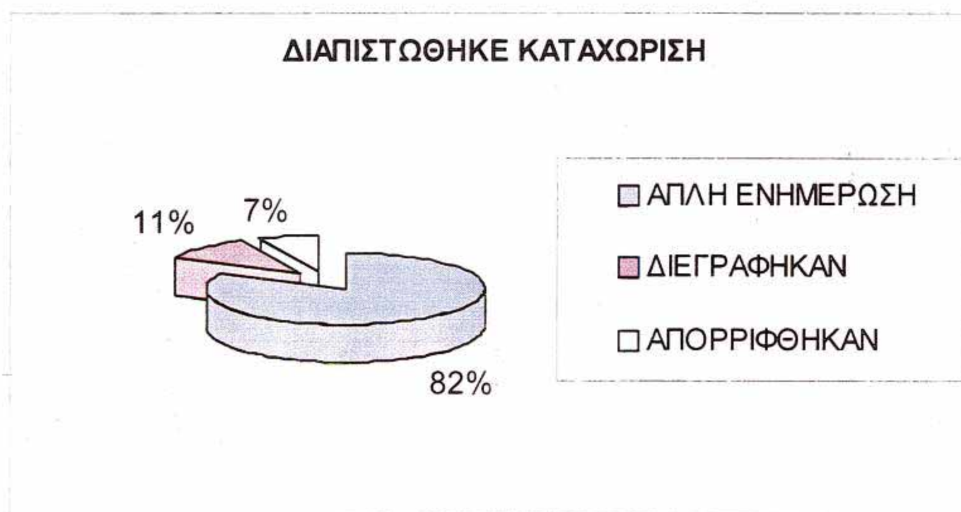
Διάγραμμα 3. Αιτήσεις που κατατέθηκαν



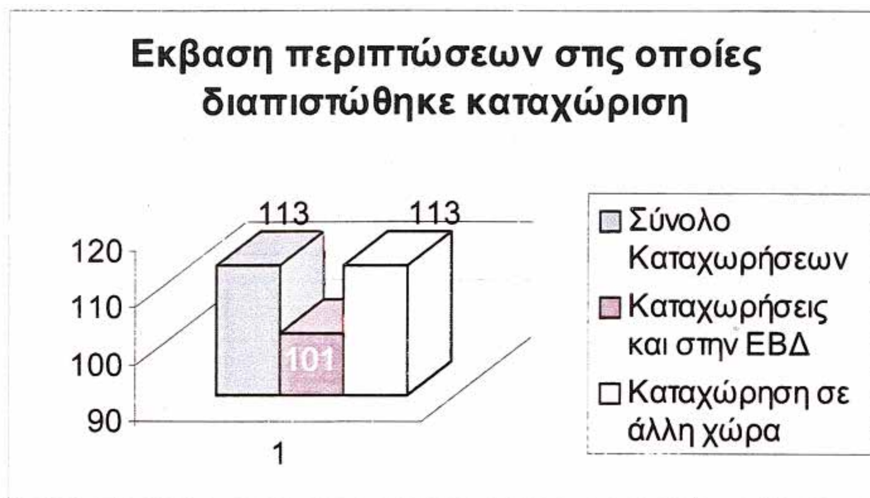
Διάγραμμα 4. Κατηγοριοποίηση αιτήσεων που διεκπεραιώθηκαν



Διάγραμμα 5. Ταξινόμηση αιτήσεων για τις οποίες διαπιστώθηκε μη ταυτοπροσωπία ως προς την έκβασή τους



Διάγραμμα 6. Ταξινόμηση αιτήσεων για τις οποίες διαπιστώθηκε καταχώριση ως προς την έκβασή τους



Διάγραμμα 7. Έκβαση περιπτώσεων στις οποίες διαπιστώθηκε καταχώριση

4. «Ιδιοποίηση» δεδομένων

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου του N-SIS διαπιστώθηκε η ανάγκη ρύθμισης της περιπτώσεως σφετερισμού στοιχείων της ταυτότητας φυσικών προσώπων, π.χ. μέσω της κλοπής και ιδιοποίησης διαβατηρίων, η οποία προκαλεί προβλήματα στη φυσιολογική εξέλιξη της μετακίνησης των προσώπων αυτών σε άλλα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες αλλά και προσβάλλει την προσωπικότητα.

Τούτο αποτελεί ένα πρόβλημα, το οποίο φυσιολογικά θα έπρεπε να επιλύεται με διαγραφή των προσωπικών αυτών δεδομένων από το SIS αμέσως μετά τη διαπίστωση ότι ο πραγματικός ιδιοκτήτης των δεδομένων αυτών δεν είναι ο ίδιος με το καταχωρισμένο πρόσωπο. Με το από 1.3.1999 υπ' αριθμ. SCH/C (99) 21 έγγραφο κοινοποιήθηκε στην Αρχή (ΑΠ 771/11.3.1999) η «Έκθεση της Επιτροπής Προσανατολισμού SIS προς την Κεντρική Ομάδα» με θέμα τη γνωμοδότηση της Κοινής Αρχής Ελέγχου αριθμός 98/2 σχετικά με την καταχώριση ατόμων στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν των οποίων τα στοιχεία ταυτότητας έχουν αποτελέσει αντικείμενο σφετερισμού. Από τη σχετική γνωμοδότηση προκύπτει ότι για λόγους ασφαλείας δεν θα πρέπει να διαγράφονται οι καταχωρίσεις των προσώπων των οποίων τα στοιχεία της ταυτότητας αποτέλεσαν αντικείμενο σφετερισμού. Το ζήτημα της διαγραφής πρέπει να εξετάζεται ανά περίπτωση με αίτημα του νόμιμου δικαιούχου. Ως μεταβατική και μερική επί του παρόντος λύση του προβλήματος, δύο κράτη (Ολλανδία και Γερμανία), τηρουμένης της εθνικής νομοθεσίας, χορηγούν βεβαίωση στο νόμιμο δικαιούχο με την οποία πιστοποιείται η πραγματική ταυτότητά του. Το ΥΔΤ είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο να κινήσει τις διαδικασίες, επικουρούμενο από την Αρχή, η οποία θα πληροφορηθεί τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίσθηκε το ζήτημα της εκδόσεως ειδικής βεβαίωσης με διεθνή ισχύ από τα δύο προαναφερθέντα κράτη (Ολλανδία και Γερμανία).

Συμπεράσματα των Ελέγχων στο Εθνικό Σύστημα Σένγκεν

Η Αρχή διαπιστώνει ότι, αν και έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες βελτίωσης της ασφάλειας του Εθνικού Τμήματος του SIS, πολλά από τα προβλήματα που είχαν επισημανθεί στην έκθεση του περασμένου έτους εξακολουθούν να υφίστανται.

Συγκεκριμένα τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετώπισε η Αρχή ως Αρχή Ελέγχου Σένγκεν κατά την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων είναι τα εξής:

- Σε πολλές περιπτώσεις το ελληνικό Γραφείο SIRENE καθυστερεί ιδιαίτερα να διαβιβάσει στην Αρχή τις αιτούμενες πληροφορίες. Προβάλλονται λόγοι εσωτερικής γραφειοκρατίας, ενώ είναι σαφές ότι το Γραφείο SIRENE έχει αυτόματη (on-line) πρόσβαση στο αρχείο του SIS.
- Σε πολλές περιπτώσεις, οι διαβιβαζόμενες πληροφορίες δεν είναι πλήρεις, υπό την έννοια ότι είτε δεν περιλαμβάνουν το σύνολο των αιτούμενων πληροφοριών είτε δεν περιέχουν επαρκή αιτιολόγηση των λόγων που οδήγησαν στην καταχώριση. Κρίνεται ότι στις σχετικές απαντήσεις θα έπρεπε να περιλαμβάνεται αναλυτική αναφορά τόσο στα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την καταχώριση όσο και στις σχετικές δικαστικές αποφάσεις ή εισαγγελικές παραγγελίες ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της νομιμότητας εκ μέρους της Αρχής.
- Παρατηρείται καθυστέρηση στη διόρθωση των δεδομένων, όταν η Αρχή προβαίνει σε σχετικό αίτημα.
- Η Αρχή θεωρεί ότι το ελληνικό Τμήμα του SIS επιδεικνύει ιδιαίτερη αυστηρότητα όσον αφορά την καταχώριση αλλοδαπών πολιτών στο SIS. Κρίνεται ότι περιπτώσεις απόρριψης αίτησης ασύλου ή απλής παράνομης εισόδου στη χώρα, όταν δεν συνδέονται με εγκληματική συμπεριφορά, πρέπει να σταθμίζονται με διαφορετικό τρόπο από περιπτώσεις ύπαρξης καταδικαστικής απόφασης, εισαγγελικού εντάλματος ή γενικότερα εγκληματικής συμπεριφοράς. Η ευκολία με την οποία καταχωρίζονται περιπτώσεις της πρώτης κατηγορίας έχει συχνά σαν αποτέλεσμα τη διαμόρφωση καταστάσεων ανισότητας και κοινωνικής αδικίας.

2.3 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 απαιτείται άδεια της Αρχής για τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σχετικού αρχείου. Το άρθρο 8 καθιερώνει σύστημα προηγούμενης άδειας της Αρχής σε περιπτώσεις διασύνδεσης αρχείων, όταν ένα από τα αρχεία που πρόκειται να διασυνδεθούν περιέχει ευαίσθητα δεδομένα ή αν η διασύνδεση έχει ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων ή αν, για την πραγματοποίηση της διασύνδεσης, πρόκειται να γίνει χρήση ενιαίου κωδικού αριθμού. Ακόμα, το άρθρο 9 που ρυθμίζει τη διασυνορια-

κή ροή προσωπικών δεδομένων προβλέπει προηγούμενη άδεια της Αρχής για τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

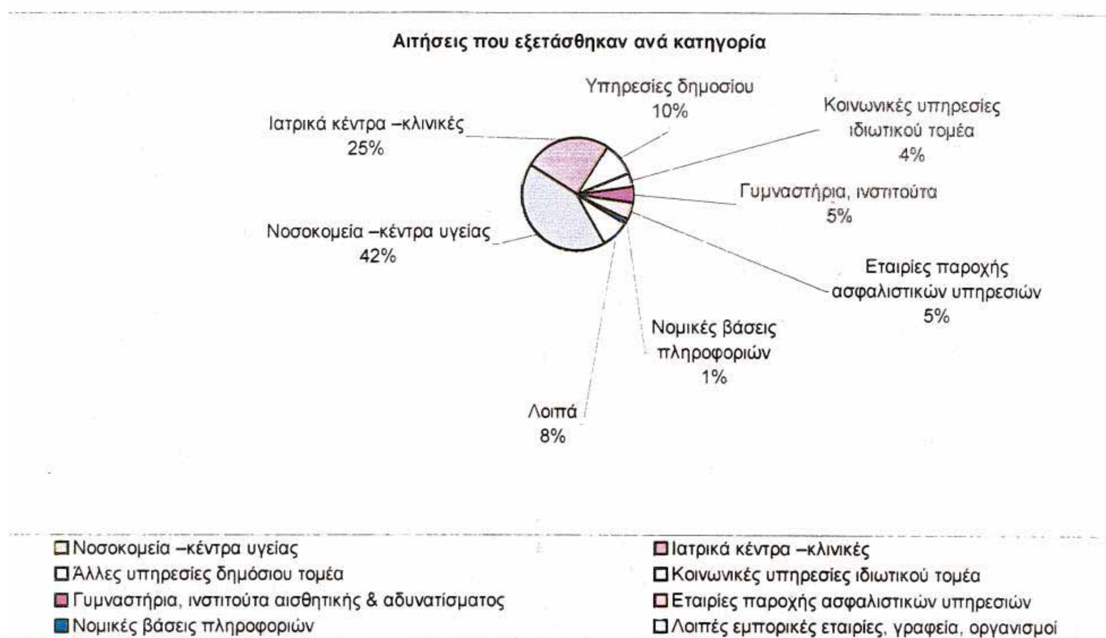
Στα πλαίσια της διαδικασίας έκδοσης αδειών για τη λειτουργία αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα, η Αρχή ολοκλήρωσε τον έλεγχο του μεγαλύτερου όγκου των αιτήσεων από οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες υγείας και προχώρησε, με βάση ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, στην κατά προτεραιότητα υποβολή τους στην ολομέλειά της.

Η επιτροπή, που συστήθηκε τον Ιούνιο του 2000, εξέτασε για το έτος 2001, 209 αιτήσεις χορήγησης αδειών λειτουργίας αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα και 3 αιτήσεις χορήγησης άδειας διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε. Από τις αιτήσεις αυτές 195 κατέληξαν στη χορήγηση άδειας ενώ 17 από αυτές εκκρεμούν είτε γιατί δόθηκε εντολή ελέγχου είτε γιατί ζητήθηκαν περισσότερες διευκρινίσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Οι αιτήσεις για λήψη άδειας κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα.

Κατηγορία	**Πλήθος**
Νοσοκομεία –κέντρα υγείας	89
Ιατρικά κέντρα –κλινικές	54
Άλλες υπηρεσίες δημόσιου τομέα	21
Κοινωνικές υπηρεσίες ιδιωτικού τομέα	8
Γυμναστήρια, ινστιτούτα αισθητικής & αδυνατίσματος	10
Εταιρίες παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών	10
Νομικές βάσεις πληροφοριών	3
Λοιπές εμπορικές εταιρίες, γραφεία, οργανισμοί	17
Διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός Ε.Ε.	3

Πίνακας 1. Αριθμός αδειών που εκδόθηκαν από την Αρχή το έτος 2001

Η ακόλουθη γραφική παράσταση απεικονίζει τα παραπάνω στοιχεία σε διαγραμματική μορφή.



Διάγραμμα 8. Κατηγορίες υπεύθυνων επεξεργασίας που κατέθεσαν αίτηση άδειας αρχείου και εξετάσθηκε από την Αρχή

Για την παραλαβή των αδειών που χορηγήθηκαν καταβλήθηκαν από τους υπεύθυνους επεξεργασίας 11.530.000 δρχ. υπέρ του Δημοσίου. Η επιτροπή εξέτασε τις παραπάνω αιτήσεις χορήγησης άδειας και εξέδωσε άδειες λειτουργίας αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα θέτοντας παράλληλα όρους και προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων ή τρίτων, ενώ απηύθυνε υποδείξεις και συστάσεις προς τους υπευθύνους σχετικά με το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας. Ο όροι αυτοί υπαγορεύουν ότι μέσα σε ένα χρόνο από την ημερομηνία χορήγησης της άδειας θα πρέπει:

Α) να εφαρμοσθούν τα αντίμετρα ασφάλειας που περιγράφονται στη βασική πολιτική ασφάλειας που προτείνει η Αρχή.

Β) να υποβληθεί στην Αρχή κείμενο κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων που τηρεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας.

Επίσης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει α) να τηρεί απαρέγκλιτα τα μέτρα ασφάλειας και β) να χρησιμοποιεί για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας προσωπικό που να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 παρ. 2 του νόμου 2472/1997. Τέλος, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους παραπάνω όρους η άδεια ανακαλείται. Οι περισσότερες άδειες που χορηγήθηκαν έχουν τριετή διάρκεια.

2.4 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Η υποχρέωση των υπεύθυνων επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 2472/1997 να γνωστοποιήσουν τα αρχεία τους για τα οποία δεν υπόκεινται στις εξαιρέσεις όπως αυτές έχουν ήδη δημοσιευτεί σύμφωνα με το άρθρο 7Α (για παράδειγμα, αρχεία πελατών-προμηθευτών και προσωπικού, αρχεία δικηγόρων, ιατρών), καθώς και να ζητήσουν πιθανή άδεια λειτουργίας αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα (άρθρο 7), άδεια διασύνδεσης (άρθρο 8) ή/και άδεια διαβίβασης σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδήγησε στην υποβολή προς την Αρχή εννιακοσίων ενενήντα (990) γνωστοποιήσεων. Είναι αξιοσημείωτο ότι κατά τη διάρκεια του έτους 2001, έγινε μια ποιοτική αλλαγή στο περιεχόμενο των γνωστοποιήσεων, δηλαδή πολλοί υπεύθυνοι της επεξεργασίας προσκόμισαν συμπληρωματικά στοιχεία για την γνωστοποίηση που είχαν υποβάλει σε παρελθοντικό χρόνο, ενώ παράλληλα πολλοί που είχαν γνωστοποιήσει τα αρχεία τους με χρήση ιδίων εγγράφων υπέβαλαν για δεύτερη φορά τη γνωστοποίηση με χρήση των επίσημων εντύπων (1.0, 2.0, κλπ.) της Αρχής Προστασίας Δεδομένων.

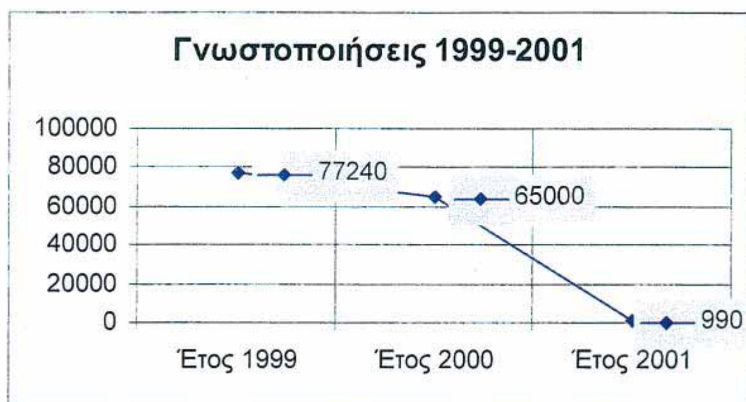
Συγκριτικά με τα δύο προηγούμενα έτη, ο αριθμός των γνωστοποιήσεων που κατατέθηκαν παρουσίασε έντονη κάμψη, φαινόμενο το οποίο ερμηνεύεται ως εξής:

1. Οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας είχαν ήδη γνωστοποιήσει τα αρχεία τους τα δύο τελευταία έτη.

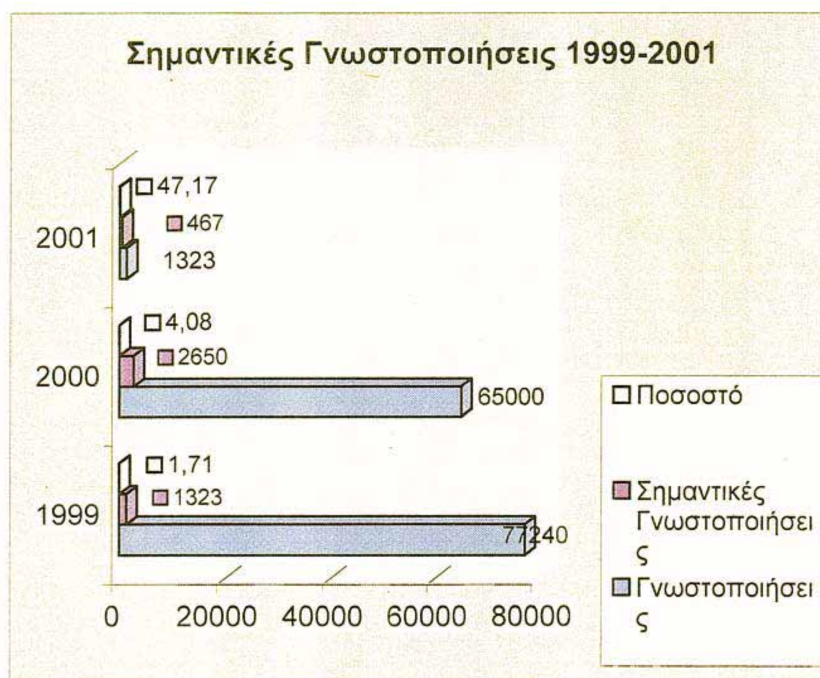
2. Οι εξαιρέσεις, και όπως αυτές ενσωματώθηκαν στον Ν. 2472/1997 με το άρθρο 7Α, οδήγησαν σε μια σημαντικά ποιοτική διαφοροποίηση των αρχείων που έπρεπε να γνωστοποιηθούν και τα οποία είναι σαφώς λιγότερα από τα ήδη λειτουργούντα αρχεία.

3. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας ασχολήθηκαν περισσότερο με την ποιοτική αναβάθμιση των στοιχείων που είχαν ήδη γνωστοποιήσει.

Συγκριτικά λοιπόν, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε από τα δύο προηγούμενα έτη, ο αριθμός των γνωστοποιήσεων αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:



Σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη, ο παρακάτω πίνακας συνδυάζει, εκτός από τον αριθμό των γνωστοποιήσεων που κατατέθηκαν, τον αντίστοιχο αριθμό των σημαντικών κατά την κρίση της Αρχής γνωστοποιήσεων για κάθε έτος και σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία:



Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, παρόλο που ο αριθμός των γνωστοποιήσεων μειώθηκε το 2001, αντίστοιχα παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση του ποσοστού των σημαντικών γνωστοποιήσεων (δηλαδή επέχουν αίτηση άδειας ή αφορούν μεγάλους οργανισμούς, Δημόσιο, τράπεζες, κλπ). Από 1,71% του ποσοστού για το έτος 1999, είχαμε 4,08% για το έτος 2000 για να προσεγγίσουμε το 15,96% για το έτος 2001, είχαμε δηλαδή, ποιοτικά, τετραπλασιασμό στον αριθμό των σημαντικών γνωστοποιήσεων.

Οι πιο σημαντικές γνωστοποιήσεις από την άποψη της συλλογής και διακίνησης προσωπικών δεδομένων και οι αιτήσεις χορήγησης αδειών μπορούν να αναλυθούν περαιτέρω σύμφωνα με τις κατηγορίες που αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Κατηγορία	**Αριθμός**
Εταιρείες προώθησης πωλήσεων, διαφημιστικές, τηλεοπτικοί σταθμοί	39
Τράπεζες, Χρηματοοικονομικοί Οργανισμοί, ΕΛΔΕ	104
Εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, Internet Service Providers, Ηλεκτρονικού Εμπορίου	40
Σύμβουλοι Επιχειρήσεων	19
Φαρμακευτικές εταιρείες	3
Διαγνωστικά κέντρα, Κλινικές, Νοσοκομεία	66
Ινστιτούτα παροχής υπηρεσιών διατροφής - Γυμναστήρια	48
Ασφαλιστικά Ταμεία	3
Ασφαλιστικές εταιρείες	22
Δημόσιο, Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας	115
Λοιποί οργανισμοί	8
Σύνολο	**467**

Διαγραμματικά τα παραπάνω στοιχεία είναι ως εξής:



Σύμφωνα με την Οδηγία 1122/26-9-2000 της Αρχής, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας που διατηρούν κλειστά κυκλώματα βιντεοσκόπησης προέβησαν σε γνωστοποίηση. Οι γνωστοποιήσεις που κατατέθηκαν στην Αρχή και αφορούν κλειστά κυκλώματα ανέρχονται στις 38.

Επίσης σε γνωστοποίηση, εντός του 2001, προέβησαν και τα παρακάτω τέσσερα (4) Υπουργεία: Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εθνικής Άμυνας, Τύπου και Πολιτισμού.

Η διείσδυση των υπηρεσιών του Διαδικτύου (Internet) στην Ελλάδα είναι εντονότερη για το έτος 2001 καθώς οι περισσότερες πληροφορίες για την υποχρέωση γνωστοποίησης δίνονται απευθείας από τον δικτυακό τόπο της Αρχής (http://www.dpa.gr). Η συγκεκριμένη διεύθυνση αποτέλεσε και το 2001 σημαντική πηγή διάδοσης των εντύπων γνωστοποιήσεων. Πρακτικά η προμήθεια των εντύπων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων γίνεται με τους παρακάτω τρόπους (όπως εμφανίζονται στο παρακάτω διάγραμμα) και με τα αντίστοιχα ποσοστά διείσδυσης:



Οι γνωστοποιήσεις που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια του 2001 δεν παρουσίαζαν σημαντικές ελλείψεις, κάτι που συνέβαινε τα προηγούμενα έτη. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης τόσο του πολίτη όσο και του υπεύθυνου της επεξεργασίας φαίνεται ότι λειτούργησαν σε ικανοποιητικό επίπεδο, αποτέλεσμα που φάνηκε από την αρτιότερη συμπλήρωση των εντύπων. Ακόμα και οι ερωτήσεις που υποβάλλονταν μέσω τηλεφώνου στο προσωπικό της Αρχής, σε σχέση με τη συμπλήρωση των εντύπων, αφορούσαν θέματα παροχής συμβουλευτικής, όπως για παράδειγμα τρόπους αύξησης της ασφάλειας των δεδομένων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 10 του Ν.2472/1997.

2.5 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Αρχή, σταθερά προσανατολισμένη στον πολίτη μιας ανοιχτής δημοκρατικής κοινωνίας, προχώρησε συστηματικά, στο πλαίσιο εφαρμογής της επικοινωνιακής της στρατηγικής, σε σειρά δράσεων κατά τη διάρκεια του έτους 2001.

Κύριος επιδιωκόμενος σκοπός του επικοινωνιακού σχεδιασμού της Αρχής παραμένει η προστασία των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας. Αυτή πραγματώνεται με την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα που άπτονται της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο του κράτους, της κοινωνίας και της οικονομίας, καθιστώντας τους έτσι γνωστικά «ισχυρούς» και μετατρέποντάς τους σε ενεργούς συμμέτοχους στην πρακτική της Αρχής.

Συγκεκριμένα, η Αρχή επεδίωξε την αύξηση του βαθμού γνώσης και συνειδητοποίησης των πολιτών ευρύτερα αλλά και της υποομάδας των υπεύθυνων επεξεργασίας, σχετικά με το ρόλο, τις γνωμοδοτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητές της ως ανεξάρτητη αρχή στην υπηρεσία του πολίτη.

Με αφορμή κυρίως την έκδοση σημαντικών αποφάσεων και γνωμοδοτήσεων -όπως η γνωμοδότηση για την ανάλυση γενετικού υλικού για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων και ποινικής δίωξης, η γνωμοδότηση για την προστασία των δεδομένων υγείας των αλλοδαπών, η οδηγία για την προστασία των δεδομένων των εργαζομένων, η απόφαση για χρήση δεδομένων ενώπιον δικαστηρίου, η απόφαση για το αρχείο της τηλεοπτικής παραγωγής «Big Brother»- το τμήμα Επικοινωνίας διοργάνωσε συνεντεύξεις Τύπου με σκοπό τη συστηματοποιημένη ενημέρωση των εκπροσώπων των ΜΜΕ και κατ' επέκταση των πολιτών. Επίσης, οι μεμονωμένες συνεντεύξεις του Προέδρου και των Μελών της Αρχής σε εκπροσώπους των ΜΜΕ, σε θέματα της αρμοδιότητάς της και της επικαιρότητας που σχετίζονται με την προστασία προσωπικών δεδομένων, καθώς και τα αφιερώματα από τα έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ στο έργο της Αρχής, βοήθησαν σημαντικά ώστε να αποσαφηνιστεί ο ρόλος της, να αναδειχθεί σταδιακά η χρησιμότητα και οι θεσμικές παρεμβάσεις της σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας.

Η επικοινωνία με τους πολίτες στηρίζεται στη δυνατότητα πρόσβασης σε μια πολυεπίπεδη «ανοιχτή-γραμμή» ενημέρωσης, η οποία περιλαμβάνει συμβατικές και μη μεθόδους επικοινωνίας. Ο πολίτης έχει αφενός τη δυνατότητα ενημέρωσης σε καθημερινή βάση από εξειδικευμένα στελέχη, σε ώρες κοινού στα γραφεία της Αρχής, και αφετέρου, δεδομένης της αύξησης του βαθμού διείσδυσης του Διαδικτύου στην ελληνική κοινωνία, εντάθηκε η προσπάθεια ενθάρρυνσης στη χρήση της Ιστοσελίδας για την άντληση κάθε είδους πληροφορίας, με έμμεσο αποτέλεσμα και τη σταδιακή αποσυμφόριση των συμβατικών διαύλων επικοινωνίας με τους πολίτες. Ειδικά, το υπό διαρκή ενημέρωση περιεχόμενο της Ιστοσελίδας περιλαμβάνει αποφάσεις, νομοθεσία, κανονιστικές πράξεις, δελτία Τύπου, απαντήσεις σε συνήθη ερωτήματα, το οργανόγραμμα της Αρχής, ετήσιες εκθέσεις, έντυπα γνωστοποίησης και οδηγίες συμπλήρωσης. Η συνεργία των συμβατικών διαύλων επικοινωνίας -όπως τηλέφωνο, φαξ, ταχυδρομείο- και μη συμβατικών μέσων επικοινωνίας με τους πολίτες -όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και η Ιστοσελίδα- βελτίωσε σημαντικά την επικοινωνία της Αρχής με το κοινό, καθιστώντας την ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη. Η δημιουργία δε της αγγλικής έκδοσης της Ιστοσελίδας συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην ενημέρωση των ξένων Αρχών και οργανισμών και διευκόλυνε την πρόσβαση σε αυτή του κοινού πέρα από τα ελληνικά όρια.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο εξάλλου έχει δημιουργηθεί ο ιστοχώρος CIRCA, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στον οποίο έχουν πρόσβαση οι Αρχές Προστασίας Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Σκοπός του είναι να λειτουργεί ως ένα μέσο που διευκολύνει και αυξάνει την επικοινωνία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Αρχών όσον αφορά διεθνείς προσφυγές ή άλλες περιπτώσεις με διεθνείς διαστάσεις που θα μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους χρήστες του συγκεκριμένου ιστοχώρου. Συγκεκριμένα, ενισχύει τη μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Αρχών, σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 28 της οδηγίας 95/46/ΕΚ, και προωθεί μια περισσότερο εναρμονισμένη και συντονισμένη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με υποθέσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων. Κατά το έτος 2001 πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις της ομάδας εργασίας χειρισμού προσφυγών, τα μέλη της οποίας χρησιμοποιούν το CIRCA ως μέσο επικοινωνίας. Κατά τις δύο αυτές συναντήσεις, που έγιναν στο Όσλο και στη Λισσαβόνα, συζητήθηκαν σημαντικά θέματα όπως οι μεθοδολογίες ελέγχων κατόπιν προσφυγών που ακολουθούν οι ευρωπαϊκές χώρες, η παρακολούθηση των εργαζομένων στον εργασιακό χώρο, ο ιστοχώρος CIRCA, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο INTERNET και το αποτέλεσμα των προσφυγών, ήτοι διοικητικές κυρώσεις επιβαλλόμενες από τις Αρχές Προστασίας Δεδομένων, προσφυγές επί των αποφάσεων αυτών και δικαστικές αποφάσεις. Πολλά ζητήματα τέθηκαν και με ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μεταξύ των χρηστών του CIRCA προσφέροντας σε όλους χρήσιμες εμπειρίες.

Επίσης, με σκοπό τη μελέτη της ανατροφοδότησης που απορρέει από την επικοινωνία της Αρχής, το τμήμα Επικοινωνίας τηρεί ηλεκτρονικό αρχείο δημοσιευμάτων Τύπου, σχετικών με θέματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας του ατόμου από τις νέες τεχνολογίες, καθώς και απαντήσεων σε δημοσιεύματα που την αφορούν, δελτία Τύπου, αλλά και οπτικοακουστικό αρχείο με τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές συνεντεύξεις ή και ρεπορτάζ για το έργο και τις δραστηριότητες της Αρχής.

Η Αρχή, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και στο πλαίσιο ενίσχυσης των διεθνών συνεργασιών και της προβολής του ρόλου της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αν και νεοσύστατη -έχοντας συμπληρώσει το 2001 μόλις δύο χρόνια αποτελεσματικής λειτουργίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 1999 αποτέλεσε και το ορόσημο για τη λειτουργία της με την οργάνωση της Γραμματείας, τη στελέχωση με προσωπικό υψηλών προδιαγραφών και την ενίσχυση των υλικοτεχνικών υποδομών της- ανέλαβε την πρωτοβουλία διοργάνωσης της Εαρινής Συνόδου των Επιτρόπων των Ευρωπαικών Αρχών Προστασίας Δεδομένων του 2001. Το Τμήμα Επικοινωνίας ήταν υπεύθυνο για τη διοργάνωση, το συντονισμό και την πλήρη υποστήριξη της Συνόδου, καθώς και των κοινωνικών εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν προς τιμήν των Επιτρόπων, αποσπώντας

επαίνους και θερμές ευχαριστίες για την άριστη οργάνωσή της σε πολύ υψηλό επίπεδο, όπως συγκεκριμένα ανέφεραν όλες οι συμμετέχουσες αντιπροσωπείες.

Αποσκοπώντας στη συνεχή βελτίωση της λειτουργίας της και, διαμέσου αυτής, στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών, η Αρχή εμπλούτισε τη βιβλιοθήκη της με τίτλους από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, τηρεί αρχείο ενημερωτικών εντύπων για θέματα της αρμοδιότητάς της, αρχείο αποφάσεων και εισηγήσεων των οργάνων στα οποία συμμετέχει ως μέλος, όπως η Κοινή Αρχή Ελέγχου (ΚΑΕ) Σένγκεν, η Κοινή Εποπτική Αρχή (ΚΕΑ) Ευρωπόλ και η Επιτροπή του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Στο πλαίσιο των δημοσίων σχέσεων της Αρχής και με σκοπό την πολύτιμη και απαραίτητη ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών σε διεθνές επίπεδο επισκέφθηκε τα γραφεία της Αρχής εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Τομέα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων το Νοέμβριο του 2001.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ - 2001

Στις 10 και 11 Μαΐου 2001 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η ετήσια Σύνοδος των Ευρωπαϊκών Αρχών Προστασίας Δεδομένων. Στη Σύνοδο συμμετείχαν αντιπροσωπείες των Αρχών των 15 χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως πλήρη μέλη, και αντιπροσωπείες των Αρχών της Νορβηγίας, Ισλανδίας, Ουγγαρίας, Ελβετίας, Πολωνίας και Δημοκρατίας της Τσεχίας, ως παρατηρητές, καθώς επίσης και εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η σύνοδος αυτή ήταν υποδειγματική για τον άρτιο τρόπο της οργάνωσής της, το ευρύ φάσμα και τη σπουδαιότητα των θεμάτων που αντιμετωπίστηκαν, καθώς επίσης και την πληρότητα των εισηγήσεων που αναπτύχθηκαν. Η σπουδαιότητα της Συνόδου αυτής φαίνεται και από το έντονο ενδιαφέρον που επιδείχθηκε με τη συμμετοχή εκτός από τους Επιτρόπους των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκπροσώπων άλλων χωρών καθώς επίσης και εκπροσώπων κορυφαίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Η Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων απέσπασε τα εγκώμια όλων των ξένων αντιπροσωπειών που χαιρέτισαν τη Σύνοδο αυτή για τη μεγάλη συμβολή της στην αναβάθμιση της στάθμης και του επιπέδου των συνεδρίων.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο των εργασιών της Συνόδου έγινε ευρύτατη συζήτηση και χρήσιμη ανταλλαγή απόψεων κι εμπειριών σχετικά με θέματα προστασίας δεδομένων και τονίστηκε ο σημαντικός ρόλος των Αρχών Προστασίας Δεδομένων στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας. Η Ελληνική Αρχή εξέθεσε ορισμένες σημαντικές υποθέσεις που την απασχόλησαν στα τέσσερα χρόνια λειτουργίας της και παρουσίασε εισηγήσεις σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

- Το ελληνικό σχέδιο ρυθμίσεων σχετικά με την προστασία των δεδομένων των εργαζομένων
- Οι «δικτυο - ενδιάμεσοι» ως τεχνολογία υποστήριξης της ιδιωτικότητας
- Σύγκρουση «αναλογικότητας» - «συγκατάθεσης»
- Πληροφοριακός αυτοπροσδιορισμός στην ισχύουσα νομοθεσία
- Μορφότυποι και αυτοματοποιημένες αποφάσεις

Γενικότερα, η θεματολογία της Συνόδου κινήθηκε γύρω από τους εξής βασικούς άξονες σε συσχετισμό πάντα με την προστασία των προσωπικών δεδομένων: κυβερνοέγκλημα, τηλεπικοινωνίες/διαδίκτυο, αρνητικές λίστες στον χρηματοπιστωτικό, τηλεπικοινωνιακό, ασφαλιστικό και στεγαστικό τομέα, ηλεκτρονικό εμπόριο, εμπορία προσωπικών δεδομένων.

Τέλος, η Σύνοδος προέβη στην υιοθέτηση δύο ψηφισμάτων όσον αφορά α) τα δεδομένα κίνησης που διατηρούν οι Παροχείς Υπηρεσιών Διαδικτύου, και β) το άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, τονίζοντας, όσον αφορά το πρώτο, ότι στις περιπτώσεις που πρέπει να διατηρούνται τα δεδομένα κίνησης πρέπει να υπάρχει έκδηλη ανάγκη, το χρονικό διάστημα διατήρησής τους να είναι όσο το δυνατόν μικρότερο και η εν λόγω πρακτική να ορίζεται ρητώς από τη νομοθεσία, και όσον αφορά το δεύτερο, ότι το θεμελιώδες πλέον δικαίωμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων πρέπει να καθοδηγεί όλα τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αναθεώρηση της ισχύουσας νομοθεσίας, στην ανάπτυξη νέων κανόνων και στη διαμόρφωση των σχέσεων με τρίτες χώρες.

Μετά τη λήξη των εργασιών πραγματοποιήθηκε συνέντευξη Τύπου κατά την οποία έγινε συνοπτική παρουσίαση στους εκπροσώπους των ΜΜΕ των εργασιών της Συνόδου.

ΚΕΑ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η Αρχή συνέχισε και κατά το παρελθόν έτος 2001 να εκπροσωπείται στην ΚΕΑ για την ΕΥΡΩΠΟΛ με δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη. Επίσης, στην Επιτροπή Προσφυγών της ΕΥΡΩΠΟΛ με ένα τακτικό και ένα αναπληρωματικό μέλος.

Η ΚΕΑ ΕΥΡΩΠΟΛ συνεδρίασε κατά το διαρρεύσαν έτος 7 φορές. Οι συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στις Βρυξέλλες, στην έδρα του Συμβουλίου.

Την ΚΕΑ ΕΥΡΩΠΟΛ απασχόλησαν κατά το έτος 2001 κυρίως:

α. Γνωμοδοτήσεις (11 τον αριθμό) για διαπραγματεύσεις που έπρεπε να αρχίσει η ΕΥΡΩΠΟΛ με τρίτα κράτη και οργανισμούς -εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης- προκειμένου να καταλήξει σε συμφωνία για τη διαβίβαση προσωπικών δεδομένων από και προς τις χώρες και οργανισμούς αυτούς.

Σημαντικότερη στον τομέα αυτό η έναρξη της διαδικασίας για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ ΕΥΡΩΠΟΛ και ΗΠΑ, στις οποίες το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων, ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα, δεν είναι ικανοποιητικό, διαδικασία η οποία ακόμη βρίσκεται σε εξέλιξη.

β. Γνωμοδοτήσεις (6 τον αριθμό) για το άνοιγμα αρχείων δεδομένων προς ανάλυση.

γ. Γνωμοδοτήσεις (3 τον αριθμό) για διάφορα άλλα θέματα του τομέα της αρμοδιότητάς της.

Την απασχόλησε ακόμη η προετοιμασία διενέργειας επιθεώρησης στην έδρα της ΕΥΡΩΠΟΛ στη Χάγη για τους πρώτους μήνες του έτους 2002. Για την πραγματοποίηση της επιθεώρησης αυτής συστήθηκε στους κόλπους της ΚΕΑ υποομάδα, στην οποία εκπροσωπήθηκε η χώρα μας με μέλος από τους ελεγκτές της Αρχής.

Σημειώνουμε, τέλος, ότι κατά το διαρρεύσαν έτος άρχισε να διαφαίνεται η ανάγκη διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων της ΕΥΡΩΠΟΛ, προοπτική η πραγματοποίηση της οποίας θα έχει ως φυσική συνέπεια την τροποποίηση της Συνθήκης ίδρυσής της και συνακόλουθα την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της ΚΕΑ.

Αναφορικά τώρα με τη δραστηριότητα της Επιτροπής Προσφυγών, η τελευταία απασχολήθηκε κατά το έτος 2001 με την εκδίκαση μιας προσφυγής Βρετανού υπηκόου, η έκδοση απόφασης επί της οποίας προβλέπεται για τους πρώτους μήνες του έτους 2002, ενώ δρομολόγησε τη διαδικασία για την εξέταση και δεύτερης προσφυγής, αυτή τη φορά Ολλανδού υπηκόου, που κατατέθηκε στη Γραμματεία της το διαρρεύσαν έτος.

Λήγοντος του έτους 2001 η Επιτροπή Προσφυγών εξέλεξε επίσης νέο Πρόεδρο και νέο Αντιπρόεδρο ΚΕΑ Τελωνείων.

Κατά το διαρρεύσαν έτος 2001 άρχισε να λειτουργεί επίσης στην έδρα του Συμβουλίου, στις Βρυξέλλες, Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων, με αρμοδιότητα τον έλεγχο του Συστήματος Πληροφοριών για την εξυπηρέτηση του έργου των τελωνειακών αρχών. Οι δραστηριότητες της Αρχής αυτής ήταν το 2001 ουσιαστικά ανύπαρκτες, δεν είχε δε, πριν λήξει το έτος 2001, εκλέξει ακόμη τον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρό της.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 95/46
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29, στην οποία συμμετέχει και η Ελληνική Αρχή, έχει να επιδείξει ένα ικανό αριθμό αποφάσεων, συστάσεων, γνωμοδοτήσεων και κειμένων εργασίας. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του έτους 2001, η ομάδα εξέδωσε μία απόφαση, δύο συστάσεις, εννέα γνωμοδοτήσεις και ένα κείμενο εργασίας. Επίσης, ενέκρινε και την τελική εκδοχή της τέταρτης και πέμπτης έκθεσης δραστηριοτήτων της, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχα τα έτη 1999 και 2000. Αναλυτικά η ομάδα εξέδωσε τα εξής κείμενα:

1) Απόφαση 1/2001, σχετικά με τη συμμετοχή αντιπροσώπων των Αρχών Προστασίας υπό σύνδεση με την Ευρωπαϊκή Ένωση χωρών, στις συναντήσεις της ομάδας του άρθρου 29.

Στη συγκεκριμένη απόφαση η ομάδα συναίνεσε στην πρόταση της Επιτροπής να συμμετέχουν ως παρατηρητές εκπρόσωποι των Αρχών Προστασίας, εκείνων των υπό σύνδεση χωρών, οι οποίες διαθέτουν ήδη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων και λειτουργούσα ανεξάρτητη Αρχή. Μεταξύ των υπό σύνδεση χωρών που πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια συμπεριλαμβάνεται η Κύπρος.

2) Σύσταση 1/2001 σχετική με τα δεδομένα αξιολόγησης των εργαζομένων.

Στην εν λόγω σύσταση η ομάδα διαπιστώνει ότι δεδομένα που αφορούν την αξιολόγηση των εργαζομένων αποτελούν προστατευόμενα προσωπικά δεδομένα και κατά συνέπεια ο εργαζόμενος διατηρεί όλα τα δικαιώματά του, όπως π.χ. ενημέρωση και πρόσβαση. Προβληματική είναι για τα συγκεκριμένα δεδομένα μόνο η άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης και διόρθωσης, επειδή η αξιολόγηση του εργαζόμενου αποτελεί τις περισσότερες φορές έκφραση υποκειμενικής άποψης του εργοδότη.

3) Σύσταση 2/2001 σχετική με τις ελάχιστες απαιτήσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων, για τη συλλογή πληροφοριών μέσω του διαδικτύου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στη σύσταση αυτή, η ομάδα εργασίας περιγράφει τις ελάχιστες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο οποίος συλλέγει δεδομένα μέσω του διαδικτύου, ώστε η συλλογή να είναι νόμιμη και κατά συνέπεια σύμφωνη με τις βασικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων.

4) Γνωμοδότηση 7/2001 σχετικά με το Σχέδιο απόφασης της Επιτροπής επί των προτύπων συμβατικών ρητρών για τη διαβίβαση προσωπικών δεδομένων σε τρίτες χώρες σύμφωνα με το άρθρο 26(4) της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 95/46.

Η ανωτέρω γνωμοδότηση διατυπώνει την τελική γνώμη της ομάδας για την διατύπωση προτύπων συμβατικών ρητρών που ρυθμίζουν συμβατικά τις σχέσεις του «εξαγωγέα» και του «εισαγωγέα» προσωπικών δεδομένων, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της ενεργοποίησης αυτής της δυνατότητας που δίνει η οδηγία είναι η συμβατική διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας προσωπικών δεδομένων, απαραίτητου για τη νόμιμη διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες. Η ομάδα κάλεσε την Επιτροπή να προχωρήσει γρήγορα στην έκδοση της σχετικής απόφασης, πράγμα που έγινε τον Ιούνιο του 2001.

5) Γνωμοδότηση 2/2001 σχετικά με την καταλληλότητα του καναδικού νόμου για την προστασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα στον ιδιωτικό τομέα.

Ο καναδικός νόμος εμπεριέχει κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία για εμπορικούς σκοπούς. Η ομάδα καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει τη διαδικασία επικεντρώνοντας τις παρατηρήσεις της στο γεγονός ότι προστατεύονται μόνο τα δεδομένα που υφίστανται επεξεργασία για εμπορικούς σκοπούς.

6) Γνωμοδότηση 3/2001 για το επίπεδο προστασίας προσωπικών δεδομένων που παρέχει η νομοθεσία της Αυστραλίας (τροποποίηση του 2000) στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση, πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα όπως η ύπαρξη κωδίκων δεοντολογίας και η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των σχετικών διατάξεων.

7) Γνωμοδότηση 3/2001 σχετική με το σχέδιο σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αντιμετώπιση του κυβερνοεγκλήματος.

Στη γνωμοδότησή της η ομάδα κάνει αναφορά στην ανάγκη της αναλογικής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ώστε να διευκολυνθεί η δίωξη του κυβερνοεγκλήματος, δίχως να περιορίζονται υπέρμετρα τα θεμελιώδη δικαιώματα της προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων. Επίσης επισημαίνει την αναγκαιότητα συμπερίληψης στο κείμενο της σύμβασης, ειδικών κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

8) Γνωμοδότηση 5/2001 σχετικά με την ειδική έκθεση του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί του σχεδίου σύστασης της Επιτροπής με θέμα τα παράπονα πολιτών.

Στη συγκεκριμένη γνωμοδότηση η ομάδα ασχολείται με το πρόβλημα της δημόσιας πρόσβασης σε έγγραφα και

της προστασίας των προσωπικών δεδομένων που τυχόν εμπεριέχονται σ' αυτά. Η ομάδα συστήνει την τήρηση των κανόνων προστασίας προσωπικών δεδομένων, με βάση τις αρχές της αναλογίας του σκοπού και της συγκατάθεσης, ώστε να ικανοποιείται το αίτημα της διαφάνειας δίχως να παραμελείται η προστασία των προσωπικών δεδομένων.

9) Γνωμοδότηση 8/2001 σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια της εργασιακής σχέσης.

Η ομάδα προχωρά σε λεπτομερή γνωμοδότηση, εξειδικεύοντας τις βασικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων και προσαρμόζοντάς τις στις ιδιαιτερότητες του εργασιακού χώρου. Ειδική μνεία γίνεται, παραδείγματος χάριν, στην αναλογική προστασία από συστήματα παρακολούθησης των εργαζομένων ή της τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας τους.

10) Έγγραφο εργασίας σχετικά με τη συνιστώμενη πρακτική 1774 της ΙΑΤΑ με θέμα την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της διασυνοριακής ροής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων.

Η ΙΑΤΑ υπέβαλε στην ομάδα εργασίας το ως άνω έγγραφο με στόχο την έγκρισή του ως κοινοτικού κώδικα συμπεριφοράς σύμφωνα με το άρθρο 27, παρ. 3 της οδηγίας 95/46. Στην εν λόγω πρακτική, καθορίζονται οι ελάχιστοι γενικοί όροι προστασίας προσωπικών δεδομένων, τους οποίους κάθε εταιρεία πρέπει να περιλαμβάνει στους γενικούς της όρους, όσον αφορά τις συμβάσεις της με τους επιβάτες. Η ομάδα χαιρετίζει την πρόοδο σ' αυτό τον τομέα προτρέποντας την ΙΑΤΑ να προχωρήσει στην ίδια κατεύθυνση, περιλαμβάνοντας τους όρους στα εισιτήρια, και να βελτιώσει τον τρόπο ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων.

11) Γνωμοδότηση 9/2001 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Για μια ασφαλέστερη κοινωνία της πληροφορίας με τη βελτίωση της ασφάλειας των πληροφοριακών υποδομών και την καταπολέμηση του σχετιζόμενου με την χρήση των υπολογιστών εγκλήματος».

Στη γνωμοδότησή της αυτή, η ομάδα αναφέρεται στην ισορροπημένη σχέση καταπολέμησης του εγκλήματος και προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων που διακρίνει το κείμενο της Επιτροπής, ενώ ταυτόχρονα τονίζει την αναγκαιότητα τήρησης δικονομικών κανόνων και δικαστικών εγγυήσεων, ώστε να ενισχύεται η δυνατότητα αναλογικού σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων της προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων.

12) Γνωμοδότηση 10/2001 σχετικά με την αναγκαιότητα μιας ισορροπημένης προσέγγισης στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας.

Με αφορμή τα τραγικά γεγονότα της ενδεκάτης Σεπτεμβρίου η ομάδα τονίζει ότι τα μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας δεν πρέπει και δεν χρειάζεται να μειώσουν το επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που χαρακτηρίζει τις δημοκρατικές κοινωνίες. Ακόμη εκφράζει τη γνώμη ότι η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν αποτελεί εμπόδιο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Πρόεδρος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων είναι ο Κωνσταντίνος Δαφέρμος, πρώην αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, και Αναπληρωτής Πρόεδρος είναι ο Γεώργιος Δεληγιάννης, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας (Π.Δ. της 24 Ιουλίου 1997, Αρ. Φύλλου ΦΕΚ 163).

Με το Προεδρικό Διάταγμα της 26/8/1997, αρ. φύλλου ΦΕΚ 184, διορίστηκαν τα ακόλουθα μέλη, καθώς και οι αντίστοιχοι αναπληρωτές:

1. Μιχάλης Σταθόπουλος, Καθηγητής Αστικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώην πρύτανης, τακτικό μέλος, και αναπληρωτής αυτού ο Σωτήριος Λύτρας, Καθηγητής Δημόσιου Δικαίου ομοίως του Πανεπιστημίου Αθηνών.
2. Ευάγγελος Κιουντούζης, Καθηγητής Πληροφορικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, τακτικό μέλος, και αναπληρωτής αυτού ο Παύλος Σπυράκης, Καθηγητής Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πατρών.
3. Νικόλαος Αλιβιζάτος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, τακτικό μέλος, και αναπληρωτής αυτού ο Νικηφόρος Διαμαντούρος, Καθηγητής της Πολιτικής Επιστήμης ομοίως του Πανεπιστημίου Αθηνών.
4. Αθανάσιος Παπαχρίστου, Καθηγητής Αστικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, τακτικό μέλος, και αναπληρωτής αυτού ο Κ. Κωστής, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
5. Περικλής Πάγκαλος, Ειδικός Εμπειρογνώμονας των Δικτύων της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Αντιρατσιστικών Ρευμάτων, τακτικό μέλος, και αναπληρωτής αυτού ο Νικόλαος Φραγκάκης, Δικηγόρος.
6. Βλάσσης Παπαπετρόπουλος, τέως Πάρεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τακτικό μέλος και αναπληρωτής αυτού ο Δημήτριος Γκρίτζαλης, επίκουρος καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Με το Προεδρικό Διάταγμα της 21 Απριλίου 1999 (ΦΕΚ 96/7.5.1999) αντικαταστάθηκε ο Νικηφόρος Διαμαντούρος από την Ευαγγελία Μήτρου.

Επίσης, με το Π.Δ. της 17.8.2000 (ΦΕΚ 245/25.8.2000) διορίστηκε στην κενή θέση που προέκυψε από την αυτοδίκαιη έκπτωση του τακτικού μέλους της Αρχής Μιχάλη Σταθόπουλου, ο καθηγητής Δημοσίου Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών Σωτήριος Λύτρας και αναπληρωματικό μέλος τούτου ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντίνος Μαυριάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΝΟΜΟΙ

1.1 Τροποποίηση διατάξεων του Ν.2472/97

Ν. 2915/2001

Άρθρο 34

1. Η περίπτωση γ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου.»

2. Η περίπτωση ε΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) Η επεξεργασία εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία είτε αα) για λόγους εθνικής ασφάλειας είτε ββ) για την εξυπηρέτηση των αναγκών εγκληματολογικής ή σωφρονιστική ς πολιτικής και αφορά τη διακρίβωση εγκλημάτων, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας είτε γγ) για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας ή για την άσκηση δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών.»

3. Η περίπτωση α΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 7 Α του Ν. 2472/1997, το οποίο προστέθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του Ν. 2819/2000, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και το υποκείμενο έχει προηγουμένως ενημερωθεί.»

4. Η παράγραφος 4 του άρθρου 11 του Ν. 2472/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Με απόφαση της Αρχής μπορεί να αρθεί εν όλω ή εν μέρει η υποχρέωση ενημέρωσης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3, εφόσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφαλείας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Σε επείγουσες περιπτώσεις η άρση της υποχρέωσης ενημέρωσης μπορεί να γίνει με προσωρινή, άμεσα εκτελεστή, απόφαση του Προέδρου, ο οποίος πρέπει να συγκαλέσει το συντομότερο την Αρχή για την έκδοση οριστικής απόφασης επί του θέματος.»

5. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 19 του Ν. 2472/1997 προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια:

«Η Αρχή μπορεί να συνεδριάζει και σε τμήματα, συντιθέμενα από τρία τουλάχιστον τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη και προεδρευόμενα από τον Πρόεδρο της Αρχής ή τον αναπληρωτή του. Ο κανονισμός λειτουργίας της ρυθμίζει περαιτέρω τη σύνθεση, τους όρους λειτουργίας των τμημάτων και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ ολομέλειας και τμημάτων. Αποφάσεις των τμημάτων μπορεί να τροποποιούνται ή ανακαλούνται από την ολομέλεια.»

6. Στο άρθρο 19 του Ν. 2472/1997 προστίθεται παράγραφος 7α ως εξής:

«7.α. Όταν η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιβάλλει την άμεση λήψη απόφασης, ο Πρόεδρος μπορεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, να εκδίδει προσωρινή διαταγή για άμεση, ολική ή μερική, αναστολή της επεξεργασίας ή της λειτουργίας του αρχείου. Η διαταγή ισχύει μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης από την Αρχή. Την παραπάνω αρμοδιότητα έχει και η Αρχή, όταν επιλαμβάνεται του θέματος.»

7. Στην παράγραφο 9 του άρθρου 19 του Ν. 2472/1997 προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια:

«Σε κάθε δίκη που αφορά απόφαση της Αρχής διάδικος είναι η ίδια, εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο. Η παράσταση στο δικαστήριο γίνεται είτε από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους είτε από μέλος της Αρχής, τακτικό ή αναπληρωματικό, ή ελεγκτή, που είναι δικηγόρος και ενεργεί με εντολή του Προέδρου χωρίς αμοιβή.»

2. ΟΔΗΓΙΕΣ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

2.1 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΕΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΞΗΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 15/2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 12.2.2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Α. Παπαχρίστου, Π. Πάγκαλο και Β. Παπαπετρόπουλο, μέλη, και τον Κ. Μαυριά ως αναπληρωματικό του απόντος τακτικού μέλους Σ. Λύτρα, προκειμένου να εξετάσει την ανάλυση γενετικού υλικού για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων και ποινικής δίωξης.

Παρούσα ήταν και η Ε. Τσιγγάνου ως γραμματέας.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΕΙ

1. Ενόψει της κατάρτισης σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος διατυπώθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης αίτημα για γνωμοδότηση της Αρχής σχετικά με τη χρήση του DNA για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων. Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων νομιμοποιείται -όπως προκύπτει από το πεδίο εφαρμογής του νόμου και αντίστοιχα την περιγραφή των αρμοδιοτήτων της σε αυτόν- να εκφέρει γνώμη επί του θέματος καθώς στην περίπτωση της χρήσης του DNA για τους προαναφερόμενους σκοπούς πρόκειται χωρίς αμφιβολία για τη συλλογή, παραγωγή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν ένα άτομο.

2. Τα ζητήματα που εγείρονται σε σχέση με την ανάλυση του γενετικού υλικού δεν εστιάζονται κυρίως στη λήψη του, η οποία βέβαια συνιστά καθεαυτή παρέμβαση στην προσωπικότητα, αλλά στην παραγωγή γενετικών πληροφοριών από την ανάλυση αυτή και στην περαιτέρω χρήση των πληροφοριών αυτών. Η Αρχή αντιλαμβάνεται ως «γενετικά δεδομένα» όλα τα δεδομένα, οποιουδήποτε τύπου, τα οποία αφορούν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά ή τα πρότυπα κληρονομικότητας αυτών των χαρακτηριστικών σε μια ομάδα ατόμων. Επίσης όλα τα δεδομένα για τους φορείς γενετικής πληροφορίας σε μια ατομική ή γενετική γραμμή που σχετίζονται με οποιαδήποτε άποψη της υγείας ή της ασθένειας, είτε πρόκειται για προσδιορίσιμα/αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά είτε όχι. Πρόκειται για τον ορισμό που υιοθετεί το Συμβούλιο της Ευρώπης στη Σύσταση για την επεξεργασία των ιατρικών δεδομένων των φυσικών προσώπων. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι στη θεωρία δεν υπάρχει ομοφωνία για την ακριβή κατάταξη των δεδομένων αυτών. Σε κάθε περίπτωση τα γενετικά δεδομένα σχετίζονται τόσο με την υγεία αλλά ταυτόχρονα μπορούν να θεωρηθούν και δεδομένα που

αφορούν τη φυλετική ή και εθνική καταγωγή. Επισημαίνεται ότι ο Ν. 2472/97 κατατάσσει τις κατηγορίες αυτές στα λεγόμενα ευαίσθητα δεδομένα, η συλλογή και επεξεργασία των οποίων υπόκειται σε ιδιαίτερες προϋποθέσεις και εγγυήσεις.

3. Οι εξετάσεις του γενετικού υλικού επιτρέπουν την πρόσβαση σε ιδιαίτερα ευαίσθητες πληροφορίες. Η Αρχή επισημαίνει καταρχήν τις ιδιαιτερότητες που εντοπίζονται στην περίπτωση των γενετικών πληροφοριών: α) η γενετική πληροφορία είναι μοναδική, β) από τις γενετικές αναλύσεις προκύπτει μια εικόνα του προσώπου που δεν αφορά μόνο το παρόν αλλά ταυτόχρονα το παρελθόν και το μέλλον του καθώς μπορεί να αποκαλύψει πχ. την προδιάθεση για ανάπτυξη ορισμένων ασθενειών, γ) η πληροφορία που προκύπτει από τις σχετικές αναλύσεις δεν αφορά μόνο το άτομο από το οποίο λαμβάνεται το γενετικό υλικό αλλά και τους συγγενείς του που βρίσκονται στην ίδια γενετική γραμμή.

4. Αφετηρία και βάση των εκτιμήσεών μας υπήρξε η διαπίστωση ότι η συλλογή και επεξεργασία των γενετικών δεδομένων ενέχει -εκτός από αναμφισβήτητα κοινωνικά οφέλη- σοβαρότατους κινδύνους για τους πολίτες και τα δικαιώματά τους. Η γνώση που προκύπτει από τις αναλύσεις αυτές ενδέχεται να έχει ολέθριες συνέπειες για το άτομο αλλά και για την οικογένειά του, καθώς όπως προαναφέρθηκε οι σχετικές πληροφορίες αναπόφευκτα αφορούν και τρίτα πρόσωπα. Η γνωστοποίηση των δεδομένων που προκύπτουν από τις γενετικές εξετάσεις μπορεί να οδηγήσει σε κατηγοριοποίηση των ανθρώπων και σε τελευταία ανάλυση στον στιγματισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό τους.

5. Η ανάλυση του DNA προβάλλεται τον τελευταίο καιρό ως πανάκεια για την εξιχνίαση σοβαρών εγκλημάτων. Σε σχέση με τη χρήση του DNA για τους σκοπούς της εξιχνίασης εγκλημάτων επισημαίνεται η συσχέτισή του με την παραδοσιακή μέθοδο των δακτυλικών αποτυπωμάτων. Γίνεται μάλιστα λόγος για «γενετικό αποτύπωμα». Ωστόσο δύσκολα μπορεί να μιλήσει κανείς για αναλογίες καθώς -εκτός από τα ειδικά χαρακτηριστικά της γενετικής πληροφορίας που αναφέρονται παραπάνω- η γενετική πληροφορία είναι περισσότερο αξιόπιστη, διαρκής και πλούσια σε πληροφοριακό φορτίο. Σε αντίθεση με τα δακτυλικά αποτυπώματα, η χρήση των οποίων περιορίζεται στην ταυτοποίηση ενός προσώπου, στην περίπτωση της γενετικής ανάλυσης προκύπτουν δεδομένα τα οποία καθιστούν δυνατές τις μελλοντικές και ευρύτατες παρεμβάσεις στην προσωπικότητα και τη ζωή ενός ανθρώπου.

6. Η γενετική ανάλυση στο πλαίσιο της εξιχνίασης ποινικών αδικημάτων και της ποινικής διαδικασίας πρέπει να περιορίζεται στο μη κωδικοποιημένο τμήμα του DNA και στη διαπίστωση της ταυτότητας, θα πρέπει δηλ. να αποτελεί αποκλειστικά γενετικό αποτύπωμα. Δεν πρέπει να προκύπτουν πρόσθετες πληροφορίες για το πρόσωπο. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται μέθοδοι που επιτρέπουν τη συναγωγή συμπερασμάτων για χαρακτηριστικά της προσωπικότητας όπως κληρονομικότητα, χαρακτήρας ή ασθένειες. Η δημιουργία προφίλ προσωπικότητας μέσω της γενετικής ανάλυσης προσκρούει ευθέως στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αξία του ανθρώπου και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας είναι και το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοπροσδιορισμού.

7. Η γενετική ανάλυση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διαπίστωση της ταυτότητας δραστών και θυμάτων, την τεκμηρίωση της ενοχής ή της αθωότητας. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι αυτό προϋποθέτει τον προσδιορισμό των υπόπτων ατόμων με άλλα στοιχεία, ενδείξεις ή/και αποδείξεις. Η δραστικότητα της επέμβασης, το πλουσιότατο πληροφοριακό φορτίο που ενέχει το γενετικό υλικό πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων προϋποθέσεων λήψης και επεξεργασίας του. Η ρύθμιση και η αντίστοιχη πρακτική πρέπει να υπόκεινται στην προστασία της προσωπικότητας και της αξίας του ανθρώπου αλλά και στην αρχή της αναλογικότητας που είναι κρίσιμη για την εύρεση του σημείου ισορροπίας των δικαιωμάτων που θίγονται και του -αναντίρρητα σοβαρού- δημόσιου συμφέροντος που επιδιώκεται.

8. Η νομοθετική ρύθμιση θα πρέπει να περιέχει με εξαντλητική απαρίθμηση τα ποινικά αδικήματα για τη διακρίβωση των οποίων είναι επιτρεπτή η συλλογή γενετικού υλικού και η επεξεργασία των γενετικών δεδομένων που προκύπτουν. Ο συγκεκριμένος προσδιορισμός των αδικημάτων επαφίεται στην αξιολόγηση του νομοθέτη. Η Αρχή εκφράζει την πεποίθηση ότι για τους λόγους που έχουν προαναφερθεί η μέθοδος αυτή πρέπει να επιφυλάσσεται στα «ιδιαιτέρως σοβαρά εγκλήματα» και συγκεκριμένα σε εκείνα στα οποία οι σχετικές αναλύσεις μπορούν να οδηγήσουν σε διαλεύκανση των υποθέσεων (εγκλήματα κατά της ζωής, απαγωγή, σεξουαλικά εγκλήματα).

9. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων της γενετικής πληροφορίας, της έντασης και δραστικότητας της προσβολής που εμπεριέχει η ανάλυση DNA επιβάλλεται ο περιορισμός της χρήσης της για τη διαπίστωση της ταυτότητας του δράστη μόνο εφόσον υπάρχουν αποχρώσες ενδείξεις ενοχής ή ανάμιξης σε συγκεκριμένη ενέργεια. Προληπτική λήψη και ανάλυση γενετικού υλικού θα πρέπει να αποκλειστεί. Η παρατήρηση αυτή ισχύει και για την εφαρμογή της μεθόδου αυτής σε απροσδιόριστο ή δυσανάλογα μεγάλο αριθμό προσώπων εφόσον δεν τεκμηριώνεται και από άλλα στοιχεία ο ενδεχόμενος συσχετισμός τους με συγκεκριμένη ενέργεια ή δράση. Η διαπίστωση των προϋποθέσεων αυτών και η έγκριση για τη διεξαγωγή της λήψης και ανάλυσης του γενετικού υλικού πρέπει κατά τη γνώμη μας να τελεί υπό δικαστικές εγγυήσεις και λόγω της ιδιαίτερης σοβαρότητας να ανατεθεί στο Συμβούλιο Εφετών.

10. Η νομοθετική ρύθμιση θα πρέπει περαιτέρω να αναφέρεται και στην υποχρέωση καταστροφής του ληφθέντος γενετικού υλικού μετά την εκπλήρωση του σκοπού που επιδιώκεται, δηλ. την πιστοποίηση της ταυτότητας. Εφόσον η διαπίστωση της ταυτότητας είναι δεδομένη η καταστροφή πρέπει να αφορά και κάθε περαιτέρω πληροφορία η οποία θα έχει ενδεχομένως προκύψει από τη γενετική ανάλυση. Είναι αυτονόητο ότι η υποχρέωση καταστροφής του γενετικού υλικού και διαγραφής των αντίστοιχων δεδομένων, που αφορούν ένα ή περισσότερα άτομα τα οποία έχουν ελεγχθεί, υφίσταται και στην περίπτωση που από την ανάλυση δεν προκύπτει ταυτότητα ενόχου της συγκεκριμένης ενέργειας.

11. Τέλος θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η γενετική ανάλυση για τη διαπίστωση της ταυτότητας καθώς και η καταχώριση και επεξεργασία των αντίστοιχων γενετικών δεδομένων θα διεξάγεται με τις κατάλληλες μεθόδους και διαδικασίες ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση καθώς και κάθε οποιαδήποτε παρέμβαση. Λόγω της ιδιαιτερότητας των δεδομένων θα πρέπει

επίσης να λαμβάνονται ενισχυμένα μέτρα ασφάλειας των συστημάτων και των δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία.

2.2 ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 35/2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 19.3.2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Ε. Κιουντούζη, Ν. Αλιβιζάτο, Α. Παπαχρίστου, και Β. Παπαπετρόπουλο, Σ. Λύτρα, μέλη, προκειμένου να εξετάσει την από 21.12.2000 προσφυγή των .... και .... Είχε κληθεί και παρέστη ο γυμνασιάρχης του ..... Γυμνασίου ....

Παρούσες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Κ. Λωσταράκου, ελέγκτρια, ως εισηγήτρια και η Κ. Καρβέλη ως γραμματέας.

Η Αρχή

Αφού έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Οι γονείς της μαθήτριας ...., ... και .... προσφεύγουν στην Αρχή και καταγγέλλουν παραβίαση προσωπικών δεδομένων που αφορούν την κόρη τους, ...

Συγκεκριμένα, την ώρα του μαθήματος των θρησκευτικών, η καθηγήτρια αφαίρεσε ένα τετράδιο από τη μαθήτρια ...., ηλικίας 14 ετών, παρά τη ρητή άρνηση της μαθήτριας και τη δήλωσή της πως αφορούσε προσωπικές σημειώσεις της ίδιας και μιας συμμαθήτριάς της, άσχετες με το μάθημα. Οι γονείς της μαθήτριας, στους οποίους δόθηκε φωτοαντίγραφο του τετραδίου, ζήτησαν από το γυμνασιάρχη και από το σύλλογο καθηγητών, όπου τους παρέπεμψε ο τελευταίος, να τους επιστραφεί το εν λόγω τετράδιο, αλλά το αίτημά τους απορρίφθηκε με απόφαση του συλλόγου να παραμείνει το τετράδιο στο αρχείο του σχολείου μέχρι το τέλος της σχολικού έτους ώστε να συνεκτιμηθεί ως προς τη διαγωγή των εν λόγω μαθητριών.

Το περιεχόμενο του τετραδίου έγινε γνωστό στην καθηγήτρια όσο και στο γυμνασιάρχη καθώς και στον προϊστάμενο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ...., όπου κατέφυγαν οι γονείς της μαθήτριας, και πιθανώς στο σύλλογο των καθηγητών και σε αόριστο αριθμό μαθητών.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 2472/97, η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο προσωπικών δεδομένων (σημειώσεων), καθώς και η διάδοση αυτών εμπίπτουν στην έννοια της επεξεργασίας του Ν. 2472/97. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1α, τα δεδομένα πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών.

Η συγκεκριμένη συμπεριφορά των μαθητριών, της ανταλλαγής δηλ. κατά την ώρα της διδασκαλίας πρόχειρου τετραδίου στο οποίο αναγράφονταν, επίσης κατά την ώρα του μαθήματος, διάφορες απόψεις τους, προδήλως είναι δυνατόν να θεωρηθεί επιλήψιμη και να επισύρει πειθαρχικές κυρώσεις.

Η βίαιη όμως και χωρίς τη θέληση της μαθήτριας αφαίρεση του τετραδίου, η παράδοσή του στο σύλλογο των καθηγητών και πολύ περισσότερο η ανάγνωση του περιεχομένου του αποτελούν πράξεις που εξέρχονται του καλώς εννοούμενου δικαιώματος του καθηγητή για επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων εις βάρος του μαθητή και επομένως η επεξεργασία και καταχώριση του τετραδίου σε αρχείο είναι παράνομη. Η προσβολή της προσωπικότητας του μαθητή στην κρίσιμη ηλικία της εφηβείας είναι ασυγκρίτως βαρύτερη του οφέλους που θα επιφέρει σε αυτόν η πειθαρχική ποινή που τυχόν θα επιβληθεί, αλλά και του γενικού οφέλους που θα επιφέρει στη μαθητική κοινότητα η τιμωρία αυτή.

Μετά από τα παραπάνω, πρέπει να διαταχθεί η άμεση επιστροφή του τετραδίου στη μαθήτρια καθώς και των τυχόν φωτοαντιγράφων του.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διατάσσει να επιστραφεί το εν λόγω τετράδιο στη μαθήτρια στην οποία ανήκει και να καταστραφούν τυχόν φωτοαντίγραφα που τηρούνται στο αρχείο του σχολείου.

2.3 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡ. 86 / 2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 18.6.2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Α. Παπαχρίστου, Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Β. Παπαπετρόπουλο, Σ. Λύτρα, τακτικά μέλη, και λόγω κωλύματος του Π. Πάγκαλου, τον Ν. Φραγκάκη, αναπληρωματικό μέλος. Παρούσα χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Κ. Καρβέλη, Γραμματέας.

Επί του 2ου θέματος της ημερήσιας διάταξης -Υπόθεση Κέντρου Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων- ο Ν. Αλιβιζάτος ανέπτυξε προφορικά την από 18.6.2001 εισήγησή του. Επακολούθησε διεξοδική συζήτηση και, σύμφωνα με το άρθρο 19§1 περ. θ΄, Ν. 2472/1997, η Αρχή εξέδωσε ομοφώνως την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Στις 13.6.2001, ο Πρόεδρος, ο Διευθυντής και ο Νομικός Σύμβουλος του Κέντρου Ειδικών Λοιμώξεων (ΚΕΕΛ) επισκέφθηκαν τον Πρόεδρο της Αρχής και του επέστησαν την προσοχή στην §2 του άρθρου 54 του πρόσφατου Ν. 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια κ.λπ.» (Α΄ 91/ 2.5.2001). Η διάταξη αυτή ορίζει:

«2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να ενημερώνουν την αστυνομική υπηρεσία ή την υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης για την άφιξη και την αναχώρηση αλλοδαπών που φιλοξενούν».

2. Αν και η επίμαχη διάταξη δεν το ξεκαθαρίζει, τα στοιχεία που οι διευθυντές κλινικών και θεραπευτηρίων οφείλουν να διαβιβάζουν στην οικεία αστυνομική αρχή περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστο τα στοιχεία της ταυτότητας των αλλοδαπών ασθενών. Πρόκειται κατ' αρχήν για "απλά" δεδομένα, που θα μπορούσαν εν τούτοις ευχερώς να καταστούν ευαίσθητα, αν από αυτά προέκυπτε, έστω και έμμεσα ότι ο συγκεκριμένος αλλοδαπός πάσχει από κάποια ασθένεια και ποια (βλ. άρθρο 2 περ. α΄ και β΄ Ν. 2472/ 1997). Επιπλέον, είναι πρόδηλο ότι τα ως άνω δεδομένα συλλέγονται προκειμένου να καταχωρηθούν σε δύο τουλάχιστον αρχεία, κατά την έννοια του άρθρου 2 περ. ε΄ Ν. 2472/1997, δηλαδή του νοσηλευτηρίου από τη μια και της

αστυνομικής αρχής από την άλλη. Κατά τούτο, η Αρχή έχει εν προκειμένω αρμοδιότητα (άρθρο 15§1 Ν. 2472/1997).

3. Επισημαίνεται, κατ΄ αρχάς, ότι η διαφοροποίηση ημεδαπών και αλλοδαπών σε ό,τι αφορά την είσοδο και παραμονή τους στην χώρα είναι θεμιτή. Διότι οι αλλοδαποί δεν έχουν -ούτε θα μπορούσαν να διεκδικήσουν- τα αυτά δικαιώματα με τους ημεδαπούς. Εν τούτοις, η διαφορετική μεταχείριση των μεν από τους δε δεν μπορεί να αφορά την ενάσκηση δικαιωμάτων για τα οποία το Σύνταγμα, είτε κανόνες υπερνομοθετικής ισχύος αποκλείουν κάθε είδους διαφοροποίηση, άμεση ή έμμεση.

4. Εν πρώτοις, επί του επιτρεπτού ή μη της σκοπούμενης επεξεργασίας (και ανεξάρτητα από τη διάκριση ημεδαπών και αλλοδαπών) η Αρχή θεωρεί ότι οι ανάγκες της εγκληματολογικής και σωφρονιστικής πολιτικής, τις οποίες η αστυνομία θα μπορούσε ενδεχομένως να επικαλεσθεί για την επεξεργασία των ως άνω ευαίσθητων δεδομένων, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων (άρθρο 7§2 περ. ε υποπερ. ββ Ν. 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 34§2 Ν. 2915/2001), δεν δικαιολογούν την επεξεργασία των στοιχείων της ταυτότητας των ασθενών -κατ' ουσίαν όλων των ασθενών- που νοσηλεύονται στα κάθε είδους θεραπευτήρια της χώρας, δημόσια και ιδιωτικά. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο σκοπός της ως άνω επεξεργασίας - παρά το ότι είναι τόσο γενικά διατυπωμένος- είναι νόμιμος, είναι βέβαιο ότι το μέσο που επελέγη για την επίτευξη του (δηλαδή η διαβίβαση των στοιχείων της ταυτότητας των εισαγόμενων ασθενών) είναι απρόσφορο και, εν πάση περιπτώσει, δυσανάλογα περιοριστικό. Διότι είναι αμφίβολο, αν η επεξεργασία ενός τόσο μεγάλου όγκου δεδομένων μπορεί να γίνει τόσο γρήγορα, ώστε να αποδώσει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα ενώ, από την άλλη, η άρση σε τέτοια έκταση του ιατρικού απορρήτου (άρθρο 371 Π.Κ.) δεν φαίνεται δικαιολογημένη. Διαφορετικό θα ήταν, αν οι διευθυντές των νοσηλευτηρίων καλούνταν να διευκολύνουν την αστυνομική αρχή μόνον οσάκις επιδιώκεται η εξιχνίαση συγκεκριμένων κάθε φορά εγκληματικών πράξεων, όπως για παράδειγμα θα συνέβαινε αν η υποχρέωση των νοσηλευτηρίων συνίστατο στη διαβίβαση στοιχείων μόνον για όσες περιπτώσεις εισαγωγής ασθενών υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι έχουν διαπραχθεί αξιόποινες πράξεις.

5. Κατά τούτο, η εισαγόμενη υποχρέωση παραβιάζει τις αρχές της αναλογικότητας και της προσφορότητας, που οφείλουν να διέπουν κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις περ. β΄ και γ΄ της §1 του άρθρου 4 Ν. 2472/1997, ο οποίος αποδίδει εν προκειμένω τους παρόμοιους υπερνομοθετικής ισχύος θεμελιώδεις κανόνες της κοινοτικής Οδηγίας 95/46/ΕΚ και της Συμβάσεως 108 του 1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης (Ν. 2068/1992).

6. Εν πάση περιπτώσει, και η επιχειρούμενη διαφοροποίηση ημεδαπών και αλλοδαπών δεν φαίνεται νόμιμη καθ' εαυτήν, εν προκειμένω, πρωτίστως εν όψει της §2 του άρθρου 5Σ., το οποίο κατοχυρώνει την απόλυτη προστασία του δικαιώματος της ζωής για όλους όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής και γλώσσας. Ως στοιχείο της «ζωής», η «υγεία» εμπίπτει στο προστατευτικό πεδίο αυτής της διάταξης, η οποία -ακόμη και αν ήθελε να θεωρηθεί ότι δεν αποκλείει κάθε είδους διαφοροποίηση ημεδαπών και αλλοδαπών- είναι βέβαιο ότι απαγορεύει τη λήψη μέτρων που θα καθιστούσαν εξαιρετικά ριψοκίνδυνη την πρόσβαση των τελευταίων σε νοσηλευτήρια. Διότι, κατά την κοινή αντίληψη, η βεβαιότητα ότι η αστυνομία θα πληροφορηθεί την εισαγωγή του σε θεραπευτήριο ενδέχεται να αποτρέψει τον αλλοδαπό ασθενή -ιδίως τον παράνομο, αλλά όχι μόνον αυτόν- από το να επιδιώξει νοσοκομειακή περίθαλψη.

7. Πολύ περισσότερο που, μετά την πρόσφατη ρητή συνταγματική αναγνώριση του δικαιώματος στην υγεία στον καθένα (και όχι μόνο στους Έλληνες πολίτες, βλ. τη νέα §5 του άρθρου 5 Σ.: «Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας [...]»), η διαφοροποίηση ημεδαπών και αλλοδαπών καθίσταται και εξ' αυτού του λόγου αθέμιτη.

8. Εν όψει των ανωτέρω, η Αρχή φρονεί ότι σχολιαζόμενη διάταξη της §2 του άρθρου 54 Ν. 2910/2001 θα πρέπει να καταργηθεί σε ό,τι αφορά την υποχρέωση των διευθυντών των κλινικών και θεραπευτηρίων, άλλως να αντικατασταθεί με άλλη διάταξη που να επιβάλλει την προβλεπόμενη διαβίβαση στοιχείων μόνον οσάκις υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι έχει διαπραχθεί αξιόποινη πράξη. Και τούτο, χωρίς διάκριση μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών.

2.4 ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΜΠΗ «BIG BROTHER»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 92/2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 7.5.2001 στο κατάστημά της στην οδό Ομήρου 8, 6ος όροφος αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Α. Παπαχρίστου, Π. Πάγκαλο, Β. Παπαπετρόπουλο και Σ. Λύτρα, μέλη, προκειμένου να εξετάσει και να αποφασίσει επί του θέματος του αρχείου της τηλεοπτικής παραγωγής «Big Brother». Εισηγητές επί του θέματος είχαν ορισθεί με εντολή Προέδρου οι Σ. Λύτρας, Α. Παπαχρίστου και βοηθός εισηγήτρια η Κ. Καρβέλη

Παρούσα ήταν και η Ε. Τσιγγάνου ως γραμματέας.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Από τις διατάξεις των άρθρων 178 και 179 ΑΚ συνάγεται ότι δικαιοπραξία αντίθετη με τα χρηστά ήθη είναι άκυρη. Ως χρηστά ήθη νοούνται οι αντιλήψεις περί ηθικής του μέσου πολίτη. Εφόσον, επομένως, η δικαιοπραξία είτε λόγω περιεχομένου είτε επιδιωκόμενου σκοπού, αντίκειται στις περί ηθικής αντιλήψεις της κοινωνίας κατά τον χρόνο κατάρτισης ή εκτέλεσης της, επέρχεται αυτοδίκαια ακυρότητα έστω κι αν τα συμβαλλόμενα μέρη ή ένα από αυτά γνώριζαν την ανηθικότητα και παρά ταύτα προέβησαν στην κατάρτιση της σύμβασης και ανεξάρτητα από τις συνθήκες που τη συνοδεύουν. Εξάλλου άκυρη ως αντίθετη με τα χρηστά ήθη είναι και η δικαιοπραξία που δεσμεύει υπέρμετρα την ελευθερία άλλου. Ως ελευθερία νοείται αυτή που κατοχυρώνει η έννομη τάξη και οι διατάξεις του Συντάγματος για τα ατομικά δικαιώματα. Δικαιοπραξία, επομένως, που έχει σκοπό τον καταναγκασμό σε πράξη ή παράληψη πάνω σε θέμα που κατά τις κρατούσες αντιλήψεις η βούληση πρέπει να είναι ελεύθερη είναι άκυρη. Τούτο γίνεται εντονότερα κοινωνικά απαράδεκτο, όταν ο καταναγκασμός, ανάγεται σε πεδίο συνταγματικά προστατευόμενο και τείνει στην απαξίωσή του, οπότε η ακυρότητα επέρχεται και διότι η δήλωση βουλήσεως αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου (ΑΚ 174). Είναι αυτονόητο ότι η ακυρότητα είναι αυτοδίκαιη και ανεξάρτητη από το χρηματικό αντάλλαγμα που παρέχεται σ' αυτόν που απαλλοτριώνει το απόλυτα προστατευόμενο από το

Σύνταγμα και από το νόμο έννομο αγαθό. Τέτοιες δικαιοπραξίες το περιεχόμενο των οποίων είναι παράνομο και ανήθικο είναι και οι αντικείμενες σε συνταγματικές διατάξεις που αναγορεύουν ορισμένο έννομο αγαθό ως βασική γενική αρχή, όπως είναι ο σεβασμός και η προστασία του ανθρώπου ως αξίας και στον τομέα της ιδιωτικής και δημόσιας παρουσίας του. Η προστασία και ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου και η αντίστοιχη υποχρέωση της πολιτείας αποτελούν τόσο σημαντική πολιτειακή επιταγή, ώστε κατατάσσονται στις διατάξεις για τη μορφή του πολιτεύματος και δεν επιδέχεται αναθεώρηση (άρθρο 2§1 Σ). Αντίστοιχες διατάξεις είναι μεταξύ των άλλων και εκείνες των άρθρων 5, 5Α, 9, 9Α Συντάγματος. Επομένως, και κατά τις συνταγματικές αυτές επιταγές, η τριτενέργεια των οποίων στις ιδιωτικές σχέσεις είναι αυτόματη, η αξία του ανθρώπου και η προστασία της υλικής και ηθικής του υπόστασης είναι υπέρτατη δημόσιας τάξης αρχή από την οποία δεν είναι δυνατή η παραίτηση. Συμπεριφορά αντίθετη προς τις αρχές αυτές δεν είναι ανεκτή από το δίκαιο και ως εκ τούτου σχετική δήλωση βουλήσεως δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, η δε πάνω σ' αυτή συμφωνία των μερών είναι άκυρη και θεωρείται ότι δεν έγινε ποτέ. Εξάλλου, σύμφωνα με το Ν. 2472/1997 τα προσωπικά δεδομένα, όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 2 του ίδιου νόμου, προκειμένου να δημιουργηθεί ηλεκτρονικό ή μη αρχείο, πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και για προκαθορισμένους νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία, ενόψει των σκοπών αυτών. Επομένως, για να υπάρχει νόμιμο αρχείο, πρέπει ο σκοπός του να είναι νόμιμος. Συνακόλουθα, όταν αυτός αντίκειται στο Σύνταγμα, το νόμο ή τα χρηστά ήθη, όπως αυτά αναλύθηκαν παραπάνω, η επεξεργασία δεδομένων και η δημιουργία αρχείου είναι παράνομη, ανεξαρτήτως αν έχει δοθεί η συναίνεση του υποκειμένου. Διότι είναι σαφές ότι ως «συγκατάθεση» κατά την έννοια του νόμου νοείται η δήλωση βουλήσεως με την οποία το υποκείμενο δίδει τη συναίνεσή του για την παραγωγή του έννομου αποτελέσματος της συλλογής προσωπικών του δεδομένων και θέσεως τους σε αρχείο. Η δήλωση όμως αυτή, όπως προαναφέρθηκε, όταν είναι άκυρη, θεωρείται ότι δεν έγινε ποτέ και, επομένως, λείπει η προ τούτο βασική προϋπόθεση του νόμου.

Στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου σε συνδυασμό με τις εξηγήσεις που έδωσαν τα μέρη που κλήθηκαν για τον σκοπό αυτό από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων, προκύπτουν τα παρακάτω:

Η εταιρεία «ΕΝΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ» με την από 30.5.2001 δήλωσή της ανακοίνωσε στην Αρχή τη δημιουργία αρχείου με σκοπό την επιλογή προσώπων για τη συμμετοχή στην τηλεοπτική εκπομπή με την ονομασία «Μεγάλος Αδερφός» (Big Brother) που πρόκειται να μεταδοθεί από τον τηλεοπτικό σταθμό ANTENNA TV AE στην αρχή της επόμενης τηλεοπτικής περιόδου. Στην ίδια δήλωσή της ενημερώνει την Αρχή ότι δεν πρόκειται να συλλέγει από τα προς επιλογή πρόσωπα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Τα ίδια διαβεβαιώνει και ο τηλεοπτικός σταθμός. Στο παραπάνω αρχείο καταχωρίζονται οι υποψήφιοι για υπογραφή σύμβασης συμμετοχής στην εκπομπή με σκοπό την επιλογή από αυτούς των προσώπων που τελικά θα συμμετάσχουν. Με βάση προσύμβαση που υπογράφεται, η εταιρεία αναλαμβάνει την υποχρέωση καταβολής στον τελικό νικητή 50.000.000 δρχ. (πενήντα εκατομμυρίων δραχμών) και στα λοιπά μέλη της ομάδας, για τη συμμετοχή τους, χρηματικού ποσού, που θα καθορισθεί αργότερα. Αυτοί που θα επιλεγούν υποχρεούνται να ζήσουν επί 112 ημέρες μαζί σε ειδικό στούντιο. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν θα έχουν την παραμικρή επικοινωνία με τον εξωτερικό κόσμο, δεν θα έχουν τηλέφωνο, τηλεόραση, ραδιόφωνο ή εφημερίδα, αλλά ούτε χαρτί και μολύβι. Θα έχουν εγκαταλείψει κάθε επαγγελματική, οικογενειακή ή κοινωνική τους σχέση ή δραστηριότητα. Στο σπίτι του Μεγάλου Αδερφού, όπως ονομάζεται η κατοικία, καθένας από τους «παίχτες» θα ζει με 11 αγνώστους έχοντας όλο αυτό το διάστημα ανύπαρκτες ιδιωτικές στιγμές. Το σπίτι είναι εξοπλισμένο με βιντεοκάμερες και αυτόματες συσκευές μαγνητοσκόπησης σε μεγάλο αριθμό και θα καταγράφεται κάθε τους κίνηση ή ήχος εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο επί επτά ημέρες την εβδομάδα. Επίσης, θα παρακολουθούνται συνεχώς από τους παραγωγούς και το κοινό. Είναι μάλιστα υποχρεωμένοι εφόσον δεν κοιμούνται να φέρουν ασύρματο μικρόφωνο. Και κατά τον ύπνο τους θα παρακολουθούνται. Ορισμένη ώρα κάθε μέρα θα γίνεται μοντάζ και θα συλλέγονται οι πιο ενδιαφέρουσες στιγμές, κατά την κρίση του παραγωγού και όχι του «παίχτη», οι οποίες και θα προβάλλονται από τον σταθμό, για χρονικό διάστημα 45΄ περίπου ημερησίως σε ώρα που ακόμα δεν έχει καθορισθεί. Παράλληλα, θα γίνεται συνεχής μετάδοση της εκπομπής μέσω του διαδικτύου και επομένως η δυνατότητα παρακολούθησης των διαδραματιζομένων στο σπίτι του Μεγάλου Αδερφού θα είναι δυνατή από κάθε ενδιαφερόμενο χρήστη ανά τον κόσμο, οπουδήποτε κι αν βρίσκεται. Η αποχώρηση από το σπίτι είναι ελεύθερη, αλλά πρέπει να δηλωθεί στο δωμάτιο «εξομολόγησης» και να εξηγηθούν οι λόγοι της αποχώρησης, η οποία επίσης μεταδίδεται. Εξάλλου σε τακτά χρονικά διαστήματα ένας από τους συμμετέχοντες αποβάλλεται με απόφαση των λοιπών συμμετεχόντων και του κοινού και τελικά απομένει ένας παίκτης που κερδίζει το έπαθλο.

Με βάση τα στοιχεία αυτά είναι φανερό ότι για λόγους εξυπηρέτησης των αναγκών της εκπομπής, και όχι μόνο, αφού η προβολή είναι αδιάλειπτη και μέσω του διαδικτύου, οδηγείται σε εξαφάνιση η ιδιωτική ζωή ως πυρήνας της ανθρώπινης προσωπικότητας. Η αναλαμβανόμενη υποχρέωση τείνει στον εξευτελισμό της αξίας του ανθρώπου κατά παράβαση και της επιταγής του άρθρου 2§1 Σ. Πράγματι, αριθμός πολιτών με αποκλειστικό σκοπό τη μικρή πιθανότητα κέρδους και την επιτυχία «δημοσιότητας» εμφανίζεται να απαλλοτριώνει την προσωπική του ζωή και να γίνεται έρμαιο της τηλεθέασης. Ο συμβαλλόμενος πολίτης γνωρίζει ότι δεν υπάρχει γι' αυτόν περίπτωση ιδιωτικότητας. Κάθε στιγμή του εικοσιτετραώρου είναι ορατός από αόριστο αριθμό προσώπων. Ελέγχεται η παραμικρή του κίνηση, δεν μπορεί να αποκρύψει καμία δραστηριότητά του, ακόμη και εκείνη που κατά παράδοση γίνεται σε μοναχικότητα, ενώ αδυνατεί και ενστικτώδεις ενέργειές του να ορίσει εκτός θεαματικότητας. Απαξιώνεται η ανθρώπινη του ύπαρξη και παρασύρεται από την τηλεθέαση, χωρίς να μπορεί να αντιδράσει. Εξευτελίζεται πολλές φορές, χωρίς ο ίδιος να το αντιλαμβάνεται. Και ο ύπνος του παρακολουθείται και προβάλλεται. Γίνεται κυριολεκτικά άθυρμα του σταθμού, αλλά και του κοινού που παρακολουθεί την εκπομπή ή την ιστοσελίδα του διαδικτύου. Όλα αυτά συνοδεύονται με την πλήρη απομόνωσή του από τον εξωτερικό κόσμο, ακόμα κι αν αυτό

επιβάλλεται από λόγους ανωτέρας βίας. Δεν έχει τηλέφωνο, δεν έχει τηλεόραση ή ραδιόφωνο, δεν μπορεί να δεχθεί επισκέψεις τρίτων, να στείλει μια επιστολή, αλλά ούτε και να ικανοποιήσει οποιαδήποτε καταναλωτική του ανάγκη, αφού τα αναγκαία τρόφιμα προσκομίζονται με μέριμνα του παραγωγού.

Με τις συνθήκες αυτές η συναίνεση του υποκειμένου, η οποία νομιμοποιεί τον υπεύθυνο της επεξεργασίας να συλλέξει προσωπικά δεδομένα και να δημιουργήσει αρχείο, είναι αντισυνταγματική, παράνομη και αντίθετη με τα χρηστά ήθη, αφού δημιουργεί συμπεριφορά αντικείμενη προς τις προεκτεθείσες συνταγματικές διατάξεις του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου, από τις οποίες απαγορεύεται η παραίτηση, αλλά επιπρόσθετα με τη συναίνεση αυτή, συνάπτεται σύμβαση με την οποία δεσμεύεται υπέρμετρα η ελευθερία και ως εκ τούτου είναι άκυρη.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι η δυνατότητα κάθε υποκειμένου να αποχωρήσει δεν μπορεί να νομιμοποιήσει από την πλευρά αυτή την συγκατάθεση, αφού ακόμα και αυτή (η αποχώρηση) γίνεται μόνο μετά από ειδική διαδικασία, η οποία δυσχεραίνει τις συνθήκες αποχώρησης (εξήγηση του λόγου σε ειδικό δωμάτιο με την πομπώδη ονομασία «δωμάτιο εξομολόγησης», βιντεοσκόπηση και μετάδοση της διαδικασίας αυτής). Σε κάθε περίπτωση, εφόσον αυτό δεν συμβεί, η υπέρμετρη δέσμευση της ελευθερίας και οι λοιποί καταπιεστικοί όροι θα εξακολουθούν να φέρονται ως δεσμευτικοί για τα μέρη καίτοι οδηγούν στα προαναφερθέντα αποτελέσματα.

Τέλος, αποδείχθηκε ότι υπεύθυνος επεξεργασίας και τήρησης του σχηματιζόμενου αρχείου είναι η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΕΝΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ» και όχι ο σταθμός, ο οποίος θα προβάλλει απλώς την εκπομπή για την οποία εδώ δεν πρόκειται. Πρέπει, επομένως, εφόσον ο επιδιωκόμενος με το αρχείο σκοπός περιέχει τις παραπάνω δεσμεύσεις, να επιβληθούν οι δέουσες διοικητικές κυρώσεις, μόνο σε βάρος της πιο πάνω εταιρείας. Ενόψει της ιδιαίτερης σοβαρότητας της παράβασης, πρέπει κατ' εφαρμογή του άρθρου 21§1 εδ. ε του ν. 2472/1997 να διαταχθεί η διακοπή της επεξεργασίας των σχετικών προσωπικών δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ

Διατάσσει τη διακοπή της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων βάσει των οποίων σχηματίζεται αρχείο από την ΑΕ με την επωνυμία «ΕΝΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ» για τους σκοπούς της εκπομπής «Μεγάλος Αδερφός», που πρόκειται να προβληθεί από τον τηλεοπτικό σταθμό ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ.

2.5 ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑΣ»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 96 / 2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 5.6.2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, τους Σ. Λύτρα, Ε. Κιουντούζη, Α. Παπαχρίστου, Π. Πάγκαλο και Β. Παπαπετρόπουλο, τακτικά μέλη, την Ε. Μήτρου, αναπληρωματικό μέλος, σε αναπλήρωση του Ν. Αλιβιζάτου, τακτικού μέλους, που δήλωσε ότι αυτοεξαιρείται, και τον κ. Ν. Φραγκάκη, αναπληρωματικό μέλος, ο οποίος με πράξη του Προέδρου είχε ορισθεί εισηγητής, προκειμένου να εξετάσει την από 7.2.2000 αίτηση αδείας της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εκκλησία της Σαηεντολογίας» και τα από 30.10.2000 αιτήματα της ανωτέρω εταιρείας. Παρούσα ήταν και η Κ. Καρβέλη ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνική Εκκλησία της Σαηεντολογίας» κατέθεσε στις 7.2.2000 αίτηση αδείας για λειτουργία αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα. Εισηγητής ορίστηκε με έγγραφη εντολή του προέδρου το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Ν. Φραγκάκης και βοηθός εισηγητή ο ελεγκτής Π. Δόνος. Η αίτηση αδείας συζητήθηκε στις 26.9.2000, οπότε και αποφασίσθηκε να κληθεί σε ακρόαση ο υπεύθυνος επεξεργασίας της εταιρείας. Η ακρόαση έλαβε χώρα σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 2472/97 κατά τη συνεδρίαση της 16.10.2000, κατά την οποία η αιτούσα εκπροσωπήθηκε από την υπεύθυνο επεξεργασίας .... και τον νομικό σύμβουλο της εταιρείας .... Την 30.10.2000 η εν λόγω εταιρεία υπέβαλε έγγραφο με νέα αιτήματα που, λόγω της φύσης τους, πρέπει να εξετασθούν από την Αρχή πριν από την αίτηση αδείας για λειτουργία αρχείου ευαίσθητων δεδομένων. Η Αρχή συζήτησε τα νέα αυτά αιτήματα κατά τη συνεδρίαση της 30.11.2000, οπότε αποφασίσθηκε να διενεργηθεί κατ' αρχάς διοικητικός έλεγχος στα αρχεία της εταιρείας. Ο έλεγχος διενεργήθηκε σε δύο φάσεις, στις 17.1.2001 και στις 6.3.2001, βάσει της από 15.1.2001 εντολής διενέργειας ελέγχου του Προέδρου της Αρχής προς τους Γκρίτζαλη Δημήτριο, αναπληρωματικό μέλος της Αρχής και Δόνο Πελοπίδα, ελεγκτή. Το πόρισμα του ελέγχου κατετέθη στις 12.3.2001 και συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση της 14.5.2001, μαζί με το αίτημα της εταιρείας να της κοινοποιηθεί το εν λόγω πόρισμα. Η Αρχή αποφάσισε να κοινοποιήσει το πόρισμα στην εταιρεία, όπερ και εγένετο στις 25.5.2001.

Α. Επί των από 30.10.2000 αιτημάτων του υπεύθυνου επεξεργασίας

Με την από 30.10.2000 αίτησή της προς την Αρχή, η ανωτέρω εταιρεία αιτείται τα εξής:

1) Βασιζόμενη σε δημοσίευμα της εφημερίδας «Έθνος» της 2.10.2000, σύμφωνα με το οποίο «η Αρχή έλαβε ήδη απόφαση να κρίνει ως μη νόμιμο το αρχείο που τηρεί η εταιρεία για τα μέλη της και να διατάξει την καταστροφή του», η εταιρεία χαρακτηρίζει την κλήση του υπεύθυνου επεξεργασίας ενώπιον της Αρχής ως εικονική και προσχηματική και ζητεί την ανάκληση της «απόφασης» και τη χορήγηση αντιγράφων της, καθώς και της εισηγήσεως βάσει της οποίας αυτή ελήφθη και των πρακτικών της συνεδριάσεως. Επίσης ζητεί την εξαίρεση του Προέδρου και των μελών της Αρχής από τη συζήτηση της εν λόγω αιτήσεως, λόγω παράβασης του άρθρου 18 του Ν. 2472/97 και των άρθρων 252 και 259 Π.Κ. Τέλος ζητεί να κληθεί ο υπεύθυνος επεξεργασίας στη συζήτηση της αίτησης.

2) Επικαλούμενη την τροποποίηση του Νόμου 2472/97 και την προσθήκη στο άρθρο 7, όπως αυτή προκύπτει από τη δημοσίευσή της στο ΦΕΚ αρ. 84 της 15.3.2000, καθώς επίσης το άρθρο 8 της 95/46/ΕΚ Οδηγίας, ζητεί να γίνει δεκτή η παραίτησή της από την αίτηση αδείας που έχει υποβάλει την 7.2.2000, διότι κατά την άποψη της εταιρείας δεν υφίσταται, βάσει των συγκεκριμένων διατάξεων,

υποχρέωση γνωστοποίησης και αδειοδότησης για τη λειτουργία αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα των «μελών» της ή, αλλιώς, να απορριφθεί η από 07.02.2000 αίτηση για τον ίδιο λόγο.

Επί των ανωτέρω αιτημάτων η Αρχή αποφαίνεται:

Για τα υπό 1):

Η Αρχή δεν έχει εκδώσει την απόφαση για την οποία κάνει λόγο η εταιρεία. Εφόσον δεν υπάρχει τέτοια απόφαση, παρέλκει η περαιτέρω συζήτηση, τόσο της ζητούμενης ανάκλησης απόφασης που δεν έχει ληφθεί, όσο και των αιτημάτων των σχετικών με τη χορήγηση αντιγράφων της εισήγησης και των πρακτικών. Για τον ίδιο λόγο απορρίπτεται ως άνευ αντικειμένου και πάντως ως απαράδεκτη η αίτηση εξαίρεσης του Προέδρου και όλων των μελών της Αρχής. Εξαίρεση, που ούτως ή άλλως, θα εσήμαινε και αδυναμία νόμιμης σύνθεσης και λειτουργίας του οργάνου, που δεν είναι επιτρεπτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2690/99. Εξάλλου ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει ήδη κληθεί σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 2472/97 στη συνεδρίαση της 26.9.2000, οπότε και εμφανίσθηκε κατά τη συζήτηση της αίτησης χορήγησης της άδειας. Εκ νέου κλήση του κρίνεται ως μη αναγκαία, αφού μάλιστα ο ίδιος ο υπεύθυνος επεξεργασίας προσκόμισε στην Αρχή τα συμπληρωματικά στοιχεία που του ζητήθηκαν στην ως άνω συνεδρίαση.

Για τα υπό 2):

Κατά το χρόνο κατάθεσης της αίτησης αδείας, στις 7.2.2000, δεν υπήρχε η τροποποίηση του νόμου, η οποία αφορά τις προϋποθέσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψεως αδείας. Η εξέταση της αίτησης άρχισε και η σχετική διαδικασία κινήθηκε πριν από την παραπάνω τροποποίηση.

Ως προς την υπαγωγή της εταιρείας στις διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας και του άρθρου 7Α του Νόμου 2472/97, σημειώνονται τα ακόλουθα: Σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 8 της οδηγίας δεν ισχύει η απαγόρευση της επεξεργασίας δεδομένων ευαίσθητου χαρακτήρα αν η επεξεργασία πραγματοποιείται από ίδρυμα, σωματείο, η οποιοδήποτε άλλο μη κερδοσκοπικό φορέα ο οποίος επιδιώκει πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ή συνδικαλιστικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι η επεξεργασία αφορά τα μέλη του ή πρόσωπα με τα οποία το ίδρυμα, το σωματείο ή ο φορέας διατηρεί, ως εκ του σκοπού του, τακτικές επαφές και τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους μόνον με τη συγκατάθεση των προσώπων στα οποία αναφέρονται. Το άρθρο 8 δεν θέτει εκτός λειτουργίας τις υπόλοιπες διατάξεις της, οι οποίες αφορούν τη νομιμότητα της επεξεργασίας και συγκεκριμένα το άρθρο 6 παρ. α, β, γ, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει α) να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία, β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς, γ) να είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία. Οι διατάξεις της οδηγίας όμως επιτρέπουν στον εθνικό νομοθέτη να θέσει όρους για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και αυτών των κατηγοριών, πράγμα που έπραξε ο Έλληνας νομοθέτης με τη ρύθμιση του άρθρου 7 του Ν. 2472/97, σύμφωνα με την οποία προϋποτίθεται η άδεια της Αρχής για οποιαδήποτε επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων.

Στο άρθρο 7Α του Ν. 2472/97 ο Έλληνας νομοθέτης, με σκοπό πάντα την αποτελεσματικότερη προστασία του υποκειμένου των δεδομένων, εξαιρεί από την υποχρέωση γνωστοποίησης και αδείας, τις επεξεργασίες που αφορούν αποκλειστικά δεδομένα μελών ή εταίρων, όταν η επεξεργασία γίνεται από σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα μελών ή εταίρων και εφόσον αυτά έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Εξάλλου κατά την παρ. 2 του ιδίου άρθρου και στις περιπτώσεις αυτές ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπόκειται σε όλες τις υποχρεώσεις του νόμου. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται μεταξύ άλλων:

1) ότι η υποχρέωση του υπεύθυνου της επεξεργασίας να γνωστοποιήσει την τήρηση αρχείου και τις επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων στις οποίες προβαίνει, ή να ζητήσει άδεια για την τήρησή τους σε περίπτωση που η επεξεργασία περιλαμβάνει ευαίσθητα δεδομένα, δεν υφίσταται, όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι εταιρεία, σωματείο ή ένωση προσώπων και το αρχείο αφορά τα μέλη του και όχι άλλα υποκείμενα δεδομένων, τα οποία συνδέονται με τον υπεύθυνο επεξεργασίας με οποιοδήποτε άλλο δεσμό ή σχέση. Το άρθρο 7Α του Ν. 2472/97 που εξαιρεί σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα από την υποχρέωση λήψης άδειας, αν πρόκειται μόνο για τα δεδομένα μελών ή εταίρων τους και όχι για τα δεδομένα άλλων προσώπων με τα οποία έρχεται σε επαφή ο υπεύθυνος επεξεργασίας, επικρατεί κατά τούτο της οδηγίας, με την οποία δεν συγκρούεται αφού παρέχει μείζονα από αυτή προστασία στο υποκείμενο των δεδομένων.

2) ότι σε κάθε περίπτωση, δηλαδή ακόμη και αν πρόκειται για μέλη, εταίρους κ.λπ., που έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους, και πάλι πρέπει να τηρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις τήρησης και λειτουργίας του αρχείου. Επομένως πρέπει να τηρούνται και οι διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 2472/97, σύμφωνα με τις οποίες η επεξεργασία, για να είναι νόμιμη, πρέπει να έχει ορισμένο σκοπό και τα δεδομένα να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται ενόψει του σκοπού αυτού.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, δυνάμει του από 7.1.1997 συμφωνητικού που δημοσιεύθηκε στα βιβλία εταιρειών του Πρωτοδικείου Αθηνών οι: ...., ... και .... συνέστησαν αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Ελληνικό Κέντρο Διανοητικής και Σαηεντολογίας», διεπόμενη από τα άρθρα 748 επ. ΑΚ. Μετά την τροποποίηση του καταστατικού, ισχύει αυτό που υπογράφηκε στην Αθήνα την 1η Μαρτίου 1999 και κατατέθηκε νομίμως στο Πρωτοδικείο Αθηνών την 15η Μαρτίου 1999 με αριθμό 2956. Με βάση το συμφωνητικό αυτό μέλη της εταιρείας είναι τα υπογράφοντα 24 φυσικά πρόσωπα. Ως επωνυμία ορίζεται η «Ελληνική Εκκλησία της Σαηεντολογίας», έδρα της η Αθήνα και σκοπός (άρθρο 3) θρησκευτικός.

Συγκεκριμένα, σκοπός της εταιρείας είναι:

α) Να ιδρύσει και λειτουργήσει την εκκλησία της θρησκείας της Σαηεντολογίας στην Ελλάδα που σκοπό έχει να μεταδώσει στον άνθρωπο τη γνώση του απείρου Όντος και να του αποκαλύψει ό,τι μπορεί να γίνει αντιληπτό σχετικά με τον Θεό.

β) Να παρουσιάζει, διαδίδει εφαρμόζει τις αρχές, διασφαλίζει και διατηρεί την καθαρότητα και ακεραιότητα

της θρησκείας της Σαηεντολογίας, όπως αναπτύχθηκε και διατυπώθηκε από τον Λ. Ρον Χάμπαρτ και όπως περιγράφεται στις Γραφές της θρησκείας της Σαηεντολογίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ότι το τηρούμενο από την εταιρεία αρχείο ευαίσθητων δεδομένων των προσώπων που δεν έχουν την ιδιότητα του εταίρου, δεν υπάγεται στις εξαιρέσεις του άρθρου 7Α και επομένως απαιτείται άδεια της Αρχής για τη νόμιμη τήρηση και λειτουργία του. Με βάση τη διάταξη αυτή, η εξαίρεση αφορά μόνον τους εταίρους της Σαηεντολογίας και όχι τα πρόσωπα που λαμβάνουν μέρος στις συνεντεύξεις (auditings) (υπό Β), δίχως να συνδέονται με οποιαδήποτε εταιρική σχέση. Σύμφωνα με το παραπάνω σκεπτικό, η υποχρέωση λήψης άδειας για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξακολουθεί να υφίσταται, για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων συνεντευξιαζομένων, που δεν έχουν παράλληλα και την ιδιότητα του εταίρου.

Β. Σχετικά με την από 7.2.2000 αίτηση άδειας λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων δεδομένων

Η παραπάνω εταιρεία κατέθεσε στις 7.2.2000 στην Αρχή αίτηση αδείας για την λειτουργία αρχείου με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των εταίρων και «μελών» της.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που η αιτούσα εκθέτει προς την Αρχή στο κατατεθειμένο έντυπο (έντυπο 2.0), η εταιρεία συλλέγει και τηρεί ευαίσθητα δεδομένα τα οποία προέρχονται από συνεντεύξεις, που υπεισέρχονται σε όλες τις λεπτομέρειες της ιδιωτικής ζωής των συνεντευξιαζομένων. Κατ' αποτέλεσμα συλλέγονται και γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας προσωπικά δεδομένα που αφορούν το σύνολο σχεδόν των ευαίσθητων δεδομένων, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 του Ν. 2472/97 και αναφέρονται στην αίτηση αδείας της εταιρείας.

Συγκεκριμένα συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία δεδομένα που αφορούν εθνικότητες, μειονότητες, φυλετική προέλευση, πολιτικά φρονήματα, θρησκευτικές πεποιθήσεις, φιλοσοφικές πεποιθήσεις, συμμετοχή σε ενώσεις ή σωματεία, συνδικαλιστική δράση, υγεία (φυσική κατάσταση, πνευματική κατάσταση, ανικανότητες και αναπηρίες, ιατρικό ιστορικό ασθενούς), κοινωνική πρόνοια, ερωτική ζωή (σεξουαλική ζωή), ποινικές διώξεις και καταδίκες.

Τα δεδομένα αυτά τηρούνται σε φακέλους, οι οποίοι ονομάζονται «φάκελοι προκαθαρών» και χρησιμοποιούνται από τους auditors της εταιρείας για να κρίνουν, πότε ο «προκαθαρός» περνάει στη φάση του «καθαρού» (θετάν, όπως ονομάζεται στην ορολογία της Σαηεντολογίας). Σημειώνεται ότι οι φάκελοι αυτοί τηρούνται καθ' όλη τη χρονική διάρκεια κατά την οποία το υποκείμενο των δεδομένων είναι στη φάση του «προκαθαρού», ενώ το υποκείμενο δεν έχει πρόσβαση στους ανωτέρω φακέλους, όπως αναφέρεται στο έντυπο ενημέρωσης και συγκατάθεσης που προσκομίστηκε.

Για τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων αυτών, όπως δηλώνεται από την αιτούσα, υπάρχει η έγγραφη συγκατάθεση των εταίρων και των «μελών» της εταιρείας, σύμφωνα με το έντυπο συγκατάθεσης που επισυνάπτεται στην αίτηση αδείας.

Με βάση την με αριθμό πρωτοκόλλου 06ΑΠ/15.1.2001 εντολή διενέργειας ελέγχου του Προέδρου της Αρχής, η Αρχή διενήργησε διοικητικό έλεγχο στα τηρούμενα από την εταιρεία αρχεία. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι η εταιρεία τηρεί τα εξής αρχεία προσωπικών δεδομένων:

1) Αρχείο με φακέλους μελών και άλλων προσώπων που έχουν έρθει σε επαφή με την εταιρεία. Κατά τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι τα πρόσωπα αυτά δεν είναι επαρκώς ενημερωμένα για το ότι τα στοιχεία τους θα συμπεριληφθούν σε αρχείο. Επίσης η εταιρεία διαβιβάζει στοιχεία των προσώπων που θέλουν να γίνουν μέλη της διεθνούς εκκλησίας της Σαηεντολογίας, στις Ολλανδικές Αντίλλες, όπου ευρίσκεται η έδρα της.

2) Αρχείο των προσώπων που συμμετέχουν σε auditings (συνεντεύξεις) (φάκελοι προκαθαρών).

3) Αρχείο μελών σε ηλεκτρονική μορφή.

4) Αρχείο εντύπων, όπου υπάρχει η έγγραφη συγκατάθεση των εταίρων και των «μελών» της Σαηεντολογίας.

5) Αρχείο αποκομμάτων εφημερίδων, με δημοσιεύματα που αφορούν την εταιρεία, ταξινομημένα κατά χρονολογική σειρά.

6) Αρχείο φακέλων «ηθικής», όπου καταγράφονται σε αναφορές περιστατικά σχετικά με τη συμπεριφορά των μελών μεταξύ τους και απέναντι στην εταιρεία, σύμφωνα με τον κώδικα ηθικής της Σαηεντολογίας.

7) Αρχείο φακέλων μαθητών όπου αναγράφονται οι επιδόσεις των προσώπων που λαμβάνουν μέρος στα σεμινάρια της Σαηεντολογίας.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη της τα ανωτέρω, δηλαδή την αίτηση, την ακρόαση του υπεύθυνου επεξεργασίας και τις εξηγήσεις που έδωσε ο υπεύθυνος επεξεργασίας, το υπόμνημα της εταιρείας και τα προσκομισθέντα στοιχεία, όλο χωρίς εξαίρεση το αποδεικτικό υλικό, καθώς και το από 12.3.2001 πόρισμα του διενεργηθέντος διοικητικού ελέγχου, σκέφτηκε κατά το νόμο και έκρινε ως εξής:

1) Η λήψη της συγκατάθεσης δεν σημαίνει την απεμπόληση άλλων κατοχυρωμένων δικαιωμάτων, όπως του δικαιώματος πρόσβασης, ή τη μη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 4 παρ. 1 περ. δ του Ν. 2472/97 σχετικά με την τήρηση προσωπικών δεδομένων μόνο κατά τη διάρκεια που δικαιολογείται από τον σκοπό της επεξεργασίας.

2) Η νομιμότητα της επεξεργασίας κρίνεται με βάση το άρθρο 4 παρ. 1 περ. β) του Ν. 2472/97, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να εξετασθεί αν τα δεδομένα που συλλέγονται είναι συναφή ή πρόσφορα για την εξυπηρέτηση του σκοπού της επεξεργασίας, έτσι όπως αυτός καθορίζεται από το καταστατικό της εταιρείας και περιγράφεται στην αίτηση αδείας. Η επίκληση του σκοπού της παροχής θρησκευτικών υπηρεσιών, όπως περιγράφεται γενικά στην αίτηση της εταιρείας, δεν είναι επαρκής για να δικαιολογήσει τη δυνητική κατάρτιση γενικών μορφοτύπων προσωπικότητας, με βάση την επεξεργασία του συνόλου σχεδόν των ευαίσθητων δεδομένων. Η παροχή τέτοιων υπηρεσιών δεν παρέχει το δικαίωμα στον παροχέα να αποκτά καθολική γνώση των στοιχείων της προσωπικότητας του υποκειμένου -πολύ λιγότερο να αρχειοθετήσει το σύνολο των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του που ενδέχεται να προκύψουν από τις «εξομολογήσεις». Ανεξάρτητα από το αν ο σκοπός είναι θρησκευτικός ή όχι, το αρχείο ή η επεξεργασία δεν μπορεί να συμπεριλαμβάνει το σύνολο των ευαίσθητων δεδομένων του υποκειμένου. Κάτι τέτοιο αντίκειται, όχι μόνο στις αρχές του άρθρου 4 του ν. 2472/97, αλλά και στη συνταγματικά κατοχυρωμένη ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 2 παρ. 1 Σ.) και προσβάλλει υπέρμετρα τις θεμελιώδεις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων και την ιδιωτική τους ζωή (άρ. 1 του Ν.

2472/97). Είναι πασίγνωστο ότι σε όλες τις γνωστές θρησκείες, μπορεί μεν να γνωστοποιούνται ευαίσθητα δεδομένα προφορικά, αλλά δεν τηρούνται παρόμοια αρχεία και δεν υποβάλλεται σε επεξεργασία το σύνολο των ευαίσθητων δεδομένων των υποκειμένων, ούτε κατά το στάδιο της κατήχησης, ούτε κατά την τέλεση μυστηρίων, ούτε κατά τη φάση της εξομολόγησης. Επίσης δεν προκύπτει από τους σκοπούς της εταιρείας, όπως αυτοί περιγράφονται στο καταστατικό της, ότι αυτοί δεν δύνανται να εκπληρωθούν χωρίς την τήρηση των παραπάνω αρχείων και τη διενέργεια των περιγραφομένων στην αίτηση της εταιρείας επεξεργασιών. Ανεξάρτητα, επομένως, από το αν ο σκοπός είναι ή όχι θρησκευτικός, το σύνολο των τηρουμένων ευαίσθητων δεδομένων και των διενεργουμένων επεξεργασιών τους, δεν βρίσκεται σε σχέση συνάφειας και προσφορότητας με τους σκοπούς της εταιρείας, έτσι όπως αυτοί αναφέρονται στο καταστατικό της και, κατά συνέπεια, η επεξεργασία αντίκειται στο άρθρο 4 του Ν. 2472/97, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει η συγκατάθεση των υποκειμένων ή όχι. Σημειώνεται ότι, όπως προκύπτει από έγγραφα που προσκομίσθηκαν από την εταιρεία στην Αρχή (αρ. πρωτ. 530 27.2.2001), εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως «είκοσι πιστών της σαηεντολογικής θρησκείας», κατά της απόφασης Α3-88/17.10.2000 του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με την οποία απέρριψε αίτησή τους για τη χορήγηση αδείας ευκτηρίου οίκου. Κατά τη συζήτηση της ως άνω αιτήσεως ακυρώσεως αναμένεται να κριθεί και το ζήτημα του θρησκευτικού χαρακτήρα της «Ελληνικής Εκκλησίας της Σαηεντολογίας».

3) Η συγκατάθεση για την απεμπόληση ή την μη άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης του άρθρου 12 του Ν. 2472/97, είναι άκυρη, αφού κάτι τέτοιο δεν εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις της παρ. 5 του ίδιου άρθρου, ενώ εξάλλου το δικαίωμα είναι δημοσίας τάξης και δεν επιτρέπεται παραίτηση από αυτό. Συνεπώς, τα υποκείμενα διατηρούν στο ακέραιο το δικαίωμα πρόσβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΑΡΧΗ

Απορρίπτει την αίτηση εξαίρεσης του Προέδρου και των μελών της Αρχής.

Απορρίπτει την από 7.2.2000 αίτηση της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με τη επωνυμία «Ελληνική Εκκλησία της Σαηεντολογίας», η οποία εδρεύει στην οδό .... στην ...., για τήρηση και λειτουργία αρχείου ευαίσθητων δεδομένων, προσώπων που δεν έχουν την ιδιότητα του εταίρου της.

Κρίνει ότι είναι παράνομη α) η τήρηση και λειτουργία αρχείου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων προσώπων που έχουν την ιδιότητα του εταίρου και ότι β) η παραίτηση των υποκειμένων από το δικαίωμα πρόσβασης στα προσωπικά τους δεδομένα που υφίστανται επεξεργασία από την εταιρεία, είναι άκυρη.

Όσον αφορά τα αρχεία «μελών» και άλλων προσώπων που έρχονται σε επαφή με την εταιρεία, υποχρεώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να ενημερώνει τα υποκείμενα, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 2472/97 και τις σχετικές αποφάσεις της Αρχής, ότι τα δεδομένα τους αρχειοθετούνται από την εταιρεία, τηρούμενα σε φακέλους.

2.6 ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτικές συνεδριάσεις κατά τις ημερομηνίες 22.1.2001, 12.2.2001, 22.2.2001, 12.3.2001, 9.4.2001, 27.4.2001, 18.6.2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Α. Παπαχρίστου, Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Β. Παπαπετρόπουλο, Σ. Λύτρα, Π. Πάγκαλο, τακτικά μέλη, για να συζητήσει για την έκδοσης Οδηγίας με θέμα τα αρχεία των εργαζομένων. Χρέη εισηγητή στην υπόθεση με εντολή Προέδρου είχε αναλάβει η Ε. Μήτρου. Παρούσα χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Ε. Τσιγγάνου, Γραμματέας.

Η Ε. Μήτρου ανέπτυξε προφορικά την από 10.6.2001 εισήγησή της. Επακολούθησε διεξοδική συζήτηση και, σύμφωνα με το άρθρο 19§1 περ. θ΄, Ν. 2472/1997, η Αρχή εξέδωσε την ακόλουθη οδηγία

ΟΔΗΓΙΑ ΑΡ. 115 / 2001

Α΄ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Κατά τη διάρκεια της θητείας της η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων αντιμετώπισε πολλές φορές ζητήματα που αφορούν την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων. Ειδικότερα, είτε ύστερα από καταγγελία μεμονωμένων εργαζομένων αλλά και συλλογικών οργανώσεών τους είτε με αφορμή δημοσιεύματα του τύπου, η Αρχή ασχολήθηκε με ζητήματα που άπτονται της παρακολούθησης επικοινωνιών των εργαζομένων, της επιτήρησης των χώρων εργασίας, της διαβίβασης δεδομένων των εργαζομένων σε τρίτους, της χρήσης βιομετρικών μεθόδων για τον έλεγχο της πρόσβασης στο χώρο εργασίας, κ.ά., και εξέδωσε σειρά αποφάσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται η με αριθμό 245/2000 απόφαση με την οποία καθορίζεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων εργαζομένων για τον έλεγχο εισόδου και εξόδου τους στους χώρους εργασίας με τη μέθοδο της δακτυλοσκόπησης, καθώς και η με αριθμό 637/18/2000 απόφαση που αφορά τον έλεγχο των τηλεφωνημάτων των εργαζομένων στον χώρο εργασίας.

Κατά την εξέταση των σχετικών υποθέσεων η Αρχή διαπίστωσε:

α) την ευρεία έκταση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων και την ένταση της χρήσης μεθόδων παρακολούθησης.

β) την αναγκαιότητα και ταυτόχρονα τη δυσχέρεια εξειδίκευσης της στάθμισης δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εργασιακής σχέσης, η οποία χαρακτηρίζεται κατά κανόνα από μια εγγενή ανισότητα των μερών. Η επεξεργασία δεδομένων επί τη βάσει της συγκατάθεσης ή της εκπλήρωσης υποχρεώσεων από τη σύμβαση εργασίας (άρθρα 5 και 7 του Ν. 2472/97 όπως ισχύει) είναι μεν νόμιμη αλλά, όπως διαπιστώνει η Αρχή, η αφηρημένη κανονιστική διατύπωση δεν λαμβάνει υπόψη το στοιχείο της εξάρτησης στο πλαίσιο της σχέσης εργασίας. Το στοιχείο αυτό αποδυναμώνει τη βαρύτητα της ελεύθερης συγκατάθεσης ή της ελεύθερης διαμόρφωσης του περιεχομένου της σύμβασης.

γ) τη διαθεσιμότητα και χρήση πολλών νέων τεχνικών μεθόδων για την επιτήρηση των εργαζομένων, που θέτουν νέα ζητήματα όπως είναι η έκταση του ελέγχου του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή η χρήση βιομετρικών μεθόδων για την οργάνωση της εργασίας.

Αξίζει να επισημανθεί ότι ανάλογες διαπιστώσεις και, κυρίως, η επισήμανση της ανεπάρκειας της συγκατάθεσης ως αυτοτελούς βάσης για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων διατρέχουν και καθορί-

ζουν το πρόσφατο κείμενο εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της απασχόλησης.

Η Αρχή έχει ήδη αντιμετωπίσει τα συγκεκριμένα θέματα που έχουν τεθεί με τους γενικούς κανόνες που έχει εισαγάγει ο νομοθέτης με τους Ν. 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και Ν. 2774/99 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Ωστόσο διαπιστώνει ότι η εφαρμογή των γενικών κανόνων, λόγω της οριζόντιας φύσης τους, δεν λαμβάνει υπόψη τους ιδιαίτερους σκοπούς, τις συνθήκες και γενικά το περιβάλλον της εργασιακής σχέσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ερμηνευτικά προβλήματα και σε ανασφάλεια δικαίου που ενδέχεται μάλιστα να προβληθούν ως πρόσχημα για την ένταση του ελέγχου των εργαζομένων και τον περιορισμό των δικαιωμάτων τους. Οι σχετικοί προβληματισμοί της Αρχής ενισχύονται από το γεγονός ότι ο Ν. 2819/2000 (άρθρο 8 που προσθέτει νέο άρθρο 7Α) επέφερε τροποποιήσεις στον Ν. 2472/97 και -μεταξύ των άλλων- εξαιρεί την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που πραγματοποιείται στο πεδίο των σχέσεων εργασίας από τις υποχρεώσεις γνωστοποίησης και αίτησης για άδεια. Συνεπώς, ο υπεύθυνος επεξεργασίας που, στις περισσότερες περιπτώσεις (είτε τυπικά είτε κατ΄ αποτέλεσμα) ταυτίζεται με τον εργοδότη ή τον προϊστάμενο, ορίζει κατ΄ αρχήν μόνος του τους όρους της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων - υποκείμενος βέβαια σε κάθε περίπτωση στον κατασταλτικό έλεγχο της Αρχής. Πρέπει να σημειωθεί η νέα πρόσφατη τροποποίηση της σχετικής παραγράφου του άρθρου 7Α (άρθρο 34 Ν. 2915/2001 ΦΕΚ 109 Α΄) με την οποία αίρεται κάθε αμφιβολία για την εφαρμογή της προαναφερόμενης ρύθμισης και στον δημόσιο τομέα. Είναι αυτονόητο ότι η παραπάνω διάταξη αφορά τις περιπτώσεις που η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων γίνεται αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση της σχέσης εργασίας. Επομένως, αν αναφέρεται μόνο έμμεσα σε αυτήν ή αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας προβαίνει σε διαβίβαση δεδομένων σε τρίτους δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης ή αίτησης αδείας.

Για τους λόγους αυτούς η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, ασκώντας την αρμοδιότητα του άρθρου 19 παρ. 1 α, έκρινε σκόπιμη την έκδοση της παρούσας Οδηγίας, με την οποία ερμηνεύονται οι κανόνες των Ν. 2472/97 και 2774/99, ώστε να είναι ευκολότερη και σαφέστερη η εφαρμογή των επιταγών του νόμου, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων. Η χρησιμότητα της ενιαίας εφαρμογής των θεμάτων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ειδικούς τομείς, και επομένως και στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, είναι αυτονόητη και χρήσιμη. Η ενιαία εφαρμογή της χρήσης των προσωπικών δεδομένων στον τομέα της εργασίας, στο σημαντικότερο βάθρο δηλ. της κοινωνικής συνοχής, θα συντελέσει στην ασφάλεια του δικαίου και στη γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των κοινωνικών εταίρων. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να τονιστούν τα ακόλουθα:

1. Η Οδηγία αυτή, εκδίδεται με σκοπό να καθορισθούν τα ακραία όρια εντός των οποίων ο εργοδότης/προϊστάμενος, ασκώντας το διευθυντικό του δικαίωμα και δικαίωμα οργάνωσης της επιχείρησης, δικαιούται, κατά την κείμενη νομοθεσία, να επεξεργάζεται τα προσωπικά δεδομένα των εργαζόμενων.

2. Η Οδηγία δεν θέτει νέους κανόνες δικαίου, πρωτογενείς ή δευτερογενείς. Με αυτήν επιχειρείται ερμηνευτική εξειδίκευση της νομοθεσίας περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά την εκτέλεση της εργασιακής σχέσης. Δηλαδή η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, προσπαθώντας να συλλάβει τις περιπτώσεις επεξεργασίας που είναι δυνατό να εμφανισθούν κατά την εκτέλεση της εργασιακής σχέσης και έχοντας υπόψη την κείμενη νομοθεσία, προβαίνει στην κατά την κρίση της ερμηνεία, αφήνοντας έτσι να διαφανεί πώς θα έκρινε στο μέλλον μία συγκεκριμένη περίπτωση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που θα εμφανίζονταν ενώπιόν της προκειμένου να αποφανθεί αν αυτή είναι νόμιμη ή όχι.

Η Αρχή, κατά την επεξεργασία της παρούσας Οδηγίας, και για διευκόλυνση της κατανόησης της έννοιας του Ν. 2472/1997 στον ειδικό τομέα της εργασιακής σχέσης, έλαβε επίσης υπόψη τη Σύσταση (89) 2 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που χρησιμοποιούνται για σκοπούς απασχόλησης, καθώς και τον Κώδικα καλής πρακτικής (code of practice) του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων. Τα δύο αυτά κείμενα δεν είναι δεσμευτικού χαρακτήρα. Το τελευταίο μάλιστα δεν αναφέρεται σε υποχρεώσεις του νομοθέτη αλλά σε υποχρεώσεις του εργοδότη και η αναφορά στο εθνικό δίκαιο είναι έμμεση. Ωστόσο, παρά την έλλειψη δεσμευτικότητας, είναι σημαντικά κείμενα, καθώς κωδικοποιούν τόσο τα βασικά ζητήματα όσο και τις τάσεις σε αυτό το ιδιαίτερα ευαίσθητο πεδίο. Η Αρχή έλαβε επίσης σοβαρά υπόψη το σχετικό κείμενο εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που καταγράφει τις αρχικές σκέψεις της Επιτροπής και απευθύνεται στην Ομάδα 29 (Ομάδα που ιδρύθηκε με την κοινοτική Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και στην οποία συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εθνικών αρχών ελέγχου των χωρών της Ε.Ε.)

Σε περίπτωση που προκύψουν ερωτήματα ή προβλήματα ως προς την εφαρμογή του νόμου ή/και της Οδηγίας αυτής είναι προφανές ότι η Αρχή -ήδη λόγω της αρμοδιότητάς της αλλά και με βάση τον τρόπο που αντιλαμβάνεται την αποστολή της- είναι στη διάθεση των ενδιαφερομένων, εργαζομένων και υπεύθυνων επεξεργασίας.

Β΄ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ -ΕΝΝΟΙΕΣ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Αντικείμενο της παρούσας Οδηγίας είναι η ερμηνεία των κανόνων του Ν. 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του Ν. 2774/99 για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα, προς τον σκοπό της ενιαίας εφαρμογής τους και η προσαρμογή τους στο πεδίο των σχέσεων απασχόλησης.

2. Ο νομοθέτης, με τον Ν. 2472/97, επέλεξε ορισμένες έννοιες, οι οποίες είναι σημαντικές για την κατανόηση και εφαρμογή του νόμου, και προσέδωσε σε αυτές δεσμευτικό νομοθετικό περιεχόμενο. Η Αρχή θεωρεί χρήσιμο να διευκρινίσει τις έννοιες αυτές σε σχέση με την επεξεργασία και προστασία προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των σχέσεων απασχόλησης.

3. Ως εργαζόμενοι στην παρούσα Οδηγία νοούνται οι απασχολούμενοι τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτι-

κό τομέα. Στην τελευταία περίπτωση, η Οδηγία βρίσκει εφαρμογή εφόσον πρόκειται για πρόσωπα που εργάζονται κατά τις οδηγίες και υπό τον έλεγχο του εργοδότη. Κρίσιμο στοιχείο για την εφαρμογή της Οδηγίας συνιστά δηλαδή η σχέση εξάρτησης μεταξύ προϊσταμένου/εργοδότη και υπαλλήλου. Το κύρος της σχέσης απασχόλησης είναι αδιάφορο.

4. Ως εργαζόμενοι κατά την παρούσα Οδηγία νοούνται επίσης α) οι υποψήφιοι για εργασία καθώς και β) οι πρώην εργαζόμενοι. Ως προς την πρώτη περίπτωση δεν συντρέχει μεν εξαρχής η σχέση εξάρτησης που χαρακτηρίζει την εργασιακή σχέση, ωστόσο είναι προφανές ότι κάποιος που αναζητεί εργασία βρίσκεται κατά κανόνα σε θέση που δεν του επιτρέπει να επιλέξει ελεύθερα ποια δεδομένα που τον αφορούν θα καταστήσει γνωστά και προσιτά σε τρίτους και άρα χρειάζεται αυξημένη προστασία. Στην περίπτωση των πρώην εργαζομένων είναι προφανές ότι η λύση της εργασιακής σχέσης δεν σημαίνει και αποδέσμευση από τους κανόνες νόμιμης και θεμιτής επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Περαιτέρω χρήση των δεδομένων θα μπορούσε να έχει δυσμενείς επιπτώσεις τόσο για την προστασία της προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας όσο και για τα ιδιαίτερα έννομα συμφέροντα του πρώην εργαζομένου (π.χ. αναζήτηση νέας εργασίας κ.λπ.)

5. Αντίστοιχα, ως εργοδότης (ή προϊστάμενος στην περίπτωση των δημοσίων αρχών) νοείται στην προκειμένη Οδηγία αυτός που προσδιορίζει δεσμευτικά την οργάνωση, το περιεχόμενο και γενικά τους όρους της εργασίας. Η Οδηγία απευθύνεται, ωστόσο, στους υπεύθυνους επεξεργασίας, ανεξαρτήτως εάν ταυτίζονται με τον εργοδότη ή προϊστάμενο. Αυτούς βαρύνει η συμμόρφωση προς τους γενικούς κανόνες επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτοί ερμηνεύονται και διευκρινίζονται στην παρούσα Οδηγία.

6. Ως σκοποί επεξεργασίας που σχετίζονται με τη σχέση απασχόλησης και, κατά τούτο, δεν υπερβαίνουν ούτε περιγράφουν την αρχή του σκοπού (άρθρο 4 παρ. 1) νοούνται αυτοί που αφορούν την επιλογή και πρόσληψη του εργαζομένου, την εκπλήρωση της εργασιακής σχέσης και των εκατέρωθεν υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή, την εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων, καθώς και την οργάνωση της εργασίας (καθορισμός των μέσων, μεθόδων, προτεραιοτήτων κλπ.).

7. Έλεγχος και παρακολούθηση των εργαζομένων: Στην παρούσα Οδηγία ως έλεγχος και παρακολούθηση νοείται η χρήση μέσων παρακολούθησης, ιδίως ηλεκτρονικών υπολογιστών, κυκλωμάτων παρακολούθησης, ηχοσκόπησης, βιντεοσκόπησης, μεθόδων παρακολούθησης των επικοινωνιών ή των κινήσεων των εργαζομένων με σκοπό τον έλεγχο αυτών ή/και των χώρων και εγκαταστάσεων εργασίας.

8. Βιομετρικές μέθοδοι: Ως βιομετρικές μέθοδοι νοούνται οι τεχνικές πιστοποίησης της ταυτότητας των εργαζομένων μέσω ανάλυσης σταθερών χαρακτηριστικών τους. Οι βιομετρικές μέθοδοι μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες: α) στις τεχνικές που στηρίζονται στην ανάλυση φυσικών ή γενετικών χαρακτηριστικών (όπως δακτυλικών αποτυπωμάτων, γεωμετρίας της παλάμης, ανάλυσης της κόρης του ματιού, των χαρακτηριστικών του προσώπου, του DNA) και β) στις τεχνικές που στηρίζονται στην ανάλυση συμπεριφοράς, όπως υπογραφής, φωνής, τρόπου πληκτρολόγησης.

9. Χώροι εργασίας: Για τους σκοπούς της παρούσας Οδηγίας, ως χώρος εργασίας νοείται κάθε χώρος στον οποίο βρίσκεται εγκατεστημένος ο εργαζόμενος κατά την εκτέλεση της εργασίας που του έχει ανατεθεί. Η Αρχή προκρίνει αυτή την ευρεία ερμηνεία α) γιατί λαμβάνει υπόψη τόσο ιδιαίτερες μορφές εργασίας (π.χ. μεταφορές) όσο και τις τάσεις για ευέλικτες και αποκεντρωμένες μορφές οργάνωσης της εργασίας (μορφές τηλεργασίας) και β) για να αποφευχθεί η περιγραφή των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων του υπεύθυνου επεξεργασίας μέσω του στενού προσδιορισμού των χώρων εργασίας.

10. Πεδίο εφαρμογής - Δημόσιος και Ιδιωτικός τομέας / Γραφεία Εργασίας: Όπως προκύπτει και από την έννοια του εργαζόμενου στην παρούσα Οδηγία, η ερμηνεία και προσαρμογή των γενικών κανόνων αφορά αδιακρίτως τόσο τον ιδιωτικό όσο και το δημόσιο τομέα. Οι όροι εργασίας δημόσιων και ιδιωτικών υπαλλήλων δεν ταυτίζονται. Ωστόσο, η διάκριση ως προς την αντιμετώπιση ούτε δικαιολογείται ούτε κρίνεται αναγκαία, καθώς η επεξεργασία δεδομένων των απασχολούμενων και στους δύο τομείς παρουσιάζει τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά (σχέση εξάρτησης, με διαφοροποιημένη πάντως ένταση λόγω του καθεστώτος μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων) και αποβλέπει στους ίδιους κατά βάση σκοπούς (πρόσληψη, οργάνωση εργασίας, αξιολόγηση απασχολουμένων κ.λπ.). Διαφοροποιήσεις και αποκλίσεις μπορούν να γίνουν αποδεκτές με κριτήριο τη φύση και την ιδιαιτερότητα της εργασίας ή της σχέσης εργασίας, αλλά αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από την ένταξη στον ιδιωτικό ή τον δημόσιο τομέα. Εξάλλου η διάκριση δεν θα ήταν λειτουργική εξαιτίας α) της βαθμιαίας «ιδιωτικοποίησης» πολλών κρατικών δραστηριοτήτων ή αρμοδιοτήτων, καθώς και β) της εισαγωγής στον δημόσιο τομέα μορφών εργασίας που καταρχήν προσιδιάζουν στον ιδιωτικό.

11. Η παρούσα Οδηγία αφορά και την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται από τα γραφεία ευρέσεως εργασίας και διαμεσολάβησης, τα γραφεία προσωρινής εργασίας, καθώς και τους συμβούλους επιλογής προσωπικού αφού, και στις περιπτώσεις αυτές, πραγματοποιείται συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για σκοπούς απασχόλησης. Η επεξεργασία που διενεργούν τα γραφεία αυτά δεν υπολείπεται σε ένταση και βαθμό διείσδυσης στην ιδιωτική ζωή και προσβολής ατομικών δικαιωμάτων. Στην προκειμένη περίπτωση, μάλιστα, υπάρχει ένας αόριστος και ανοιχτός αριθμός αποδεκτών των δεδομένων αυτών. Εξάλλου, η αναζήτηση εργασίας δημιουργεί, όπως προαναφέρθηκε, μια οιονεί σχέση εξάρτησης. Ως γραφεία ευρέσεως εργασίας νοούνται τόσο τα ιδιωτικά γραφεία όσο και οι δημόσιες υπηρεσίες που προσφέρουν δυνατότητες/θέσεις απασχόλησης (ΟΑΕΔ). Δεν συμπεριλαμβάνονται δημόσιες υπηρεσίες που διενεργούν διαγωνισμούς ή άλλες διαδικασίες επιλογής προσωπικού (π.χ. ΑΣΕΠ), καθώς, στην περίπτωση αυτή, δεν προσωποποιείται κατά κανόνα η σχέση μεταξύ υπευθύνου επεξεργασίας και υποκειμένου των δεδομένων, γι΄ αυτό και κρίνεται επαρκής η υπαγωγή στους γενικούς κανόνες.

12. Η παρούσα Οδηγία αφορά επίσης τα γραφεία και επιχειρήσεις που διαθέτουν εργαζόμενους σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα («δανεισμός»). Στην περίπτωση αυτή η Οδηγία ισχύει τόσο για τον αρχικό εργοδότη, ο οποίος έχει καταρτίσει τη σχετική σύμβαση, όσο και για τον

ανάδοχο εργοδότη, στον οποίο κάθε φορά και κατά περίπτωση ο εργαζόμενος παρέχει τις υπηρεσίες του.

13. Εκτελούντες την επεξεργασία: Η παρούσα Οδηγία αφορά τέλος και κάθε τρίτο εκτελούντα τις σχετικές επεξεργασίες για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας και για σκοπούς που εντάσσονται στο πεδίο των σχέσεων απασχόλησης.

Γ΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων πρέπει να πραγματοποιείται με θεμιτά μέσα και με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, της προσωπικότητας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των εργαζομένων στον χώρο της εργασίας και, γενικότερα, στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων. Όπως τονίζεται στο άρθρο 1 του Ν. 2472/97, η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποσκοπεί στην προστασία των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών κάθε προσώπου.

2. Όπως προκύπτει από την αρχή του σκοπού, την οποία ο Έλληνας νομοθέτης καθιέρωσε ως κεντρική αρχή για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων επιτρέπεται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με τη σχέση απασχόλησης και εφόσον είναι αναγκαία για την εκπλήρωση των εκατέρωθεν υποχρεώσεων που θεμελιώνονται σε αυτή τη σχέση, είτε αυτές πηγάζουν από το νόμο είτε από σύμβαση.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 α του Ν. 2472/97, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (των εργαζομένων) πρέπει να συλλέγονται και να υφίστανται επεξεργασία για σαφείς και καθορισμένους σκοπούς. Τόσο από τη διατύπωση της διάταξης αυτής, όσο και από την υποχρέωση ενημέρωσης των υποκειμένων, συνάγεται ότι οι σκοποί της επεξεργασίας θα πρέπει να είναι εκ των προτέρων γνωστοί στους εργαζομένους και κατανοητοί από αυτούς.

4. Η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων για σκοπούς που δεν αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, τη σχέση απασχόλησης απαγορεύεται από την αρχή του σκοπού. Η συγκατάθεση των εργαζομένων δεν μπορεί να άρει την απαγόρευση της υπέρβασης του σκοπού. Δεν παραγνωρίζεται η ελευθερία της συγκατάθεσης, η οποία συνιστά εξάλλου τον κατά νόμο βασικό θεμελιωτικό λόγο της επεξεργασίας δεδομένων. Όπως όμως έχει κρίνει η Αρχή σε επιμέρους υποθέσεις, η νομιμότητα της επεξεργασίας αξιολογείται τόσο με βάση τη διαπίστωση της συνδρομής μιας ή περισσοτέρων βάσεων νομιμότητας (άρθρα 5 και 7 του Ν. 2472/97), όσο και κυρίως με βάση την τήρηση των γενικών αρχών που εισάγει το άρθρο 4. Εξάλλου, στην περίπτωση των σχέσεων απασχόλησης, η εγγενής ανισότητα των μερών και η κατά κανόνα σχέση εξάρτησης των εργαζομένων θέτει σε αμφιβολία την ελευθερία της συγκατάθεσης των εργαζομένων, στοιχείο απαραίτητο για την εγκυρότητα της επεξεργασίας, όπως προκύπτει από τους γενικούς κανόνες του δικαίου αλλά και συγκεκριμένα από το συνδυασμό των άρθρων 2 στοιχ. ια, 5 παρ. 1 και 7παρ. 2α του νόμου για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

5. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως καθιερώνεται στο άρθρο 4 παρ. 1 β του Ν. 2472/97, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά χρειάζονται ενόψει των σκοπών επεξεργασίας, στο πλαίσιο των σχέσεων απασχόλησης και της οργάνωσης της εργασίας. Τα δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή και να υποβάλλονται σε ενημέρωση. Διατηρούνται όσο χρόνο απαιτείται για την εκπλήρωση των επιμέρους σκοπών επεξεργασίας. Σε περίπτωση λήξης της σχέσης απασχόλησης ή σε περίπτωση μη επιλογής/πρόσληψης, τα δεδομένα των εργαζομένων/υποψηφίων πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων μόνο για όσο διάστημα είναι αναγκαίο για την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου. Περαιτέρω διατήρηση και επεξεργασία των δεδομένων αυτών είναι επιτρεπτή μόνον εφόσον προβλέπεται από νόμο που συνάδει με τον Ν. 2472/97 ή εάν το ζητήσει ρητά ο εργαζόμενος/υποψήφιος για τον σκοπό της μελλοντικής αναζήτησης θέσης απασχόλησης, ή νέας απασχόλησης, ή για χρήση από τον ίδιο τον εργαζόμενο (για τη βεβαίωση εργασίας και γενικά την αναγνώριση και θεμελίωση δικαιωμάτων του εργαζομένου).

6. Είναι αυτονόητο ότι παραίτηση του εργαζομένου από τα δικαιώματα που εισάγει ο Ν. 2472/97 είναι άκυρη. Εξάλλου η άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από το ν. 2472/1997 (γνωστοποίησης, πρόσβασης, αντίρρησης, κ.λπ.) δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να έχει δυσμενείς συνέπειες για τον εργαζόμενο, αφού έτσι θα αναιρούνταν ο σκοπός του νόμου. Για παράδειγμα η άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης ή και η προσφυγή στην Αρχή για να παράσχει τη συνδρομή της στην άσκηση των δικαιωμάτων του δεν μπορεί να οδηγεί σε δυσμενή αξιολόγηση του εργαζόμενου, σε καταγγελία της συμβάσεως/σχέσης εργασίας, κ.λπ.

7. Όπως προκύπτει και από το άρθρο 14 του Ν. 2472/97 αποφάσεις που αφορούν κάθε πτυχή της προσωπικότητας των εργαζομένων, όπως η συμπεριφορά ή η αποδοτικότητά τους, δεν επιτρέπεται να λαμβάνονται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Μια τέτοια διαδικασία θα υποβίβαζε τους εργαζόμενους σε πληροφοριακά αντικείμενα και θα πρόσβαλλε την προσωπικότητά τους.

8. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται σε συνδυασμό με τεχνικά ή οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή και ασφαλής λειτουργία συστημάτων δεν μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο της συμπεριφοράς των εργαζομένων, εκτός εάν αυτή συνδέεται με τη λειτουργία των συστημάτων αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της τελευταίας περίπτωσης συνιστά η καταγραφή ενεργειών, συνομιλιών, κ.λπ., των πιλότων στο λεγόμενο «μαύρο κουτί» ενός αεροσκάφους ή η καταγραφή συνομιλιών μεταξύ πιλότων και πύργου ελέγχου.

Δ΄ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Λόγω της ιδιαίτερης σχέσης εξάρτησης στην οποία υπόκεινται οι εργαζόμενοι ή οι υποψήφιοι, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να απευθύνεται στους ίδιους για να συλλέξει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν.

2. Η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν τον εργαζόμενο ή τον υποψήφιο από τρίτους είναι ανεκτή, υπό το πρίσμα του άρθρου 4 παρ. 1 και του άρ-

θρου 5 παρ. 2 α, β, και ε, μόνον εφόσον είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου σκοπού. Έτσι, ενώ η αναζήτηση πληροφοριών για μια βρεφοκόμο ή για έναν ταμία από προηγούμενο εργοδότη θα ήταν ενδεχομένως θεμιτή -υπό την επιφύλαξη βέβαια των τυχόν ειδικών συνθηκών- δεν μπορεί π.χ. να κριθεί ως εμπίπτουσα στις προϋποθέσεις επιτρεπτής επεξεργασίας η αναζήτηση πληροφοριών από γείτονες ή συγχωριανούς για τις συνήθειες διασκέδασης ή για τις πολιτικές πεποιθήσεις ενός προσώπου. Βασική προϋπόθεση θεωρείται η προηγούμενη ενημέρωση του εργαζομένου ή του υποψηφίου για πρόσληψη ότι πρόκειται να αναζητηθούν πληροφορίες για το πρόσωπό του από τρίτους και η ρητή συγκατάθεση του. Αυτός που προτίθεται να ζητήσει πληροφορίες από τρίτους οφείλει να ενημερώσει τον εργαζόμενο ή τον υποψήφιο για τους σκοπούς της συλλογής και επεξεργασίας, τις πηγές από τις οποίες θα ζητήσει πληροφορίες, το είδος των δεδομένων καθώς και τις συνέπειες της πιθανής άρνησης της συγκατάθεσης.

3. Επισημαίνεται ότι, κατά τη διαδικασία επιλογής, η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν τους υποψήφιους θα πρέπει να περιορίζεται στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για να εκτιμηθούν η καταλληλότητα και οι ικανότητες των υποψηφίων για τη συγκεκριμένη θέση. Η Αρχή τονίζει ότι η επισήμανση αυτή αφορά πολύ περισσότερο τα γραφεία ευρέσεως εργασίας, τα γραφεία διαμεσολάβησης κλπ., δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή δεν δημιουργείται ούτε πρόκειται να δημιουργηθεί μια μονιμότερη σχέση εμπιστοσύνης, όπως είναι η σχέση απασχόλησης που συνδέει τον εργαζόμενο με τον εργοδότη/προϊστάμενο.

4. Έχει διαπιστωθεί ότι, στις σύγχρονες μεθόδους επιλογής προσωπικού, συγκαταλέγεται η διενέργεια εξετάσεων, αναλύσεων ή συναφών διαδικασιών για την εκτίμηση των προσόντων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων του υποψηφίου. Συχνά μάλιστα οι εξετάσεις και αναλύσεις αυτές αποσκοπούν στην αξιολόγηση του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του υποψηφίου. Τέτοιες εξετάσεις ή αναλύσεις συνιστούν μια βαθιά διείσδυση στην προσωπικότητα και στην ιδιωτική ζωή του υποψηφίου για μια θέση εργασίας, για μια προαγωγή, κλπ. Οι εξετάσεις και αναλύσεις αυτές μπορεί να αποκαλύπτουν ή να παραπέμπουν σε πτυχές της προσωπικότητας που άπτονται των πεποιθήσεων, των συνηθειών ή και της ψυχικής ή διανοητικής υγείας/κατάστασης ενός ανθρώπου. Για τους λόγους αυτούς, η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει να διεξάγονται τέτοιες εξετάσεις ή αναλύσεις μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνον εφόσον αυτό είναι απολύτως αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη ειδικού σκοπού που συνδέεται άμεσα με τη συγκεκριμένη σχέση /θέση απασχόλησης και την επιλογή που σχετίζεται με αυτήν. Λόγω της φύσεως των δεδομένων, η συλλογή τους είναι κατά νόμο επιτρεπτή μόνο με την γραπτή συγκατάθεση του υποψηφίου, και αφού αυτός ενημερωθεί μεταξύ άλλων για την μέθοδο, τα κριτήρια, τους σκοπούς και τους (πιθανούς) αποδέκτες των αναλύσεων και των αποτελεσμάτων τους. Ο υποψήφιος πρέπει να ενημερώνεται και για τα αποτελέσματα. Τα δεδομένα αυτά διαγράφονται ή καταστρέφονται μόλις εκπληρωθεί ο σκοπός της συλλογής, εκτός εάν ο υποψήφιος ζητήσει ρητά τη διατήρησή τους

5. Ο Ν. 2472/97 έχει εισαγάγει ως κανόνα την απαγόρευση της επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων. Υπενθυμίζεται ότι η εξαίρεση που εισήγαγε ο Ν. 2819/00 (όπως τροποποιήθηκε με τον πρόσφατο Ν. 2915/01) σε σχέση με την απαλλαγή από την υποχρέωση γνωστοποίησης ή αίτησης για άδεια δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση τήρησης των ουσιαστικών επιταγών του νόμου. Για ορισμένες θέσεις εργασίας είναι απαραίτητη η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν τις ποινικές διώξεις και καταδίκες ενός προσώπου. Επισημαίνεται πάντως ότι η συλλογή και επεξεργασία είναι θεμιτή και νόμιμη μόνο εφόσον το είδος των δεδομένων αυτών συνδέεται άμεσα με τη συγκεκριμένη απασχόληση και είναι απολύτως απαραίτητα για τη λήψη συγκεκριμένης απόφασης στο συγκεκριμένο πλαίσιο (π.χ. ποινικό μητρώο για εργαζόμενους που διαχειρίζονται χρήματα, για εκπαιδευτικούς, κ.λπ.) Λόγω της φύσεως των δεδομένων αυτών και του βαθμού προσβολής που ενέχει η χρήση τους, αυτά πρέπει να συλλέγονται απευθείας και μόνον από τον εργαζόμενο ή τον υποψήφιο.

6. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν την υγεία του εργαζόμενου ή του υποψηφίου -λόγω της φύσης τους και των συνεπειών που μπορεί να έχει η αποκάλυψή τους- πρέπει να συλλέγονται απευθείας και μόνον από τους εργαζόμενους ή τους υποψήφιους και μόνον εφόσον αυτό είναι απολύτως απαραίτητο α) για την αξιολόγηση της καταλληλότητας του εργαζόμενου ή του υποψηφίου για μια συγκεκριμένη θέση ή εργασία, παρούσα ή μελλοντική (π.χ. εξετάσεις για τους εργαζόμενους σε παιδικούς σταθμούς, εστιατόρια, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, οδηγούς, πιλότους κλπ.), β) για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του εργοδότη για υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και γ) για τη θεμελίωση δικαιωμάτων των εργαζομένων και αντίστοιχη απόδοση κοινωνικών παροχών.

7. Διαπιστώνεται τελευταία διεθνής τάση να εισαχθούν οι γενετικές εξετάσεις στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων. Όπως έχει αποφανθεί η Αρχή, η ανάλυση του γενετικού υλικού ενός ανθρώπου συνιστά ουσιώδη και ριζική προσβολή της προσωπικότητάς του, καθώς αποκαλύπτει στοιχεία για το παρελθόν αλλά και το μέλλον του (κληρονομικότητα, προδιάθεση για ασθένειες, κ.λπ.). Η Αρχή διατυπώνει την ανησυχία της για το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία που απορρέουν από τέτοιες εξετάσεις για τη δυσμενή διάκριση και μεταχείριση των εργαζομένων. Η ένταση της προσβολής είναι τέτοια που, κατά την αληθινή έννοια του Ν. 2472/1997, η διενέργεια γενετικών εξετάσεων για σκοπούς που σχετίζονται με τη σχέση απασχόλησης απαγορεύεται απολύτως υπό το παρόν νομοθετικό καθεστώς, ως αντιβαίνουσα την αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένης υπόψη και της συνταγματικά προστατευόμενης αξίας του ανθρώπου. Η ύπαρξη συγκατάθεσης, με δεδομένες τις σοβαρές επιφυλάξεις για την πραγματική ελευθερία της συγκατάθεσης στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, δεν θεραπεύει την αντίθεση προς την αρχή της αναλογικότητας. Γενετικές εξετάσεις για τους σκοπούς αυτούς είναι επιτρεπτές μόνον με βάση ρητή και ειδική διάταξη νόμου. Ειδικότερα, η συνταγματική προστασία της αξίας, της προσωπικότητας, των προσωπικών δεδομένων, και της γενετικής ταυτότητας του ανθρώπου αλλά και της εργασίας, όπως διατυπώνονται μάλιστα στο Σύνταγμα μετά την πρόσφατη αναθεώρησή του (νέα άρθρα 2§1, 9Α, 5 §5), επιβάλλει de lege ferenda, σε περίπτωση εισαγωγής νομοθεσίας επιτρέπουσας την ανάλυση του γενετικού υλικού, την ταυτό-

χρονη θέσπιση ειδικών προϋποθέσεων και εγγυήσεων όπως π.χ.: α) διενέργεια τέτοιων εξετάσεων μόνο για την προστασία της υγείας του εργαζόμενου και υπό την προϋπόθεση ότι ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερο μέσο, β) ειδική προηγούμενη ενημέρωση του εργαζομένου από ιατρό, γ) διενέργεια των γενετικών εξετάσεων μόνον από δημόσιους φορείς, δ) ειδική προηγούμενη άδεια της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Ε΄ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

1. Η Αρχή έχει διαπιστώσει ότι σε πολλές επιχειρήσεις και υπηρεσίες γίνεται χρήση μέσων ελέγχου και παρακολούθησης των χώρων αλλά, σε τελευταία ανάλυση, και των ίδιων των εργαζομένων. Συστήματα ελέγχου της πρόσβασης, βιντεοπαρακολούθηση, έλεγχος των τηλεφωνημάτων, είναι ορισμένα από αυτά τα μέσα. Η χρήση των μέσων αυτών και των μεθόδων που οδηγούν στη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υπόκειται στους όρους των Ν. 2472/97 και Ν. 2774/99 και κρίνεται με βάση τις ειδικότερες επιταγές τους. Οι μέθοδοι ελέγχου και παρακολούθησης και ο σκοπός που εξυπηρετούν δεν επιτρέπεται να προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις του Συντάγματος και του Ν. 2472/1997. Η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τη χρήση μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης των εργαζομένων πρέπει να περιορίζεται στα δεδομένα που συνδέονται άμεσα με τη σχέση απασχόλησης και να μην επεκτείνεται κατά το δυνατόν στην προσωπική συμπεριφορά, στα προσωπικά χαρακτηριστικά ή στις προσωπικές εσωτερικές και εξωτερικές επαφές των εργαζομένων. Πρέπει επίσης να προβλέπεται η ύπαρξη χώρων που δεν ελέγχονται ούτε παρακολουθούνται, καθώς και η διάθεση προσιτών στους εργαζόμενους τηλεπικοινωνιακών μέσων για τις προσωπικές επικοινωνίες τους.

2. Η αρχή του σκοπού επιβάλλει τη μη χρησιμοποίηση για άλλους σκοπούς των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προκύπτουν από τη χρήση ηλεκτρονικών ή άλλων καρτών για τον έλεγχο της πρόσβασης στο χώρο εργασίας.

3. Σε σχέση με τη χρήση βιομετρικών μεθόδων, η Αρχή έχει αποφανθεί ότι, ιδίως ορισμένες από αυτές, θίγουν κατάφωρα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την προσωπικότητα. (Υπενθυμίζεται η απόφασή της για τη χρήση δακτυλικών αποτυπωμάτων για τον έλεγχο της προσέλευσης στην εργασία). Από την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 4 του Ν. 2472/97, η χρήση βιομετρικών μεθόδων για τη διαπίστωση της ταυτότητας των εργαζομένων και την πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα των χώρων εργασίας είναι επιτρεπτή μόνο στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται από ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφαλείας των χώρων εργασίας και εφόσον δεν υπάρχει άλλο μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού (π.χ. στρατιωτικές εγκαταστάσεις, εργαστήρια υψηλού κινδύνου). Κατά συνέπεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να σταθμίζει κάθε φορά, αφενός, τους υπάρχοντες κινδύνους, την έκταση των κινδύνων αυτών και τις υπάρχουσες εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης των κινδύνων και, αφετέρου, τις προσβολές της ανθρώπινης προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας από τη χρήση τέτοιων μεθόδων.

4. Η Αρχή έχει δεχθεί καταγγελίες που αφορούν τον έλεγχο των επικοινωνιών των εργαζομένων. Η ένταση του ελέγχου αυτού ποικίλλει, ξεκινώντας από τον έλεγχο του κόστους έως τη διακρίβωση του περιεχομένου και της επαγγελματικής ή ιδιωτικής φύσης της επικοινωνίας. Όπως επιτάσσει και το άρθρο 5 παρ. 5 του Ν. 2774/99, οι εργαζόμενοι ενημερώνονται εκ των προτέρων για την αποστολή αναλυτικών λογαριασμών στον συνδρομητή για τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες των οποίων κάνουν χρήση στον χώρο εργασίας ή/και σε σχέση με αυτή. Η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν τις εισερχόμενες και εξερχόμενες κλήσεις και γενικά επικοινωνίες (στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) στο χώρο εργασίας επιτρέπεται εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την οργάνωση και τον έλεγχο της διεκπεραίωσης της συγκεκριμένης εργασίας ή του κύκλου εργασιών και ιδίως τον έλεγχο των δαπανών. Τα στοιχεία της επικοινωνίας που καταχωρίζονται πρέπει να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα και πρόσφορα δεδομένα για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Σε καμία δεν επιτρέπεται η καταχώριση και επεξεργασία ολόκληρου του αριθμού ή του συνόλου των στοιχείων της επικοινωνίας ούτε στοιχείων από το περιεχόμενό τους, τα οποία -υπενθυμίζεται- δεν επιτρέπεται να συλλεγούν παρά μόνον με άδεια της δικαστικής Αρχής και εφόσον τούτο επιβάλλεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων (άρθρο 19Σ., Ν. 2225/1994 Α΄121). Το άρθρο 5§3 του Ν. 2774/1999 ορίζει εξάλλου ότι, εφόσον το ζητήσει ο συνδρομητής ή ο χρήστης, ο φορέας παροχής τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή και διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας, οφείλει να διαγράψει τα τρία τελευταία ψηφία των κληθέντων αριθμών. Η διάταξη αυτή συνδυάζεται με την προαναφερθείσα §5 του ίδιου άρθρου, αλλά και κυρίως με την ισχύουσα κατά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, αρχή της αναλογικότητας, από την οποία επιβάλλεται στον συνδρομητή, όταν είναι εργοδότης, και η τηλεπικοινωνιακή υπηρεσία βρίσκεται στο χώρο εργασίας και είναι προσιτή και στον εργαζόμενο, να ζητήσει από τον φορέα τη διαγραφή των τριών τελευταίων αριθμών. Τούτο έχει κριθεί ήδη από την Αρχή με απόφασή της.

5. Η Αρχή έχει καταγράψει περιπτώσεις στις οποίες λαμβάνει χώρα συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που σχετίζονται με τις επισκέψεις των εργαζομένων σε ιστοχώρους και ιστοσελίδες. Η αρχή του σκοπού και της αναλογικότητας, όπως αυτές καθιερώνονται στο νόμο και έχουν ερμηνευτεί από την Αρχή, επιβάλλουν μόνο τη μεμονωμένη και κατ' εξαίρεση συλλογή και επεξεργασία τέτοιων δεδομένων και εφόσον αυτό θεμελιώνεται σε ένα προφανές υπέρτερο έννομο συμφέρον του υπευθύνου επεξεργασίας (άρθρο 5 παρ. 2 ε). Ένα τέτοιο έννομο συμφέρον μπορεί να συντρέχει όταν τεκμηριώνεται η ανάγκη εξακρίβωσης συμπεριφορών που απαγορεύονται από τις ρυθμίσεις που διέπουν τη σχέση απασχόλησης ή από κανονισμούς εργασίας, π.χ. επίσκεψη σε ιστοχώρους και ιστοσελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο. Από την αρχή της αναλογικότητας απορρέει επίσης η απαγόρευση της γενικής, συστηματικής και προληπτικής συλλογής και καταχώρισης των δεδομένων που αφορούν τις επισκέψεις που αναφέρονται παραπάνω. Κρίσιμο στοιχείο για την κρίση του επιτρεπτού μιας τέτοιας συλλογής και καταχώρισης συνιστά η ειδική ενημέρωση των εργαζομένων για τη συλλογή και επεξεργασία τέτοιων δεδομένων,

ενημέρωση η οποία εξάλλου επιτάσσεται ρητώς από τις γενικές διατάξεις (βλ. Άρθρο 11 του Ν. 2472/97).

6. Η εισαγωγή και χρήση (κλειστών) κυκλωμάτων παρακολούθησης, ηχοσκόπησης, βιντεοσκόπησης και άλλων συναφών συστημάτων έχει απασχολήσει κατ΄ επανάληψη την Αρχή. Η χρήση τέτοιων συστημάτων στους χώρους εργασίας επιτρέπεται εφόσον είναι αναγκαία για την ασφάλεια των χώρων εργασίας, την προστασία των προσώπων, εργαζομένων και μη, που βρίσκονται στους χώρους αυτούς καθώς και την προστασία περιουσιακών αγαθών. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να σταθμίζει κάθε φορά αφενός τους υπάρχοντες κινδύνους, την έκταση των κινδύνων αυτών, τις υπάρχουσες εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών και, αφετέρου, τις προσβολές της ανθρώπινης προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας από τη χρήση τέτοιων μεθόδων. Η αρχή του σκοπού επιτάσσει τη μη χρήση δεδομένων που έχουν συλλεγεί για τους παραπάνω σκοπούς ως αποκλειστικά κριτήρια για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων. Επισημαίνεται, τέλος, ότι τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω αυτών των κυκλωμάτων πολλές φορές δεν είναι ακριβή, μεταξύ των άλλων και για τεχνικούς λόγους. Ως εκ τούτου τα δεδομένα αυτά πρέπει να χρησιμοποιούνται αφού προηγουμένως επιβεβαιωθεί η ακρίβειά τους.

7. Ο διαρκής έλεγχος των χώρων εργασίας με μέσα παρακολούθησης προσβάλλει την αξιοπρέπεια και την ιδιωτικότητα των εργαζομένων. Η βαρύτητα της προσβολής επιβάλλει ο διαρκής έλεγχος να γίνεται μόνο εφόσον αυτό δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες της εργασίας και είναι απαραίτητο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων και της ασφάλειας των χώρων εργασίας (στρατιωτικές εγκαταστάσεις, τράπεζες, εργοστάσια με εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Δεδομένα που έχουν συλλεγεί για τους παραπάνω σκοπούς δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως αποκλειστικά κριτήρια για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων.

8. Όπως επιτάσσεται και από την υποχρέωση ενημέρωσης που έχει εισαγάγει ο νομοθέτης με το άρθρο 11 του Ν. 2472/97, οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται για την εισαγωγή και χρήση μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης και ιδίως για τον σκοπό για τον οποίο απαιτούνται τα δεδομένα που συλλέγονται με τη χρήση αυτών των μεθόδων, τα βασικά τεχνικά χαρακτηριστικά των μεθόδων, τα πρόσωπα στα οποία τα δεδομένα αυτά διαβιβάζονται ή ενδέχεται να διαβιβαστούν και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που προκύπτουν από τη χρήση μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθούν εις βάρος του εργαζομένου, εάν αυτός δεν έχει προηγουμένως ενημερωθεί για την εισαγωγή των μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης και για τη χρήση των δεδομένων αυτών. Λόγω της φύσεως της σχέσεως απασχόλησης αλλά και της έντασης της προσβολής, κατά ορθή εφαρμογή του νόμου, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων πρέπει να ενημερώνονται και να διατυπώνουν γνώμη πριν από την εισαγωγή μεθόδων ελέγχου και παρακολούθησης των εργαζομένων.

ΣΤ΄ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Η επεξεργασία και χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων διέπεται από τους κανόνες του Ν. 2472/97.

2. Τα δεδομένα υγείας ή άλλα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων (όπως τα δεδομένα που αφορούν ποινικές διώξεις, κλπ.) πρέπει να καταχωρίζονται και να διατηρούνται χωριστά από τα άλλα δεδομένα.

3. Πρόσβαση στους ατομικούς φακέλους και γενικά στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων μπορούν να έχουν μόνον οι ίδιοι, ο υπεύθυνος επεξεργασίας και τα ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένα από αυτόν πρόσωπα.

4. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων δεν πρέπει να καταχωρίζονται ή να κωδικοποιούνται με τρόπο ώστε να μην είναι αντιληπτά στους εργαζόμενους ή να επιτρέπουν κάθε είδους χαρακτηρισμό ή τη δημιουργία μορφότυπων των εργαζομένων, χωρίς τη γνώση των τελευταίων.

Ζ΄ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Ένας από τους μείζονες κινδύνους για τα δικαιώματα των εργαζομένων εντοπίζεται στη διαβίβαση των προσωπικών δεδομένων τους σε τρίτα πρόσωπα και στην περαιτέρω χρήση των δεδομένων αυτών είτε για διαφορετικούς σκοπούς είτε σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 4 του Ν. 2472/97, σε συνδυασμό με τη ρύθμιση του άρθρου 7Α παρ. 1α, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων μπορεί να διαβιβάζονται ή να κοινοποιούνται σε τρίτους μόνο για σκοπούς που σχετίζονται άμεσα με τη σχέση απασχόλησης ή εφόσον η διαβίβαση προβλέπεται από νόμο που συνάδει με τα οριζόμενα στο Ν. 2472/97 (π.χ. διαβίβαση σε ασφαλιστικούς οργανισμούς). Επισημαίνεται ότι, και στην περίπτωση της διαβίβασης ή της κοινοποίησης, που συνιστούν άλλωστε μορφές επεξεργασίας, η συγκατάθεση των εργαζομένων δεν μπορεί να άρει την απαγόρευση της υπέρβασης του σκοπού.

2. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων νόμου ή συλλογικών συμβάσεων εργασίας, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων στα συνδικαλιστικά τους όργανα επιτρέπεται μόνον εφόσον αυτά είναι απαραίτητα για άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και μόνον στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο.

3. Οι κανόνες για τη διαβίβαση ή κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εφαρμόζονται, άλλωστε, και εντός της εργασιακής μονάδας/εντός της εργασίας. Στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται μόνο προς πρόσωπα ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένα από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και μόνο στο πλαίσιο και στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση ειδικού καθήκοντος ή ειδικά προσδιορισμένης εργασίας που έχει ανατεθεί στα πρόσωπα αυτά.

4. Ειδικότερα, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν την υγεία των εργαζομένων εντός της εργασιακής μονάδας επιτρέπεται μόνον σε ό,τι αφορά τα πορίσματα και εφόσον και στο μέτρο που αυτή είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία της υγείας των εργαζομένων, τη διαμόρφωση κρίσεων για την καταλληλότητά τους προς ανάληψη εργασίας, παρούσας ή μελλοντικής, ή για τη διαμόρφωση των συνθηκών εργασίας.

5. Υπενθυμίζεται ότι η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων σε τρίτες χώρες, δηλ. σε χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό-

κειται στις ρυθμίσεις του Ν. 2472/97 αλλά και στους κανόνες και περιορισμούς που ισχύουν κάθε φορά με βάση την κοινοτική και εθνική νομοθεσία ή τις σχετικές κοινοτικές αποφάσεις (βλ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ύπαρξη ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας, Safe Harbour Principles) για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες. Οι κανόνες και περιορισμοί αυτοί ισχύουν ακόμη και εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων διαβιβάζονται σε μητρικές, θυγατρικές ή συνδεδεμένες επιχειρήσεις, που έχουν την έδρα τους σε τρίτη χώρα.

Η΄ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Τα δικαιώματα των εργαζομένων έναντι του υπεύθυνου επεξεργασίας ορίζονται με σαφήνεια στα άρθρα 11-14 του Ν. 2472/1997. Αναγνωρίζεται στον εργαζόμενο το δικαίωμα ενημέρωσης (άρθρο 11), το δικαίωμα πρόσβασης (άρθρο 12), το δικαίωμα αντίρρησης (άρθρο 13) και το δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας (άρθρο 14) :

1. Το Δικαίωμα ενημέρωσης

Ναι μεν, όπως ήδη αναφέρθηκε, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, τηρώντας του όρους του νόμου, όπως αυτοί έχουν ήδη αναλυθεί, έχει το δικαίωμα να προβεί σε συλλογή και αρχειοθέτηση προσωπικών δεδομένων του εργαζόμενου, οφείλει, όμως, με τρόπο κατανοητό να τον ενημερώνει τουλάχιστον για τα εξής στοιχεία : α) την ταυτότητα του ίδιου και του εκπροσώπου του που διαχειρίζεται τα στοιχεία αυτά, β) το σκοπό της επεξεργασίας, ότι δηλαδή αυτή γίνεται στο πλαίσιο της οργάνωσης της εργασιακής σχέσης και αποβλέπει μόνο σ' αυτή, γ) τους αποδέκτες και τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, τα φυσικά, δηλαδή ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες αρχές ή υπηρεσίες ή άλλους οργανισμούς, στους οποίους ανακοινώνονται ή μεταδίδονται τα δεδομένα. Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι οι αποδέκτες αυτοί, ανεξάρτητα από το αν είναι τρίτοι ή όχι, πρέπει να προκύπτουν είτε από το νόμο είτε από τη σύμβαση. Επομένως, ο εργοδότης δεν μπορεί αυθαίρετα να ορίσει αποδέκτες και να ενημερώνει περί αυτών τον εργαζόμενο αφού το δικαίωμα της αποστολής σε τρίτους των δεδομένων είναι συμφυές με το νόμο και τη σύμβαση, η έρευνα δε της νομιμότητάς του προηγείται του ελέγχου της ενημέρωσης. Το δικαίωμα ενημέρωσης πάντως υφίσταται ανεξάρτητα από τη νομιμότητα της αποστολής των δεδομένων σε τρίτους. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει τέλος δ) να ενημερώνει τον εργαζόμενο ότι έχει το δικαίωμα πρόσβασης. Δεδομένου ότι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, στη σχέση εργασίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί πάντοτε (εκτός των περιπτώσεων που ορίζει διαφορετικά ο νόμος) τη συνδρομή του εργαζόμενου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει και τις παρακάτω υποχρεώσεις και ο εργαζόμενος τα αντίστοιχα δικαιώματα :

Οφείλει να ενημερώσει τον εργαζόμενο εγγράφως

αα) για όλα τα παραπάνω στοιχεία (α-δ),

ββ) για τα δικαιώματά του, όπως αυτά αναλύονται εδώ,

γγ) με ποιες διατάξεις υποχρεούται (ο εργαζόμενος) να παράσχει τη συνδρομή του στην επεξεργασία των δεδομένων και τέλος,

δδ) για τις συνέπειες της άρνησής του, που τυχόν προβλέπονται ή από το νόμο ή από τη σύμβαση.

2. Το Δικαίωμα Πρόσβασης

Το δικαίωμα πρόσβασης, συναφές με το προηγούμενο δικαίωμα ενημέρωσης, συνίσταται στο δικαίωμα του εργαζόμενου να γνωρίζει κάθε φορά το περιεχόμενο του προσωπικού του φακέλου, ποια δηλαδή από τα προσωπικά του δεδομένα αποτελούν ή αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες :

α) Όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν και την προέλευσή τους. Δικαιούται, δηλαδή, ο εργαζόμενος να πληροφορηθεί, όχι μόνο το περιεχόμενο, αλλά και τις πηγές από τις οποίες αντλήθηκαν οι πληροφορίες, π.χ. το γεγονός ότι ο εργαζόμενος ορισμένη ημέρα και ώρα, κατά την εκτέλεση της σύμβασης επιδείκνυε αμελή συμπεριφορά, συνέπεια της οποίας ήταν η ζημία του εργοδότη, πρέπει να συνοδεύεται και από την πηγή της πληροφορίας (βιντεοσκόπηση, άμεση γνώση εργοδότη ή αντιπροσώπου του, κλπ.)

β) Τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες των αποδεκτών.

γ) Την εξέλιξη της επεξεργασίας από την προηγούμενη ενημέρωση, ποια στοιχεία, δηλαδή, προστέθηκαν ή αφαιρέθηκαν στο φάκελο του εργαζόμενου, και

δ) Τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, δεδομένου ότι τα παραπάνω δικαιώματα είναι δυνατό να ασκηθούν και με τη συνδρομή ειδικού. Δεδομένα πάντως που αφορούν την υγεία, γνωστοποιούνται στο υποκείμενο μέσω γιατρού.

3. Το Δικαίωμα Αντίρρησης

Το δικαίωμα αντίρρησης συνίσταται στο δικαίωμα του εργαζόμενου να ζητήσει οποτεδήποτε, από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, να προβεί σε συγκεκριμένη ενέργεια σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που τον αφορούν. Μπορεί δηλαδή ο εργαζόμενος σχετικά με τα προσωπικά του δεδομένα να απευθύνει αίτηση με την οποία να ζητά συγκεκριμένη ενέργεια για όλα ή κάποια από τα προσωπικά του δεδομένα, των οποίων η επεξεργασία είναι παράνομη ή αντισυμβατική. Ενδεικτικά αναφέρονται στο νόμο τέτοιες περιπτώσεις, όπως η διόρθωση, προσωρινή μη χρησιμοποίηση, δέσμευση ή διαγραφή. Είναι αυτονόητο ότι στη σχέση εργασίας, προσωπικά δεδομένα απαιτούμενα ή από το νόμο ή από τη σύμβαση, τηρούνται νόμιμα και δεν είναι δυνατή η προβολή αντιρρήσεων περί αυτών, αφού αυτή θα ήταν παράνομη και αντισυμβατική. Επομένως, το δικαίωμα αντίρρησης πρέπει να αφορά επεξεργασία πέραν των νομίμων ή συμβατικών σκοπών. Οι αντιρρήσεις του εργαζόμενου για να έχουν βάση πρέπει να επικαλούνται επεξεργασία που για οποιοδήποτε λόγο εξήλθε του παραπάνω αναφερόμενου πλαισίου, π.χ. ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή του αναφερόμενου περιστατικού της αμελούς συμπεριφοράς του, κατά τον χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης, ως μη ανταποκρινόμενου στην αλήθεια, να ζητήσει τη διόρθωση της ηλικίας του, του χρόνου υπηρεσίας του στον ίδιο ή άλλο εργοδότη, κλπ., τη διαγραφή δεδομένου υπερβαίνοντος το σκοπό του αρχείου, την προσωρινή μη χρησιμοποίηση δεδομένου, μέχρι να κριθεί αρμοδίως η βασιμότητά του ή τη μη διαβίβαση σε τρίτο, άσχετο με τις νόμιμες ή συμβατικές υποχρεώσεις.

Η άσκηση των παραπάνω δικαιωμάτων, πρόσβασης και αντίρρησης, γίνεται με αίτηση προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Η αίτηση πρέπει να περιέχει ορισμένο αίτημα για συγκεκριμένη ενέργεια (π.χ. αίτημα πρόσβασης, αίτημα διόρθωσης, κ.λπ.)

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να απαντήσει εντός 15 ημερών στον εργαζόμενο. Αν αυτό δεν συμβεί ή αν η απάντηση δεν κριθεί ικανοποιητική, ο εργαζόμενος δικαιούται να προσφύγει στην Αρχή, η οποία αφού εξετάσει στην ουσία το αίτημα εκδίδει οριστική απόφαση. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, άλλωστε, αν αρνηθεί να ικανοποιήσει το αίτημα, υποχρεούται να το γνωστοποιήσει στην Αρχή και στον εργαζόμενο, πληροφορώντας τον ότι δικαιούται να προσφύγει στην Αρχή. Αν το αίτημα γίνει δεκτό ο υπεύθυνος της επεξεργασίας υποχρεούται να χορηγήσει στον ενδιαφερόμενο σε γλώσσα κατανοητή αντίγραφο του διορθωμένου μέρους που τον αφορά.

4. Δικαίωμα Δικαστικής Προστασίας

Προσωρινή δικαστική προστασία (άρθρο 14)

Εκτός από τα παραπάνω δικαιώματα που έχει ο εργαζόμενος κατά την διαχείριση των προσωπικών του δεδομένων από τον εργοδότη, παρέχεται σ' αυτόν και το δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας σε περίπτωση αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων, εφόσον αυτή αποβλέπει στην αξιολόγηση της προσωπικότητάς του και ιδίως της αποδοτικότητάς του στην εργασία και της εν γένει συμπεριφοράς του. Όταν η επεξεργασία είναι αυτοματοποιημένη και αποβλέπει στους παραπάνω σκοπούς, ο εργαζόμενος έχει το δικαίωμα να προσφύγει στο αρμόδιο πολιτικό ή διοικητικό δικαστήριο και να ζητήσει την άμεση αναστολή ή μη εφαρμογή πράξης ή απόφασης που τον θίγει, ανεξάρτητα αν συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας. Είναι αυτονόητο ότι, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από διατάξεις ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, η προσωρινή προστασία δίδεται για οποιοδήποτε λόγο, αλλά και σε περίπτωση μη αυτοματοποιημένης εργασίας. Δικαίωμα οριστικής δικαστικής προστασίας δεν ορίζεται από το νόμο ως αυτονόητο.

5. Αστική Ευθύνη (άρθρο 23)

Στο άρθρο 23 του Ν. 2472/1997 ρυθμίζεται ειδικώς το θέμα της αστικής ευθύνης του υπεύθυνου της επεξεργασίας έναντι του υποκειμένου των δεδομένων και επομένως και του εργαζόμενου. Διαλαμβάνεται δε ρητά ότι ο υπεύθυνος υποχρεούται να αποκαταστήσει πλήρως κάθε περιουσιακή βλάβη που προκάλεσε στον εργαζόμενο από την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Το ίδιο συμβαίνει και αν προκλήθηκε ηθική βλάβη την πιθανότητα επέλευσης της οποίας όφειλε να γνωρίζει ο υπόχρεος. Η χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δρχ. 200.000, εκτός αν ο ενάγων ζητήσει λιγότερα ή η παραβίαση οφείλεται σε αμέλεια.

Στην §3 του άρθρου 23 ορίζεται τέλος ότι η εκδίκαση των σχετικών αγωγών γίνεται κατά τη διαδικασία των άρθρων 664-676 Κ. Πολ. Δ. ότι η διαδικασία είναι άσχετη με την επέμβαση της Αρχής ή την άσκηση ποινικής δίωξης και ότι η απόφαση του Δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο.

Η΄ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι παραβάσεις του Νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τομέα της εργασιακής σχέσης, συνεπάγονται διοικητικές κυρώσεις επιβαλλόμενες από την Αρχή, όπως επίσης και ποινικές κυρώσεις προβλεπόμενες, επίσης από το Νόμο, ο οποίος δίδει ποινική απαξία και σε βαθμό κακουργήματος για παράνομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι διοικητικές κυρώσεις ορίζονται στο άρθρο 21 του νόμου και είναι :

α) Η προειδοποίηση με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παραβίασης.

β) Το πρόστιμο 300.000 - 50.000.000 δρχ.

γ) Προσωρινή ανάκληση της άδειας, και

ε) Καταστροφή του αρχείου ή διακοπή της επεξεργασίας και καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

Οι ποινικές κυρώσεις αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 22, αρχίζουν δε με φυλάκιση και χρηματική ποινή 1-5.000.000 δρχ. και καταλήγουν σε κάθειρξη (5-20 ετών) και χρηματική ποινή μέχρι δρχ. 10.000.000.

2.7 ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΡΤΟΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 120/2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 1.10.2000, ώρα 10:00, στο κατάστημα της Ομήρου 8 6ος όροφος, αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο Πρόεδρο, Ε. Κιουντούζη, Β. Παπαπετρόπουλο, Α. Παπαχρίστου. Επίσης παρέστησαν τα αναπληρωματικά μέλη της Αρχής Ε. Μήτρου και Ν. Φραγκάκης σε αναπλήρωση των τακτικών μελών Ν. Αλιβιζάτου και Π. Πάγκαλου αντίστοιχα, που λόγω κωλύματός τους απουσίαζαν. Καθήκοντα Γραμματέα εξετέλεσε η Κ. Καρβέλη, του Τμήματος Διοικητικού - Οικονομικού, μετά από εντολή του Προέδρου. Για το τρίτο θέμα της Ημερήσιας Διάταξης: Υπόθεση .... -Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο λειτουργίας της καρτοκινητής τηλεφωνίας, με εισηγήτρια την ελέγκτρια Κ. Καμπουράκη.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Στις 18.9.2001 η .... κοινοποίησε στην Αρχή ότι κάτοχος του υπ' αριθ. 0938854......... κινητού τηλεφώνου έχει εγγραφεί στην υπηρεσία B-Free της εταιρείας Stet Hellas ΑΕΒΕ, χρησιμοποιώντας τα προσωπικά στοιχεία του παραπάνω φυσικού προσώπου και χωρίς προηγουμένως να το έχει ενημερώσει ή να έχει λάβει δική του συγκατάθεση.

Ο ίδιος κάτοχος της παραπάνω τηλεφωνικής σύνδεσης παρενοχλούσε συστηματικά τηλέφωνα που ανήκουν στην ίδια καθώς και άλλων πολιτών, σε σημείο που η ίδια εξαναγκάστηκε να υποβάλει μήνυση κατ΄ αγνώστου ώστε να της γνωστοποιηθούν τα στοιχεία του κατόχου του. Μετά τις νόμιμες ενέργειες στις οποίες προέβη έμαθε ότι ο κάτοχος του παραπάνω τηλεφώνου είχε δηλώσει ψευδή προσωπικά στοιχεία τα οποία ταυτίζονται με τα δικά της, όσον αφορά το ονοματεπώνυμο και επαγγελματική διεύθυνση, ενώ δεν ταυτίζονται στον αριθμό ταυτότητας (δηλώθηκε Ξ029......... αντί του ορθού Π984.........).

Με έγγραφό της προς την εταιρεία Telestet ζήτησε τη διακοπή της λειτουργίας της παραπάνω τηλεφωνικής σύνδεσης από την εταιρεία αφού έχει ψευδώς δηλωθεί ότι ανήκει στην ίδια. Σε απάντηση του αιτήματός της, η εταιρεία αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημά της εφόσον το ίδιο κινητό δεν ανήκει στην ίδια και επιπλέον επικαλέστηκε το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν. 2774/1999 για την παροχή υπηρεσιών με χρήση ψευδωνύμου.

Κατά το άρθρο 2 παρ. 1α, του Ν. 2472/1997, «Δεδομένα

προσωπικού χαρακτήρα» αποτελούν κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση τα προσωπικά στοιχεία της ...., ονοματεπώνυμο, κ.λπ., τα οποία επεξεργάζεται η εταιρεία Telestet, αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2472/97 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. γ) Να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση.

Στην κρινόμενη περίπτωση τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί από την παραπάνω εταιρεία δεν είναι ακριβή αφού δεν αναφέρονται στον πραγματικό κάτοχο της σύνδεσης.

Το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν. 2774/99 αναφέρει ότι ο παρέχων διαθέσιμες στο κοινό τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες οφείλει να καθιστά δυνατή τη χρήση και πληρωμή των υπηρεσιών αυτών ανωνύμως ή με χρήση ψευδωνύμου, στο βαθμό που αυτό είναι τεχνικά εφικτό. Ως χρήση του ψευδωνύμου νοείται ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας που θα το χρησιμοποιήσει για τη χρήση και πληρωμή των υπηρεσιών του από τους πελάτες, θα μπορεί να έχει τη δυνατότητα να αντιστοιχήσει το ψευδώνυμο με τα πραγματικά στοιχεία του χρήστη. Ειδικότερα, η χρήση ψευδωνύμου, σύμφωνα με το πνεύμα του νομοθέτη, αναφέρεται σε υπηρεσίες e-mail και υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου όπου είναι δυνατή και έχει νόημα η χρήση του για κάθε χρήστη (π.χ. e-mail address, login name, κ.λπ.). Υπό την έννοια αυτή δεν αποτελεί ψευδώνυμο η επεξεργασία ονόματος, επωνύμου, διεύθυνσης και αριθμού ταυτότητας χωρίς προηγούμενη επαλήθευση των πραγματικών στοιχείων. Το τελευταίο μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα όπως η συγκεκριμένη υπόθεση αφού ο κάτοχος μιας καρτοκινητής σύνδεσης έχει τη δυνατότητα να δηλώσει ως ψευδώνυμο τρίτο πρόσωπο. Κατά συνέπεια πρέπει να διαταχθεί η διακοπή της επεξεργασίας.

Παράλληλα, ενόψει της σοβαρότητας του θέματος πρέπει να απευθυνθεί σύσταση προς όλες τις εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών όταν, για λόγους εξυπηρέτησης της σύμβασης, λαμβάνουν από τους συνδρομητές προσωπικά δεδομένα να διαπιστώνουν προηγουμένως την ακρίβειά τους.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

α) Διατάσσει την TELESTET να διακόψει την επεξεργασία των δεδομένων της ....

β) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 εδ. γ του Ν. 2472/1997, απευθύνει σύσταση σε όλες τις εταιρίες που παρέχουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες όταν συλλέγουν στοιχεία των συνδρομητών να πιστοποιούν σύμφωνα με το Ν. 2472/1997 την ακρίβειά τους.

2.8 ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΟΥΝ ΟΙ ΔΗΜΟΙ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 65/2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 30.4.2001 στο κατάστημά της, αποτελούμενη από τον Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Α. Παπαχρίστου, και Β. Παπαπετρόπουλο, μέλη, προκειμένου να αποφασίσει ποια στοιχεία θα πρέπει να αναγράφονται στα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης που εκδίδουν οι δήμοι.

Παρόντες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήσαν η κ. Κ. Λωσταράκου, ελέγκτρια, ως εισηγήτρια και η κ. Ε. Τσιγγάνου ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

1. Τις διατάξεις του Ν. 2472/97 και ειδικότερα των άρθρων 2, 3, 4, 5 και 7

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 2472/97 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει:

Α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών.

Β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας.

Τα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης που εκδίδουν οι δήμοι σε διάφορες περιπτώσεις (εγγραφή σε γυμνάσιο, στρατολογική κατάταξη, χορήγηση στεγαστικών δανείων, κ.λπ.) πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο όσα στοιχεία είναι απαραίτητα για τον σκοπό τον οποίο αυτά επιτελούν. Η αναγραφή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που δεν ανταποκρίνεται στο σκοπό της επεξεργασίας είναι περιττή και ως εκ τούτου παράνομη.

Κατά συνέπεια, ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας που είναι η διαπίστωση της οικογενειακής κατάστασης, τα ακόλουθα στοιχεία υπερβαίνουν το σκοπό της επεξεργασίας:

α) το θρήσκευμα διότι ανάγεται στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου και ως εκ τούτου είναι απρόσφορο και μη αναγκαίο για την πιστοποίηση της οικογενειακής κατάστασης, β) προσδιορισμοί σχετικοί με τα τέκνα, ήτοι αν είναι αναγνωρισμένα ή όχι, αν είναι από πρώτο ή δεύτερο γάμο κλπ., διότι η εν λόγω αναγραφή δεν εξυπηρετεί το σκοπό της επεξεργασίας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Κρίνει ότι η αναγραφή στα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης του θρησκεύματος και των προσδιορισμών που αφορούν τα τέκνα (υιοθετημένα, αναγνωρισμένα κτλ.) θα πρέπει στο εξής να παραλείπεται.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ